Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو متلونه

چاپ اودری ژباړه

د

عبدالرؤف بینوا

انګریزی ژباړه

د

عبدالمحمد شینواری

د افغانستان د علومو اکاډمۍ
د پښتو څېړنو د بین المللی مرکز

خپرونه

کابل - ۱۳۵۸

د خپرونو پر له پسی کڼه — ۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عبد الحسیب (حکیمی)

په زیار او اهتمام

(c) ketabton.com: The Digital Library

متلونـه

متلونه لنډي ، دجامع مفهوم لرونکي ، په کنډه
برابري وينا وي دي چې يې نسل په نسل داستدلال د تاييد
لپاره دخبرو اتـرو په ترڅ کې ويل جاري دي . د لفظ
اومعنی له مخې يې اغمزې دزماني د تجربو څخه راوتلې
اومثبته بڼه يې غوره کړې ده .

متلونه دولسي ادب په بڼ کې يوه پېژنده پوري برخه
تشکيلوي چې دهوه نسل نه بل نسل ته دپوهو امن نه بل واس تـه
وربانديې افکار ، کلتورا ودودونه دهماغه واس دهامه
ذهنيت په منلي شوي چې کـاټ کې لېږدول کيږي .

متلونه چې په هره ژبه کې دفولکلور يوه غوره برخه
تشکيلوي ، زياتره په ولسي خبرو کې داستدلال د تاييد
اودخبرو دښکلا لپاره استعمالېږي اوهرمتل چې دچاله خوا
استعمالېږي په مقابل ارخ باندې يې اغمزې دوهمه زياتې

وي چې پەځینو مواردو کې داسې بریښي لکه چې د مطلب د ثبوت لپاره یوازې د یوه یا څو متلو نو وړ یل کفایت کوي .

پښتو ژبه پەخپل شفاهي ادب کې د متلو نو اله در که یوه شتمنه ژبه ده چې شمېرې زرا وو متلو نو ته ر سېږي . پښتانه د متلو نو د استعمال سره پوره مینه لري او زړا تره وختونه یې د اخلاقي توصیو ، توانیزو لار ښوونو او نورو مرامونو د تر سره کولو لپاره استعما لوي .

د پښتو متلو نو دغه وړه مجموعه چې د افغانستان د علومو اکاډمۍ د پښتو څېړ نو نړیوال مرکز له خوا خپلو ژولو ګرانو هیواد والو او د نړۍ ادب مینا نو ته په دري او انګلیسي ژبو ژباړله شوې او پەدري ژبه یې د استعما لېدو ځا یونه ښو دل شوي ، د پښتو متلو نو څخه جوړې شوې وړې تحفې پەډول وړاندې کېږي ، په پښتو ژبه کې ډېرو متلونو څخه چا ن شوي متلو نه دي چې شمېر یې (۴۵۰) دی .

د پښتو ژبه د پښتني فو لکلور له مخې یوه بډایه ژبه ده ، خو تراوسه پورې ورڅخه نړیوال ډېر خبر نه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښايي چې له دې وروسته د افغانستان د علومو اکاډمۍ د پښتو څېړنو نړۍوال مرکز د خپلو هلوځلو او زيارا يستنو په سبب نړۍ والوته په دې اوهمدار نګه د پښتو ژبې په نورو برخو کې دهغو معلومات تو په وړاندې کولو کې ، چې نړۍوال ورته په عمومي ډول زياته اړتيا حس کوي او ورسره مينه لري ، تروسه وسه دمنلو وړ خدمت وکړي .

پښتانه چې د آموسينداو اباسين ترمنځه په خپل آبايي تاټوبي کې خواره واره پراته دي ، د خپل ابرومند ژوندانه تيرولو لپاره په اوبو اوورو ښا رو ته و ، کليواو باندې و ، په د ښتو او شنو درو ، سمو ، غرو ـ

او راغو کې په کروند ګرۍ ، پوونده توب ، کارګرۍ او د بېلا بېلو کسبونو په ترسره کولو اخته دي . په هره برخه کې د موضوع سره سم يو يا څو متلونه لري ، خوټول متلو نه نه راټول شوي او نه په کې په کافي اندازه علمي څېړنې شوي دي ، پوره باوردی چې له دې وروسته به ، اې راټولولو او اې څېړلو پاتې نه شي ځکه

د ثور ستر انقلاب چې د ۱۳۵۷ کال د ثور په اوومه
(۷) نېټه د افغانستان د خلکو د موکراتيک کوند
د مرکزي کمېټې د عمومي منشي، د افغانستان د د موکراتيک
جمهوريت د انقلابي شورا رئيس او لومړي وزير ملګري حفيظ الله
امين په مستقيمه قوماندې او هوسله وال خلقي پوځ په سربښندنو
او مېړانو څرګند ولو رهبري شو. افغان ولس ته يې
دځانګړه سره په سياسي، اقتصادي او کلتوري برخو کې
ډېرو ښېګڼو او نېکمرغيو د سر چينو
پرانستلو خواوه زړي راوړي دي چې هم به افغان ولس
د نېکمرغه ژوند څښتن شي
او هم به يې نړۍ والو سره هر اړخيزه پېژندګلوي او دوستانه اړيکې زياتې شي.

د ګرانو اوستونکو د زيا تو خوشالۍ غوښتونکی
ځېرند وی د وکتور دولت محمد لودين
د افغانستان د علومو اکاډمۍ د پښتو څېړنو
نړۍ وال مرکز رئيس.

(c) ketabton.com: The Digital Library

PROPERTY OF ACKU 4496

الف

۱- آره آره ییوم پرغاړه

ترجمه دری: آره آره ییل بر شا نه .

مورد استعمال: کلمهٔ « آ ر» د ر ا د ب پښتو معنی اصل و بنیا د آمده مثلا ملا الف هو نك شاعر پښتو گو یه :

دی له آره و، بنا غلی

څه که شو په غم نتلی

یعنی « او از اصل آقا بود،چه می شود اگر اکنون زبون گر یده است » پس در ضرب المثل متذکره « آره » بایه معنی اصیل باشد ـ یعنی : ای اصیل ! « ای اصیل ! که ییل برشا نه داری »وچون این ضرب المثل در اطراف ولایت

کندهار درموسم بهار وقتیکه دهقانان بکندن و تصفیه جوی ها بصورت دسته جمعی بنام «اشر» اقدام می کنند گفته می شود ـ بنابران اصالت زراعت را نزد مردم افغان ثابت می سازد باین معنی که آنرا کار مردم اصیل می دانند وهم می توان گفت که این کلمهٔ «آره» یا کلمهٔ «آرین» بمعنی اصیل و نجیب شاید بی ارتباط نباشد وچون زراعت نزد آریائیان یك پیشهٔ شریف واصیل پنداشته می شد لذا می باید این ضرب المثل از پندار آریائیان باستان سرچشمه گرفته باشد.

1— 'Ara, ara, spade on your shoulder'.

The word ARA is used in Pashto literature to mean 'noble, for example, in the words of Mullah Alif Hotak,

1— Mulla Alif Hotak,"In origin he was noble, what then if he is now miserble?". It is epparent from the above verse that the word ara means" orig in", "essence", and nature".Then. the first part of the verse means, "He was a man of good origin" The proverb may, therefore be translated as "O men of noble origin, carry the spade on your shoulder",

,In Kandahar this pro'verb is often recited while the peasants perform collective works such as the cleaning of canals, the building of diversion dams, etc.

Since agriculture was a praised and noble activity among the Aryans and it is still so among the Pashtuns where craftsmenship is recongized as an ignoble business. It is, therefore, inferable that the term ara may be originally related to the name Aryan. These people had also considered themselves to had been of a more noble origin than the peoples whom they encountered during their times of expansion. It seems possible that the value system of the Aryans, where agriculture was a praised occupation, is the source of origin for the concerned Pashtuns.

۴-ا بامه گوره خورجین ئې گوره

ترجمه دری: پا ر را نبین خو رجینش ببین

مورد استعمال: ظا هر آ در وقتی استعما ل می شود که یکی از بزرگان فا میل ا زسفر خا نه می آید و چشمهای اعضای فا میل خصو صاً ا ز اطفال بیشتر بسوی خو رجین مسا فر متو جه بوده ومنتظرسو غات با شند. ولی کنا یهٔ د ر با ره کسی نیزگفته می شود که استفا د ۀ شخصی خو د را ازشخص د یگری نسبت شخصیت آن شخص بیشتر مورد نظر قرار د هد ویا اینکه د ر با رهٔ گفتا رو کرد ا ریك شخص کنا یه ا زین با شد که: « بگفتا رش نبین بکرد ا رش ببین »

2— Dont look at Father, look in his saddle—bags'.

When the father of a family returns from a journey, it is usual for children to rush to look in his saddle—begs to see what gifts he a has brought for them, while beings unmidfull of Father himself.

One is concerned only for one's own advantage.

۳- اختر پټه مېره نه دی

ترجمه دری: اختر پټ مرد پنهان نیست (۱)

مورد استعمال: وقتی که یک شخص در پنهان نمودن یک عمل یا یک موضوع و یا یک خبر واضح و آشکار سعی نماید یا گفته می شود که «اختر پټ مېره نه دی» یعنی طوریکه «اختر» را هر کس می شناسد این عمل و یا موضوع و یا خبر را نیز نمی توان پنهان کرد.

---

(۱) اختر خان یکی از مجاهدین معروف زمینداوری بود که در کنار دریای هلمند با عسکر متجاوز انگلیس مبارزه کرده است و در آن مناطق شهرت بیشتر دارد. و هم کلمهٔ «اختر» را میتوان به «عید» ترجمه کرد و چنین تعبیر نمود که این کار مانند روز عید آشکار و عیان است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

3— 'Akhtar (1) is not a personage (2) in secrecy'. This proverb is often sarcastically recited. When someone does things secretly and another becomes aware of it the latter will recite the above proverb and may tell him, 'You are not a man of secrecy. Like Akhtar", you do things in the open'. That is, to betray him in a friendly way.

If the concealer finds out that he is being watched then he himself may recite the proverb either from anger or to pretend that he did not intend to hide his work from others.

1 AKHTAR is the name of the two main festivals that are called Eid in Arabic. A person born at the days of the two festivals may also receive the name AKHTAR. According to Professor Habibi, AKHTAR, in the given context, refers to the name of a famous chief.

2 The Pashto term 'MERD' has two meanings. In particular it means "husband", in relation to "wife", in general it means a "generous man", "brave man", or both of them.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ ادب له بي ادبه زده کیږی

ترجمه دری: ادب از بی ادب یاد گرفته می شود .

مورد استعمال: وجیزه نصیحت آمیز است که شکل ضرب المثل را بخود گرفته ـ البته مطلب در آن این است که کردهٔ بی ادب را نکردن اد بست واجتناب از کردار بی ادبان انسان را با ادب می سازد .

4— 'Manners can be learned from an ill—mannered person. One has only to notice the conduct of such a one and do the opposite.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- آدم خان دی په خیال گوروان درغلی دی

ترجمه دری: آدم خان بنظر توگاوچران آمده است

مورد استعمال: وقتی که یك شخص، شخص دیگری را نسبت بمقام وحیثیت واهلیت ولیاقتش کمتر وپائین تر جلوه دهد ویاخلاف واقعیت بنظر حقارت ببیند باو گفته می شود که: «آدم خان دی په خیال گوروان درغلی دی» .

5— Adam khan has come to be only a hardsman in your openion'.

When someone seems to someone else to be assuming a lyesser rank in society or is under—valuing him.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦—ارزان بې علته نه وی گران بې حکمته

ترجمه دری: ارزان ی علت نیست وگرانبها ی حکمت .

مورد استعمال: وجیزهٔ اقتصادیست که فرق بین جنس گرانبها را توضیح می نماید ـ ارزانی جنس را بی علت نمی داند وگرانی جنس را ی حکمت ـ وضمناً توصیه بداشتن جنس گرانبها درآن مضمر است .

6— 'Cheap things are not without a defect, and expensive things are not without a qualification."

The proverb indicates that objects of higher value are of better quality in comparison to cheaper objects of the same kind. The proverb has commercial usage. It advises people to purchase expensive commodities.

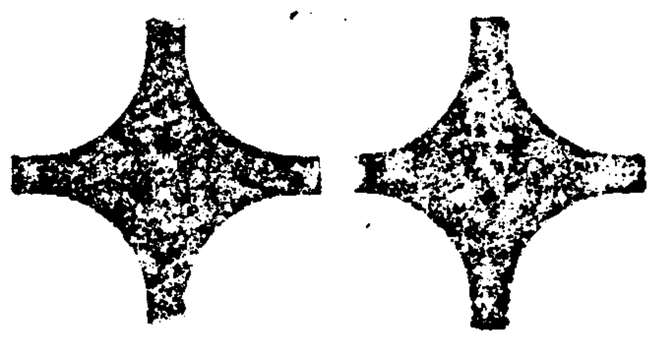

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷ـ ارمان چی و روستی عقل لو مړی وای

ترجمه دری: کاش عقل وا پسین اولین می بود .

مورد استعمال: و قتی گفته می شود که انسان از یك عملیکه نتیجه مطلوب بدست نمی آید پشیمان می گردد و به نتیجه غیر مطلوب آن عمل پی می برد ـ پس میگوید : کاش این عقل وا پسین در اول می بود تا به آن عمل اقدام نمیکرد

7— 'It is regretful that the knowledge acquired afterwards is not availablele before the performance', This can also be expressed in other words.

'If only I had Known then what I know now Regret that subsequently acquired knowledge cannot be applied retrospectively.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- آزمویلی څوک نه آزمویی

ترجمه دری: آزموده را کس ازما نیش می کند — یا اینکه: آزموده رانباید آزمود.

مورد استعمال: این ضرب المثل درمورد کسانی گفته می شود که درکار دارو گفتار بجامعه ویا برفقای خود امتحان داده، واز ازمایش مؤفقانه برآمده باشند یعنی این گونه اشخاص آزموده رانباید دوباره آزمود.

درزبان دری میگویند: «آزمودن خطاست»

8—'Do not re-test some-one already tested. Once you have made up your mind about some-one, it is unfair to test him again.

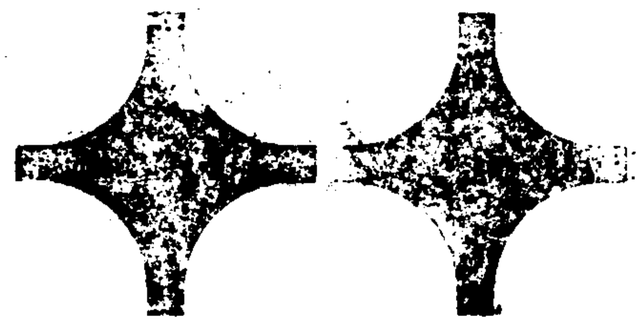

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- آسان یسی په سوو ګټی، مېړونه یسی په خولو ګټی

ترجمه دری: اسپان از سمها فایده میگیرند و مردان از دهنها.

مورد استعمال: این ضرب المثل در ستایش و اهمیت سخن انچه که اسپان بزور سمهای خود کمایی می کنند، انسانان می توانند آنرا بواسطه سخنان بدست بیاورند

9— Horsese earn provisions with their hooves and great men do with their tongues. To each his own particular weapon.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰- آسان یی نا لول چونگښوهم پښی پورته کړی

ترجمه دری: اسپان را نعل می زدند بقه ها هم پا های خود را بلند کردند

مورداستعمال : : درمورد اشخاص غیرمستحق گفته می‌شود که بدون استحقاق با اشخاص مستحق اظهار همسری و برابری می کنند.

10— 'The horses were being shoed, the frogs also lift their feet. It is said in the case of people who are compete with eligible people and thus demand equal unfit for an offer, position, or duty, but they try to compete with eligible people and thus demand equal privileges.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱- آس ششنی خرا یی غا تری نوری بلاوی وا یی

ترجمهٔ دری : اسپ شا هین می کند خر غر می کند قا طر بلا های د یگر میگوید.

مورداستعمال: وقتی گفته می‌شود که دوتن دریك موضوع میان تهی ولا یعنی با هم مناقشه و مناظره داشته باشند وشخص سوم دران مداخله کرده وخارج موضوع سخن گوید.

11— 'The horse neighs, the ass brays, and the mule says, "Oh". A calamity".
When two people quarrel about a triviality, a third person has no busines to meddle, or to express any opinion at all.

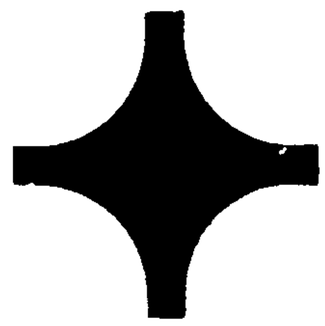

۱۲- اسیل ته اشارت کم اسل ته کو تکک

ترجمه دری : : اصیل اشارت به کم اصل چوب دست .

مورداستعمال : یعنی شخص اصیل به یك اشارت می فهمد, ولی شخص کم اصل بضرب چوب .

12— A word to the wise is sufficient

Literally: For the noble, or wise, it is enough **to explain and discuss but for fools or inferiors stick** is necessary.

١٣- اسیل خطا نه لری کم اسل و فا نه لری

ترجمه دری : اصیل خطا ندارد , کم اصل وفا ندارد .

مورداستعمال : یعنی شخص اصیل در گفتار و کرد ارخطا نمی کند و ای شخص کم اصیل در گفتار و کردار وفا ندارد .

13— 'A noble does not break his word, and an inferior does not keep his'.

Pcrhaps a detinition ? .....

۱۴- اصیل کو تی ور ، کم اسل کچپر و ر

ترجمهٔ دری : اصیل کلان سر , کم اصل کلان پای.

موردِاستعمال: این ضرب ا لمثل می رساند که سر بزرگ علامه اصیل بودن, و پنجه کلان پای دلیل کم ذاتی و کم اصلی است .

14— 'A noble has a large head, and an inferior a large foot'.

One way to recognise a superior man, it is believed, is from his large head, wilst an inferior has particularlylarge feet.

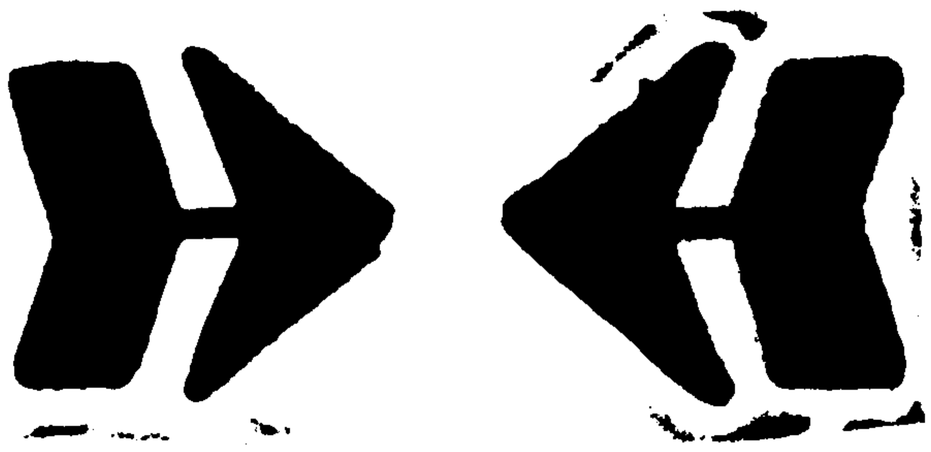

۱۵- اغوندہ کدلہ، لہ پورہ څخہ ځغلہ

ترجمہ دری : ژندہ پوش از وام بگریز.

مورداستعمال: و جیزہ پند و نصیحت است یعنی لباس ژندہ و کهنہ بهتر است نہ اینکہ از راہ قرض جامہ نو در بر داشتہ باشی .

15.— 'Put on old clothes, but be free from debt.' It is better to wear old clothes than new ones bought on credit.

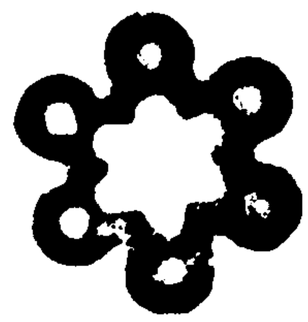

۱۶-الا بلا به ته کړی لور او زوی به پرې ماړه کړې دمولا جواب به څه کړی؟

ترجمهٔ دری : الا بلا توخواهی کرد، دختروپسررا بآن سیر خواهی کرد - جواب خدا راچه خواهی گفت؟

مورداستعمال: درین ضرب المثل اخطاریست بکسیکه ازراههای ناجایز از قبیل دزدی، ظلم، رشوت وغیره برای سیر ساختن اولادخود تلاش می نماید - واورااز جواب دادن بخدا می ترساند واجتناب ازچنان اعمال زشت وناجایز توصیه می نماید .

16— You have provided your sons and daughters with good life with your tainted money, **what answer will you give to God?**

It is no good excusing evil acts by pointing to the good purpose they may serve; good ends cannot justify evil means.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷= «الف» که خپله زه لری «بی» هم لښکر نه لری

ترجمهٔ دری : الف (حرف اول الفبا) اگر چیزی ندارد حرف ((ب)) هم لشکر ندارد

مورداستعمال: بشخصی، یا قومی و یا ملتی گفته می‌شود که طرف مقابل خودرا برخلاف واقعیت نسبت بخود بسیار قوی تصور نماید که: اگرحرف « ا » نقطه ندارد «ب» هم لشکر ندارد یعنی تنها یك « نقطه» دارد.

17— If alif has no force, neither can "ba" have any

It is ridiculous to yourself as more powerful than one who is powerless.

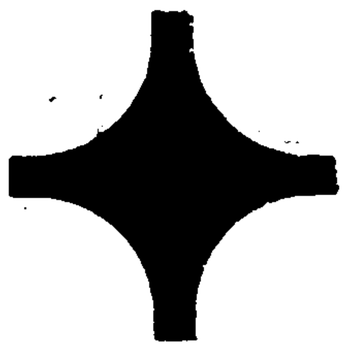

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸- امانت محکمه هم نه خیانتوی

ترجمهٔ دری : امانت را زمین هم خیانت نمی کند .

مورداستعمال: وجیزهٔ پند و نصیحت است که شنونده را با امانتداری توصیه می نماید بعضی عوام باین عقیده استند که اگر مرده در زمین بطور امانت دفن گردد تا وقتیکه مرده بحیث امانت باشد زمین جسد او را ضایع نمی کند ، و مرده را وقتی امانت دفن می کنند که وابستگان مرده بفکر انتقال جسد مرده از یك جای بجای دیگر باشند - پس از وجیزهٔ فوق چنین نتیجه می گیرند : وقتی که زمین امانت را ضایع نمی سازد انسان باید بطریق اولی امانت را ضایع نسازد .

18— 'The earth betrays no trust'.

For example, a body buried in the earth is not lost, but kept like a pledge for the Day of Judgement.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹ـ امیر یی ورکوی، شیخ میر یی نه ورکوی

ترجمهٔ دری : امیر میدهد شیخ میر نمی دهد .

مورداستعمال: در وقتی استعمال میگیردد که یك شخص دارنده و مقتدر بخواهد بشخص دیگری بخشش دهد ولی شخص سوم که عامل اراده شخص اول می باشد اجرای آن عمل را بتعویق بیندازد . ویا امیر را بمعنی حقیقی آن باید ((امیر)) ویا ((بادشاه)) دانست و شیخ میر را کنایه ازوزیرآنان .

19.— 'The Emir gives generously, but his Waz ir does not'.

Royal largesse is not often a practice which extends to subordinates.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰- انا مره سو تبه یی وشلیده

ترجمهٔ دری : مادر کلان مرد، تبش قطع شد .

مورداستعمال: وقتیکه یك قضیه بکلی حل و فصل میگردد این ضرب المثل را استعمال می کنند یعنی قضیه کلا حل گردیده پس درجزئیات آن نباید پیچید .

20— 'Grandmother has, died, and her fever cured.'

Very cold confort indeed, but perhaps better than none.

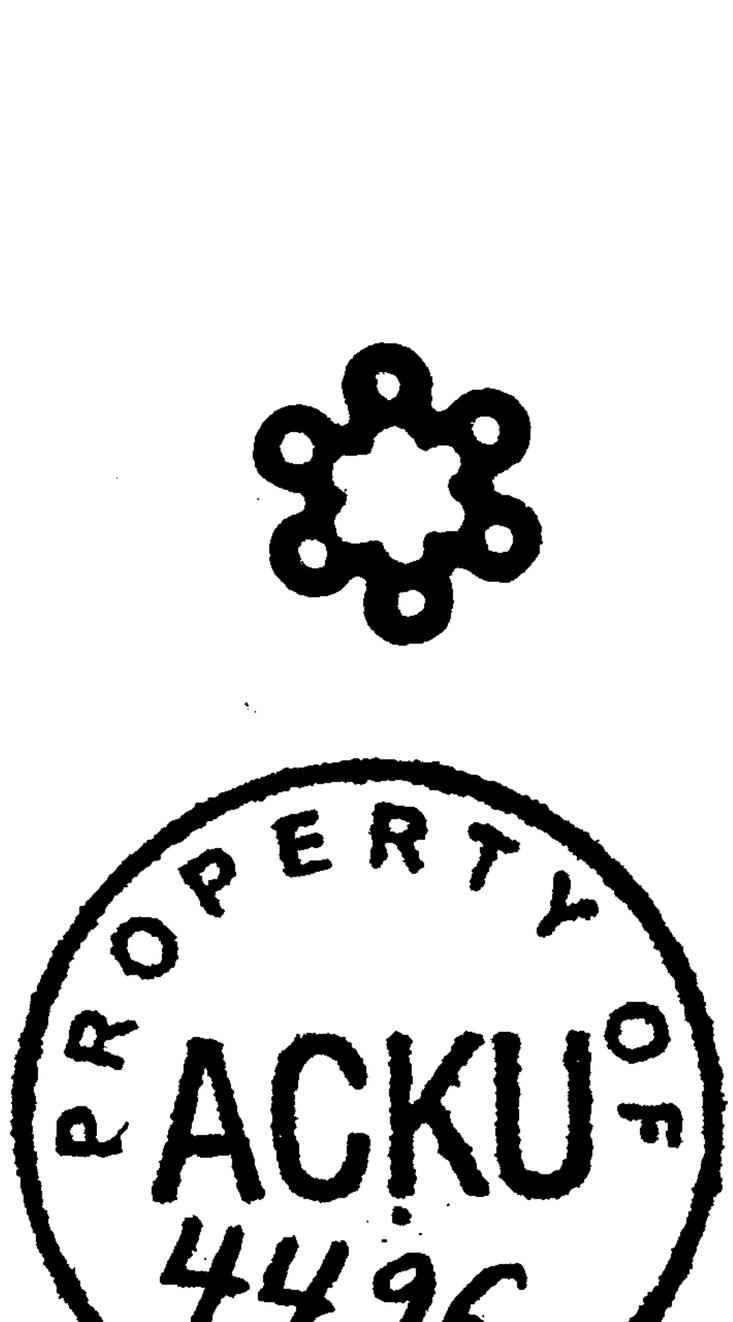

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱- انسان بی وزرو مرغه دی

ترجمه دری: انسان مرغ بی بال است.

مورداستعمال: وقتیکه انسان بجای دورترسفر می کند ویا ازیك شهری به شهر دیگرویا ازیك کشور بکشور دیگر می رود می گویند: ((انسان بی وزرو مرغه دی)) یعنی دیروز درانجا وامروزدراینجا است. وهم گویند که: شخص تنبلی بوددر زمستان همیشه بیك سوی اجاغ آتش می نشست و از آنجا هیچ حرکت نمیکرد، روزی برخلاف عادت بسوی دیگری اجاغ نشست ومانند اینکه سفر دورودرازی کرده باشد آهی کشید و گفت «راستی که انسان مرغ بی بال است: دیروزدرانسوی اجاغ بودم وامروز درین سو»

2— Man is a flightless bird.

Man is a prodigious traveller like the hirds, and **there is** no limit to his journey.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲-انسان تابع داحسان

ترجمه دری: انسان تابع احسان

مورداستعمال: وجیزهٔ نصیحت آمیز و اندرزدهنده است یعنی انسان تابع احسان انسان دیگر است ویا انسان باید تابع احسان انسان دیگر باشد ویا انسان باید احسان فراموش نباشد .

22— 'One should neverforget a kindness'. Gratitude is a quality of noble souls.

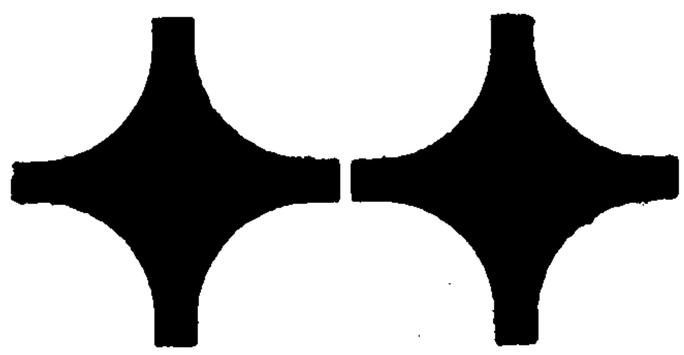

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳- انسان تر کانی کلک تر گل نازک دی

ترجمهٔ دری : انسان از سنگ سختر و از گل نازکتر است

مورداستعمال: در ین ضرب المثل با استعداد فطری انسان اشاره شده است یعنی اگر انسان از عزم و اراده خود کار بگیرد، کار های را که از سنگ سختر است انجام داده، می تواند وحتی سنگ را هم می شکند ولی اگر بعیاشی و استراحت و تنبلی خو کند از گل نازکتر است که باصطلاح اگر ماست را در خواب ببیند مبتلا بزکام می شود

23— 'Man is harder than a stone, and softer than a rose'.

Man can tackle successfully the most difficult tasks, but is also prey to the greatest weaknesses the merest phantom of his imagination can incapacitate him.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴- او به په ډانګ نه بیلیږی

ترجمهٔ دری : آب بضرب چوب از هم جدا نمی گردد .

مورداستعمال: و قتی گفته می شود که صحبت در مورد اتفاق بین اعضای یک خانواده، یا درمورد اتحاد بین افراد یک قوم و قبیله، ویا درمورد وحدت ملی یک ملت درمیان باشد وبخواهند که اتفاق واتحاد ووحدت را بین شان ناگسستنی نشان دهند پس می گویند که: ((آب بضرب چوب از هم جدا شده نمی توانند)) ودر زبان دری نیزگفته می شود: «آب اگر صد پاره گردد باز با هم آشنا است»

24— 'Water cannot be divided by striking it with a stick.

A real organic unity cannot be booken by violent means.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۵ـ او به چې تر سر تیری سی څه یوه نیزه ده څه دوی نیزې

ترجمهٔ دری : آب که زسر گذشت چه یک نیزه وچه دو نیز

مورداستعمال: در وقتی گفته می شود که چاره یک مشکل وعلاج یک درد از دست رفته باشد پس در مورد کمیت همان مشکل ویا اندازهٔ همان درد این ضرب المثل را استعمال می کند یعنی درصورتیکه چاره ء مشکل و علاج درد از دست واختیار بیرون شد پس سنجش کمیت واندازه آن اهمیت ندارد .

25— 'If the water rises up to the top of your head, it does not matter then now much farther it rises'. When it is impossible to deal with even a few difficulties, it is also impossible to deal with many.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۶-او به دسر له خواخوږ ایږي

ترجمهٔ دری : آب از سرخت می شود .

مورداستعمال: و قتیکه اداره امور چه در ساحه فامیلی وقبیلوی وچه د رساحهٔ رسمی وغیره با موانع ورکود وفسادرو بروگردد،در نزد مردم مسئولیت آن بدوش روساء، بزرگ فامیل، قبیله واداره های رسمی تکیه می کند ومگویند: «آب از سرچشمه خت است یعنی» کار از بالا خراب است .

26— The water has been fouled at the source. Look for the source of contamination not in the taps, but in the reserviors.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷- او به په کمزوری ورخ ماتیږی:

ترجمهٔ دری : آب در بند کمزور رخنه می کند .

مورداستعمال: در ضرب المثل و ضعیت طبقهٔ ضعیف و ناتوان جامعه تمثیل گردیده و نشان میدهد که طبقات ضعیف و ناتوان در اوضاع غیرعادلانه همیشه مورد ملامت قرار میگیرند ، و یا اینکه نقطهٔ ضعیف مورد حمله واقع می گردد .

27— 'Water will make its way through a weak dam'.

Strength is given to exploiting weakness.

۲۸- اوربشی که سل منه په رو پیسی د خره په کښی یوه لپه ده

ترجمهٔ دری : جو اگر صد من یک رو پیه شود نصیب خر یک لپه است ..

مورداستعمال: و قتیکه یک شخص نا اهل بیش ازا هلیت و لیا قت و استحقاق خود ادعا سی نماید برای اقناع او این ضرب المثل گفته می شود یعنی نصیب هر کس باندازهٔ اهلیت اوست .

28— 'When a hundred weight of barley goes for one rupee, the portion of the ass is still only a handful.'

A person of no account can never pretend to more than his merits deserve.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹-اور ته خپل او پردی یو دی

ترجمهٔ دری : نزد آتش خویش و بیگانه یکیست - چنانچه درزبان دری گویند: (آتش دوست و دشمن را نمی شناسد.)

مورداستعمال: درو قتی می گویند که قوهٔ ناریه بفعالیت آغاز می کند ویا کنایتاً وقتی گفته می شود که یك قوت ظلم واستبداد بمخرب دست بزند .

29— 'A fire burns friends and enemies alike'.

When a powerfull person turns his hand to oppression and injustice, then all alike suffer.

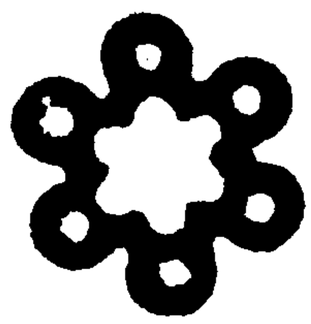

۳۰- اوړه یو موټې نه لری، تنور یې پر بام جوړ کړی دی

ترجمهٔ دری : یك مشت آرد ندارد ، تندورر ا بر بام ساخته است .

مورداستعمال: در مورد شخص گزاف گوی و لاف زن گفته می شود که تنها بهلاف و گزاف میخواهد خودرا پیش ببرد، ولی مردم بدانند که بجز لاف و گزاف چیزی ندارد و آن لاف و گزاف هم تنها برای نمایش است .

30.— 'He does not have even a handful of flour, **yet he builds his oven on the rooftop** said of a braggart who sells smoke.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۱- اوږه ئی یو موټی نسته شل ئی تنورونه

ترجمه دری : ردش یك مشت نیست تندور ها یش بست است .

مورد استعمال: همان مورد استعمال ضرب المثل گذشته است که یك شخص تنها به لاف وگزاف خود را آنطوریکه نیست نمایش دهد.

3— 'He has not even a handful of flour, yet he has twenty ovens'.

Similar to no. 30.

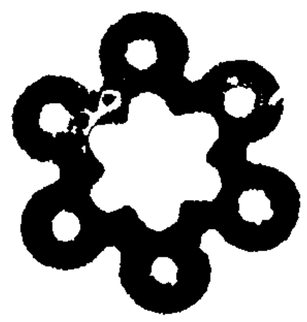

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۲- اوسپنه په اوسپنه ماتیږی

ترجمه دری : آهن با آهن می‌شکند! چنانچه در زبان دری می‌گویند! « آهن با آهن بریده می‌شود»

مورد استعمال: مقصد اینکه برای مقابله با هر قوت باید باندازهٔ همان قوت آمادگی و تهیه گرفته‌شود و یا اینکه هر قوت بقوت مانندش می‌شکند .

32— 'Iron is only broken by iron'. ....

A power can only be overcome by an equal power.

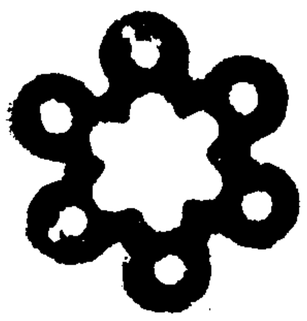

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۳-او سپنه چی خو مره ټکیږی، هغومره پخیږی

ترجمه دری: آهن هر آنقدر که ضرب می‌خورد بهمان اندازه پخته تر می‌گردد.

مورد استعمال: در مورد شخصی استعمال می‌شود که در زندگی تکالیف زیاد دیده باشد و برای تطمین و اقناع او گفته می‌شود که « آهن هر قدر ضرب می خورد پخته تر می گردد » یعنی انسان هرقدر تکالیف ببیند بهمان اندازه در امور زندگی تجربه می‌اندوزد و پخته تر می‌شود.

33— 'The more iron is beaten, the stronger it becomes'.

Overcoming difficulties makes one stronger, given initial strength.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۴- اوښان نه ژاړی بارو نه ژاړی

ترجمه دری : شتران گریه نمی کنند بارها گریه می کنند.

مورد استعمال: یعنی بعوضی اینکه شتران از گرانی بار ها شکوه کنند بارها از شتران گله دارند- واین ضرب المثل در وقتی استعمال میگردد که شخص ظالم از مظلوم شکوهٔ ظلم ویا شخص جابر از مجبور شکوهٔ جبر ، ویا حاکم از محکوم شکوه نماید و گناه خود را بگردن طرف مقابل اندازند.

34— 'It is not the camel that complains, but his load'.

The oppressor is loud in his protestations, but the oppressed do not even murmur.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۵- اوښ په بلې نه وهل کېږي

ترجمه دری : شتررادر نیله نمی توان پنهان کرد .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که شخصی سعی نماید یك کار ، یا یك موضوع ومطلب بزرگ را بحیلهٔ کوچك پنهان سازد .

35—'You cannot hide a camel by mere sleight-of-hand.'

One cannot conceal an important matter by means of a small trick.

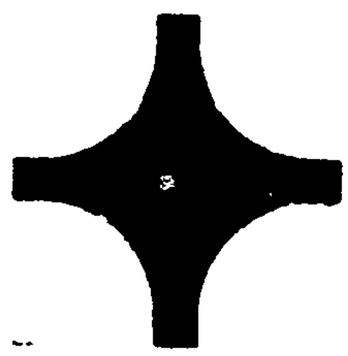

۳۶- اوبش په غلبیل نه در نیږی

ترجمه دری : بار شتر غربال سنگین نمی شود .

مورد استعمال: درو قتی گفته می شود که در تحمیل اجرای امور کوچك توسط اشخاصیکه کار های بزرگ را انجام داده می توانند نگرانی بمیان آید و برای رفع چنین نگرانی گویند: « بار شتر بغربال سنگین نمی شود » یعنی تحمیل اجرای امور کوچك درجملهٔ اجرای کارهای بزرگ سنگینی نمی کند .

36— ‘A sieve is not burdensome for a camel’.

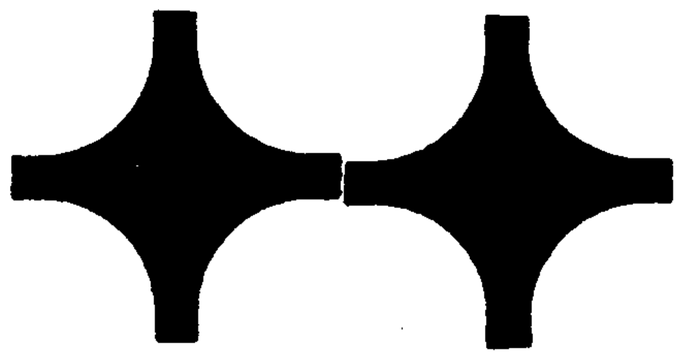

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۷- اوښ تر پولی لاندی نه سی پټیدلای

ترجمه دری : شتر از زیر پلوان پنهان شده نمی تواند .

مورد استعمال: وقتی که یك کس کوشش کند تا با اعمال شایسته و یا ناشایسته خودرا از نظر مردم درخفا نگهدارد ، درحق وی این ضرب المثل را استعمال می کنند .

37— 'A camel cannot be hidden in a furrow'.
A large misdeed cannot be concealed by merely covering it with a handkerchief.

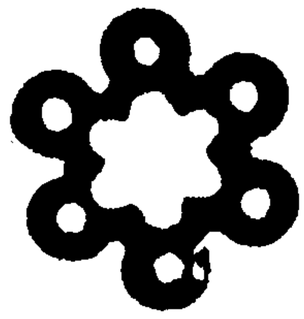

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۸- اوښ ته یې ویل اتن وکه، ده جړ ونګان له بیخه وکښل

ترجمه دری : شتر گفتند رقص کن او بیاره های نا اهل را از بیخ کند .

در زبان دری میگویند : شتر را گفت غمزه کن زد فالیز را ویران کرد .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که کار به نا اهل سپرده شود ، او از آن کار بنفع خود استفاده ئسؤونا جایز کند .

38— 'A camel was asked to dance, it outrooted the **vines (e.i. trailings of melons** and vegitables).

Avoid bringing a bull into a china—shop.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۹ ـ اوښ ته يې ويل غاړه دی کږه ده ويل
کوم ځای می سم وی

ترجمه دری : شتر گفتند که گردنت کج است، گفت کدام جای من راست است .

مورد استعمال: وقتیکه یک شخص و یا یک چیز و یا یک کار عیوب و نواقص فراوان داشته باشد، ولی تنها از یک عیب و یا از یک نقص آن صحبت بمیان آید این ضرب المثل استعمال میگردد .

39— 'When they said to the camel, "Your neck is crooked", it answered, "What part of me is straight?".

When a whole enterprise is going very wrong, it is silly to pick out one small point for criticism.

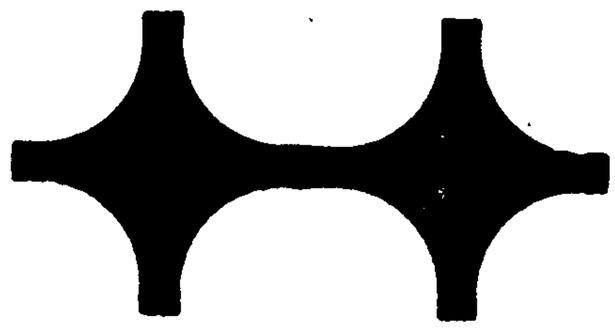

۴۰ ـ اوښ که هر څومره لوی دی الوتی نه سی

ترجمه دری : شتر هرقدر کلان است پریده نمی تواند

د رزبان دری میگویند: (هر که را برای کاری آفرید،)

مورد استعمال: در جواب کسانی گفته می شود که کیفیت ها وخاصیت های اشخاص وحانوران ویا اشیا را نظر بکمیت ها وجسامت ها می سنجند وفکر می کنند که کمیت ها وجسامت های بزرگ ازعهده هر کار برآمده می توانند حالانکه تفوق کیفیت ها وخاصیت ها را نمی توان بمعیار کمیت ها وجسامت ها سنجید .

40. 'Even the largest camel cannot fly'.

Mere quantity of anything is not sufficient for a purpose for which it is by nature unsuited.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۱- اوگره په تلوار نه سړیږی

ترجمه دری : دلده شتاب سرد نمی شود .

درزبان دری میگویند: عجله کار شیطانست .

مورد استعمال: درین ضرب المثل شتاب وعجله درکار نکوهیده شده است یعنی مانند دلده که بعد از پختن زودتر سرد نمی گردد ، کارها نیز بعجله وشتاب بثمر رنمی رسدو وانسان باید دراجرای امورازعجله وشتاب کارنگیرد .

41— 'Hodgepodge cannot become coll by haste'.

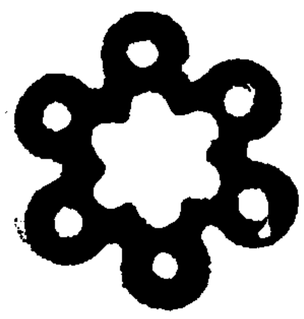

۴۲- اوگره ځینی توی سوه ویل یی په نصیب می نه وه

ترجمه دری : دلده از پیشش ریخت گفت نصیبم نبود .

مورد استعمال: در مورد شخص خوش باور و قانع و معتقد به نصیب و قسمت استعمال میگردد که هر واقعه را بنصیب حواله می دهد .

42— 'A man spilled hodgepodge and said that was not destined to be his portion.

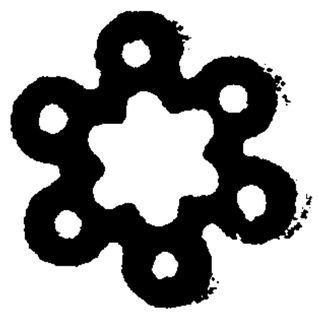

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۳- اول اتام پسې کلام

ترجمه دری : اول طعام بعد کلام .

مورد استعمال: در پښتون ها عموماً ها بود که مهمان دت را پیش از نا ن از مقصد سفرش نمی پرسید یعنی اول نان میداد ند پس از آن در باره مقصد سفر با مهما ن صحبت میکردند تا اینکه این عادت ضرب المثل گر دید .

43— 'Food first, questions afterwards.'

It used to be the custom amongst Pashtuns that a traveller was given refreshment before he was asked about his journey.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۴- اول ځان پسی جهان

ترجمه دری : اول خود بعد جهان .

مورد استعمال: درو قتی گفته میشود که انسان نفع خود را اولتر درنظر بگیرد , وچون انسانان کثیرا سود خود را برسود دیگران ترجیح میدهند بنا بران میگویند : (ول خود بعد جهان)

44— 'First self, then the world'.
Everyone thinks of himself first.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۵- اول حق دګا و نېږی دی

ترجمه دری : حق اول از همسایه است .

مورد استعمال: پښتونها بهمسایه احترام زیاد قایلند بنا بران بطور ضرب المثل میگویند که: (حق اول از همسایه است) یعنی در هر کار ذینفع حق اولیت همسایه دارد .

45— 'A neighbor's rights is prior to others'.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۶- اول زده کړه بیا کوزده کړه

ترجمه دری : اول یاد گیر پس ازآن عروسی کن .

مورد استعمال: بکسانی گفته می‌شود که پیش ازآنکه مشکلات یک کاررا درنظر بگیرد و در اطراف رفع آن بر مشکلات فکر کند بکار مذکورا قدام می‌نماید، درمطلب این ضرب المثل آنست که پیش از قدام بکار در اطراف کار وراه عملی آن باید دقت بعمل آید .

46— 'First learn the matrimonial relations, then get married'.

Look befor you leap.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۷- اول سلام بیا کلام

ترجمه دری: اول سلام پس از آن کلام .

مورد استعمال: وجیزهٔ اخلاقی است که یك انسان در وقت ملاقات باید اول سلام دهد بعد از آن سخن گوید.

47— 'First a greeting, then conversation'.
It is necessry to observe polite usage.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۸- اول مړانه په سپالی وه اوس سپېتانه په سپالی ده

ترجمه دری: اول مردانگی بسپالی بود، اکنون سگگری (پستی) بسپالی است .

مورد استعمال: درو قتی گفته می شود که در بین اعضای یك خانواده ، یا قبیله و یا یك جامعه چنان انحطاط اخلاقی واجتماعی بمیان آید که اعضای خانواده و یا قبیله و یا جامعه در پستی با هم مسابقه کنند پس توسط این ضرب المثل توبیخی به آنان داده واز اخلاق نیکوی گذشتگان یادآوری می شود .

48— 'Formely men vied to be heroic and generous, and now the vie to be coward and mean.

۴۹-ایلچی ته نه بند سته نه زندان

ترجمه دری: ایلچی را نه بند است نه زندان (۱)

مورد استعمال: در حق کسی که بین دو طرف متخاصم برای اصلاح میانجیگری نماید گفته می شود و در تعاملات قبیلوی پښتونها بطور قطع قبول گردیده که «ایلچی» یعنی شخصیکه بین دو طرف متخاصم بحیث سفیر فعالیت می کند از تعدی مصئون است. در زبان دری نیز گویند «ایلچی را نه بند است و نه زندان»

49— 'There is neither restriction nor imperisonment for an ambassador'.

An ambassadore is a go—between who effects a settlement of a quarrel between two opponents, and custom protecs him from the violence of either.

---

(۱) ایلچی کسی را گویند که درزمان منازعه وحرب بین دوطرف متخاصم خبررسانی وسفارت ومیانجیگری نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب

۵۰- باد چی پاسنی وی باران ئی کړندی وی

ترجمه دری : باد یکه از جانب بالا می وزد باران آن تند می بارد

مورد استعمال: عوام خصوصاً دهقانان سمت شرق را جانب بالا وسمت غرب را جانب پائین گویند ودر ینجا مطلب این است که اگر در موسم باران باد از جانب شرق وزید عوام عقیده دارند که باران تند وتیز می بارد واین ضرالمثل در موسم کشت وموسم بهار بین دهقانان گفته می شود .

50— 'An East wind brings torrential rains'.

A common folk belief amongst peasants all over Afghanistan.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۱-باد چې وی دپاسه باران ئې سمدلاسه
باد چې وی د کښې اوریځې ځغلې لکه بزې

ترجمه دری: باد یکه از جانب بالا می وزد باران مسلسل می بارد وباد یکه از جانب پائین (یعنی غرب) می وزد ابر ها مانند بزها می دوند.

مورد استعمال: مورد استعمال این ضرب المثل عیناً مورد استعمال ضرب المثل گذشته است با ین فرق که در ضرب المثل گذشته تنها از باد سمت شرق یاد گردیده ولی در ین ضرب المثل تأثیر باد غرب نیز تذکر یافته که ابر ها را تیت وپراگنده می سازد.

51—' An East wind brings continuous rain, but the West wind brings clouds that scatter across the sky like goats'.

۵۲–باران په تیرا اوسو، خره یی دلړه موړی ووړه

ترجمهٔ دری : باران «در تیرا» باریده خران را از «لړه موړه» سیلاب برد

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که یک واقعه یا یک کار ویا یک موضوع برخلاف انتظار بوجود آید ونتیجهٔ غیر مطلوبه بدهد .

ویایک واقعه وکار وموضوع بواسطهٔ یک شخص ویا یک جمعیت معین صورت بگیرد ، ولی اثرات آن برخلاف واقع ، شخص ویاجمعیت دیگری را متأثر سازد .

52— 'The rain comes down in Tera, and asses are drowned in Laramura.'

Tera and Laramura are two famous places, widely separated ;the downpour in one place has quite unforseen calamitous effects in the other, very far away though it is.

۵۳ بار یی په شا نه سو وړای یوڅرگی لمی
لا بل هم پر کښېښود

ترجمهٔ دری: بار را برشت برده نمی‌توانست یك چوب دیگر را نیز بران افزود.

مورد استعمال: زمانی گفته می شود که شخصی از توان وطاقت خود بیشتر کاری را بوجود تحمیل نماید.

53— 'He could not carry the load at all, and yet he adds another straw to it'.

Contrast no. 35, here, one is warned against overestimating one's capacity'.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۴- باز چی خپله ځاله پریږدی ځای دی د پاچا منګول سی

ترجمهٔ دری : از که آشیانهٔ خود را ترك کند در پنجهٔ دست پادشاه می نشیند و یا در پنجهٔ پادشاه می افتد.

مورد استعمال : این ضرب المثل را می توان دو تعبیر نمود : اول اینکه هر که از خانهٔ خود دری کاری حرکت کند مقامش مانند باز نا قرب پادشاه می رسد یعنی پیش می رود و ترقی می کند .

دوم اینکه هر که خانهٔ خود را ترك کند یعنی اعتماد خود را از دست دهد مانند باز به پنجهٔ اقتدار دیگری گرفتار می گردد .

54— 'A falcon which leaves its nest sits on the king's wrist;

If an important person leaves familiar territory and safety, he is bound to get involved with the power of others elsewhere, either as master or servant.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۵ باز چې هر څو مره خوا رسی چو لګښې
نه خوری

ترجمهٔ دری : باز هر قدر حقیر شود بقه ها را نمی خورد .

مورد استعمال: در مورد شخص بی بضاعت ولی نجیب وعالی همت وبا شخصیتیکه با عمال ناپسند ودلیل متهم گردد گفته می شود وعالی همتی از دلیل برائت او وانمود میگردد .

55— 'A falcon even though weak does not hunt frogs'.

Noblesse oblige.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۶- باغ که باغوان لری چغال هم خدای لری

ترجمهٔ دری: باغ اگر باغبان دارد شغال هم خدا دارد.

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که اقویا در مقابل ضعفا بقوت و قدرت خود، خود نمایی نمایند و بخواهند راه معیشت وحیات را بروی ضعفا ببندند.

56— If a garden has its gardener, a jackal has its God'.

For everwone there is a protector, even the weakest and least deserving'.

۵۷ بخت پا ه آنلاه دی، نه پا ه منلاه

ترجمهٔ دری : بخت در پیشانی است نه در تیزدوانی

مورد استعمال: وقتی که یک انسان زحمتکش از سعی وزحمت خود بکامیابی نمی رسد ناچار ناکامی خود را از بخت شوم خود می انگارد و بخت را هم مربوط به پیشانی وقطرت می داند نه بجهد و کوشش پس می گوید: «بخت در پیشانی است نه در تیز دوانی» و از اینجا اعتقاد مردم به «بخت» «واقبال» آشکار می گردد.

57— 'Your fate is written on your forehead, and it cannot be changed by running fast'.

It is a common belief that one's fate is written on **one's forehead at birth, and even the most strenuous** efforts to change it are vain.

۵۸ بخشش په لک حساب په کک

ترجمهٔ دری: بخشش به لك (صد هزار) وحساب به کك (خس - ذره)

مورد استعمال: یك ضرب المثل آموزندهٔ اقتصادیست که یک انسان مقتصد اگر صد هزار هم می بخشد باز هم حساب یك خس وذره را باید بگیرد - یعنی برحساب خرچ خود حاکم باشد وذره باید بخشش پیش او را از حساب کم غافل سازد. چنانچه در زبان دری می گویند: «حساب بمثقال بخشش بخروار»

58— 'One lakh (100,000) can be presented as a gift, but the account of trifles ought to be kept'.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۹ـ بد بانجن ا پت نه و هی

ترجمهٔ دری: بادنجان بد را آفت نرسد .

در زبان دری نیز گویند : بادنجان بد را بلا نمی زند یا « بادنجان بدآفت ندارد » .

مورد استعمال: وقتی که از یک حادثه ناگوار شخصی ویا متاع کم ارزش نجات می یابد بطور تمسخر گفته می شود که :

« بادنجان بدرا آفت نرسد» یعنی خطرات زیاد تر متوجه اشخاص خوب ومتاع ارزنده می باشد .

59— 'No calamity befalls a bad eggplant'.

A bad person or any worthless object survives long, but a person of distinction dies untimely, and a valuable object gets easily damaged.

٦٠ بد به دی په زړه لرم سلام به دی په خوله لرم

ترجمهٔ دری: بد تو در دل خواهم داشت، سلام تو بر زبان.

مورد استعمال: یعنی اگرچه شخصی در دل با شخصی دیگری بد باشد، باز هم بزبان باید با او سلام و مدارا نماید وشیوهٔ انسانیت را از دست ندهد.

60— 'I keep your wickedness to myself, and greet you normally'.

Greetings—formulae and custom take precedence over any resentments.

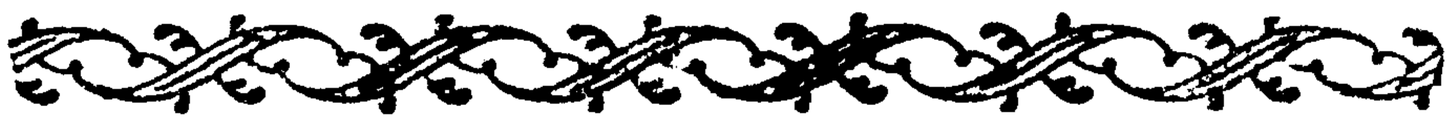

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦١- بد به یم خو نه له ورو ره سره

ترجمهٔ دری: بد خواهم بود ونی نه با برادر .

مورد استعمال: و قتی گفته می شود که یک شخص بد خو با برادر وخویشا وند انش بدی تحریك شود .

61— 'If I do evil, it may not be to my brother'. Blood is thicker than water.

٦٢ - بد تر بوریه بده ور غ یه کار یږی

ترجمهٔ دری: او در زادهٔ بد بروز بد بکار می آید.

موردِ استعمال: در حیات قبیلوی و جیزه نصیحت آمیز است یعنی از عم زاد گان وخویشاوندان زشتخوهم نباید روابط را قطع نمود زیرا در روز بد همین خویشاوندان گرچه زشتخو باشند بدرد می خورد.

62— 'Even a bad—tempered difficult cousin can be helpful.

Porticularly in tribal life, family ties are very **strong, and a blood —relation is always closer than** others who are not, regardless of his character.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦٣- بدخوی چی زور ورسی عقل مرورسی

ترجمهٔ دری: خوی بد که غالب گردد عقل ازرده می گردد

موردِ استعمال: در مورد اشخاص بد خو استعمال می شود یعنی عقل با خوی زشت تضاد دارد جائیکه عقل است خوی زشت راه ندارد وجائیکه خوی زشت باشد عقل از آنجا بیگانه و آزرده می گردد.

63— 'When evil character grows stronger, reason gives up'.

When a person is used to performing evil acts he is out of mind.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦٤- بدزوی نه زوی

ترجمه دری: پسر بد پسر نیست.

موردِ استعمال: در مورد پسر بد گفته می شود یعنی پسری که صالح نباشد نباید او را پسر خواند و یا بمنزله پسر صالح دانست.

64— 'An evil son is no son'.

Even in a society with very strong blood ties, a son of bad character cannot pretend to anything from his father.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦٥- بدمه کوه بد به نه ویمی

ترجمه‌دری: بد مکن بد نخواهی د بد

مورد استعمال: وجیزه نصحت آمیز است که انسان را با جتناب از بدی توصیه می نماید .

65— 'Do no evil; see no evil.'
Avoid evil—doers.

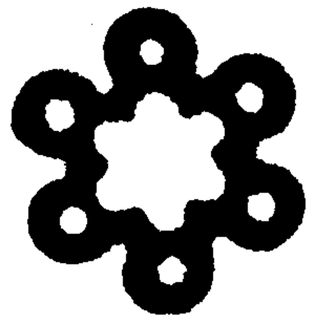

٦٦- بده بنئحه کږه ه ډوبنتی ده ما ته به سی
خو سمه به نه سی

ترجمه وری: زن بد قبر غه کج است می شکند و لی
راست نخوا هد شد.

مورد استعمال: در با ره ز ن بد خو گفته می شو د که
ما نند قبرغه کج خود را ا ز دست میدهد ولی ا ز کجی
وبد خوئی خود دست بر دار نیست.

66— 'A shrewish woman is like a crooked rib:
any attempt at straightening will cause it to break.

ILL— temper in a woman cannot be cured.

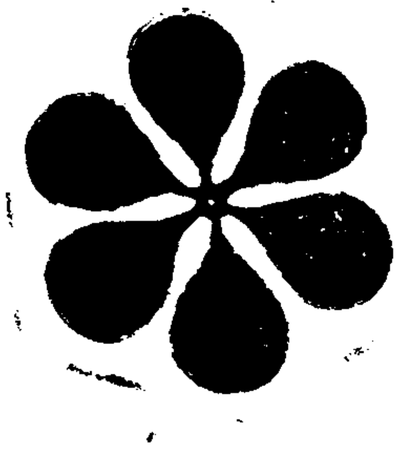

۶۷ـ بده ماینه پر ښو له کیږ ي بده کر هڅه
نه پر ښو وله کیږی

ترجمه دری: زوجه بد ترك داده می شود ولی کشت بد
گذاشته نمی شود .

مورد استعمال: ضرب المثل دهقانی است که اهمیت
کشت و زراعت را از نظر دهقان توضیح و بیان می نماید
یعنی از زوجه بدمی توان گذشت ولی از کشت و لو که
بد باشد نمی توان صرف نظر نموده.

67— 'A shrevish wife can be divorced but cultivated field of any sort cannot be abandoned'.

You may have a bad harvest this year and perhaps next year too; but eventually it will come right; land must never be abandoned.

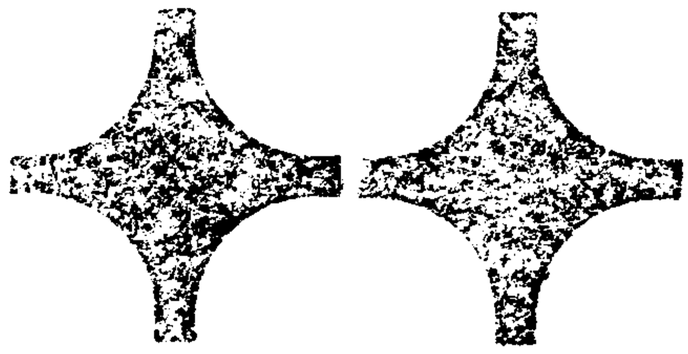

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶۸= بده ماینه تنکه موچنه ده

ریمه دری: زوجه بد پایزار تنگ است.

مورد استعمال. در این ضرب المثل زوجه بد وزشتخو پایزار تنگ تشبیهه گردیده است که از یک طرف شوهر را تعذیب می کند واز جانب دیگر شوهر بنا بر احتیاجیکه باو دارد او را از خود دور کرده نمی تواند ماننده پایزار تنگ که اگر پوشیده شود پای را بدرد می آورد واگر دور انداخته شود پای برهنه می ماند.

68— "An ill—temvered wife is likened an ill—fitting shoe. It is very difficult to discard either; if the shoe, one goes barefooted, if the wife, one would remain single.

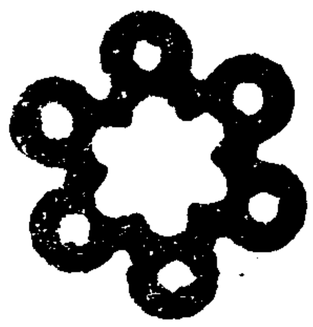

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦٩ـ بډای یې له خواره ګڼې خواري له بډایه

ترجمه دری: ثروتمند از غریب کمائی می کند و غریب از ثروتمند

مورد استعمال: ضرب المثل اقتصاد بست که ارتباط بین ثروتمند وغریب ویا بین کارګر وکارفرما را درباره استفاده از یکدیگر بیان میکند یعنی همان طور یکه کارفرما از زحمت کارګر سود میګیرد کارګر نیز از ثروت کارفرما فایده برمیداد.

69— 'The rich make profit from the poor, and the poor from the rich'.

A rich man gives employment, and his employees work for him.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۰- بر بندیلهلاری اوږی خووږی نه اوږی

ترجمه دری : برهنه از راه بر میگردد، ویا راه را می گذارد - ولی گرسنه نمی گذارد .

مورد استعمال : وقتی گفته میشود که مقایسه بین برهنه و گرسنه درمیان باشد و یا گوینده بخواهد تأثیر گرسنگی را درحیات اجتماعی ثابت کند- ویا بعبارت دیگر برهنه را می توان بقوت منطق قانع ساخت واورا از راهیکه برای طلب پوشاك بنداندا خته دور کرد ولی گرسنه را نمی توان بسخنان خالی سیرساخت واز راهیکه برای جستجوی خوراك گرفته است دور کرد ه

70— 'The roads of the ragged and needy can be many, but the road of the hungry man is one'.

A traveller bound for a destination has a choice of several roads, or he may even renounce his journey; but a hungry man has no choice whatever.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۱- برجونه دی تر اسما له رسدلی خوسپی دی له لو بزی مری

ترجمه دری : برجهایت تا اسمان رسیده ولی سگهایت از گرسنگی می میرند

مورد استعمال : در بارهٔ شخص خسیسی گفته می‌شود که بظاهر ثروتمند بوده و قلعه اش برجهای سر بفلک کشیده داشته باشد، ولی سختی اش بحدي باشد که حتی سگانش از گرسنگی جان دهند و این ضرب المثال عموماً بطور طعنه گفته میشود

71— 'You have built your towers to reach the sky, but your dogs are dying of hunger'.

Said of a miser.

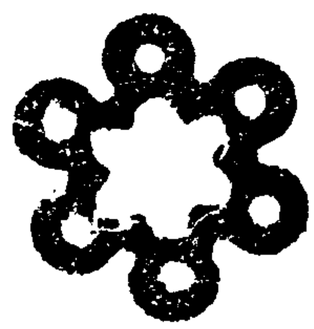

۷۲- برخی ویشه مرو زه‌گوره

ترجمه دری : مردان را دیده حصه ها را تقسیم کن .

مورد استعمال : یعنی تقسیم بین افراد باید مطابق با هایت و قابلیت و لیاقت افراد صورت بگیرد تا بهر فرد برابر بر سویهٔ اهلیت و لیاقت و مساوی با رزش کار همان فرد حصه برسد و درین ضرب المثل خطاب بشخصی است که موظف و مسؤل تقسیم بین افراد می باشد .

72— 'Evaluate the men and then devide their portions'.

Bestow gifts on those who deserve them, some more some less.

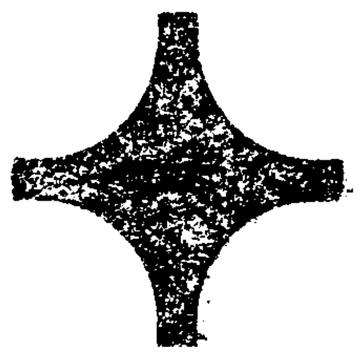

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۳- بر یی سته بر کت یی نسته

ترجمه دری : بردا ردو برکت نی

مورد استعمال : درو قتی استعمال میگردد که محصول یك عمل نسبت بزحمتیکه در اجرای آن عمل کشیده می شود کمتر با شد و یا کمیت یك چیز نسبت بکیفیت آن بزرگتر با شد ، یا حجم یك شی بزرگ ولی ثمر آن کوچك با شد .

.....

73— 'There is profit in it, but no advantage'.
A gain which is no use.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۴- بز ه پهٔ خپل ښکار نه درانیږی

ترجمه دری : شاخ بز از سنگینی نمی کند .

مورداستعمال : در بارهٔ شخصی گفته می شود که امور متعلق بخودش رامطابق بتوان خود اجرامیکند ولی شخص دیگر یکی از آن امور را خارج از توان آن شخص پندارد .

74— 'A goat does not find his horns heavy'.
One man's meat is another man's poison.

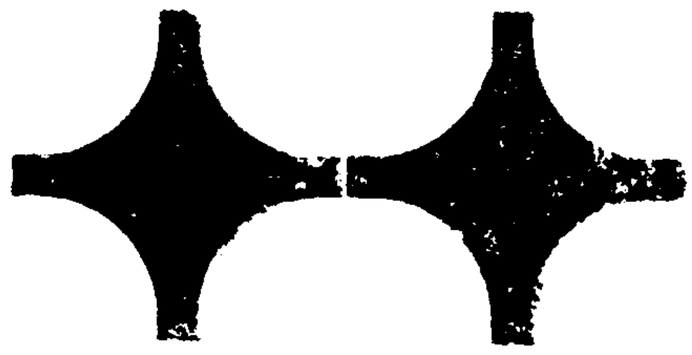

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۵- ازه چی پر بام و خیبری لیوه ته هم بنکنځل کوی

ترجمه دری : از که بر بام بالا شود بگرگ هم دشنام میدهد

مورداستعمال : در مورد شخصی گفته می‌شود که در حالت مصونیت کامل ازشخصی ازخود قوی تر انتقاد کند

75— 'A goat which has climbed onto the roof may insult even a wolf.'

From the haven of a secure refuge, a position of weakness becomes one of strength.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷٦- بلا وه برکت یې نه و.

ترجمه دری : بلا بود برکتش نی .

مورداستعمال : وقتی گفته می‌شود که یک حادثهٔ خطیر رخ دهد ولی برخلاف انتظار تولید خطر نکند .

76— 'The end result of an apparent disaster is, surprisingly, not at all as bad as feared.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۷- بل ته چې یوه ګوته ونیوله سې ځانته دری ګوتې نیولې کیږي

ترجمه دری : اگر بشخص دیگر یک انگشت گرفته میشود بخود سه انگشت گرفته می شود .

مورداستعمال : وقتیکه یک شخص عیب جو بسوی عیب شخص دیگر یک انگشت دراز می کند طبعاً سه انگشت دیگر باید قات کند و بسوی شخص خودش راجع گردد درینصورت بوی اخطار داده می شود که اگر در پی انگشت گذاری بر عیب دیگران باشد باید بعیوب خود نیز توجه کرده باصلاح آن بکوشد .

77— 'Point with your index finger to a man of bad character, and three fingers of your hand point to yourself'.

Let him who is without sin throw the first stone.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۸- بنده راسه دخدای خپل سه لکه پرځان هسی پر بل سه

ترجمه دری : ای بنده ! بیا دوست خدا شو وطوریکه برای خود هستی همانطور برای دیگری هم اش .

مورداستعمال : ضرب المثل نصیحت آمیز است که انسان توصیه می کند تا همان طوریکه برای خود و در بارهٔ خود فکر میکند برای شخص دیگر و در بارهٔ شخص دیگر هم همانگونه فکر کند و آنچه برای خود میخواهد برای دیگری هم بخواهد .

78— 'O Man, be a friend to God: as you would have it done to yourself, so do to your neighbour'.

Do unto others.

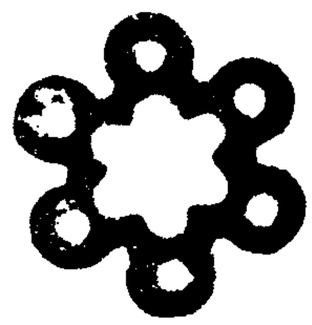

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۹- بی زاره دی له خیره سپی دی درگرځوه

ترجمه دری : ازخیرات بیزارسگهایت را بگردان .

مورداستعمال : این ضرب المثل ظاهراً از زبان گدا یکی (کسی که در دهات گدایی می کند و عموماً در دروازه های قلعه ها سگها با او اذیت می سازند) گفته می شود ولی کنایهٔ خطاب بشخصی است که بعوض اینکه بکسی خیر برساند اسباب اذیت را فراهم می سازد .

79— 'When you do your charity, keep off your dogs'.

In villages dogs are often set on beggars; generally the meaning seems to be that if the receipt of charity involves the braving of dogs, one is better off without it.

it.

۸۰- بی زحمته راحت نسته

ترجمه دری : بی زحمت راحت نیست .

مورداستعمال : این ضرب المثل برای تشویق بکار و زحمت کسی گفته می شود و بانسان تفهیم می نماید که هرگاه طالب راحت باشد راحت بعد از زحمت کشی و کار کرد است ، ورنه راحت بدون زحمت میسر نمی گردد .

80— 'There is no ease without troubles.'

Real ease is recognised only as a contrast to ;rtouble.

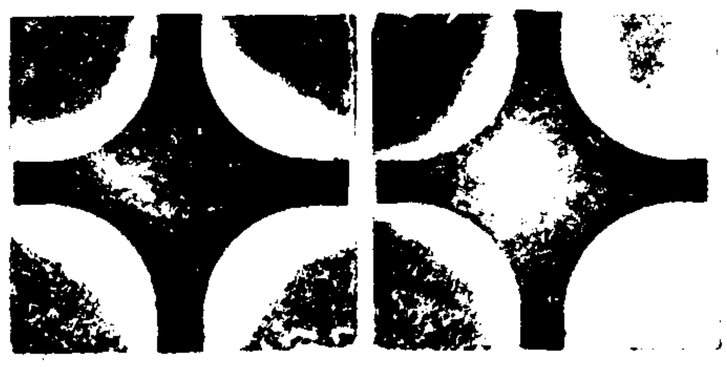

۸۱- بی سته‌خوك جنت ته هم نه ځی

ترجمه دری : بی دعوت کس بجنت هم نمی‌رود .

مورداستعمال : وقتی استعمال میگردد که شخصی بدون دعوت بمهمانی رود و یا کنایتهٔ در بارهٔ شخصی نیزمی توان گفت که بدون اجازه وارد مجلسی‌شود که ورود در آن اجازه طلب باشد وهم اگر یک دوست از دوست دیگر گله نماید که‌چرا بمهمانی که ترتیب شده بود نرفته او از مناعت نفس این ضرب‌المثل را درجوابش می‌گوید .

81— "Without an invitation, one may not go even to Paradise'.

An uninvited guest is never welcome, however much he may desire to be present.

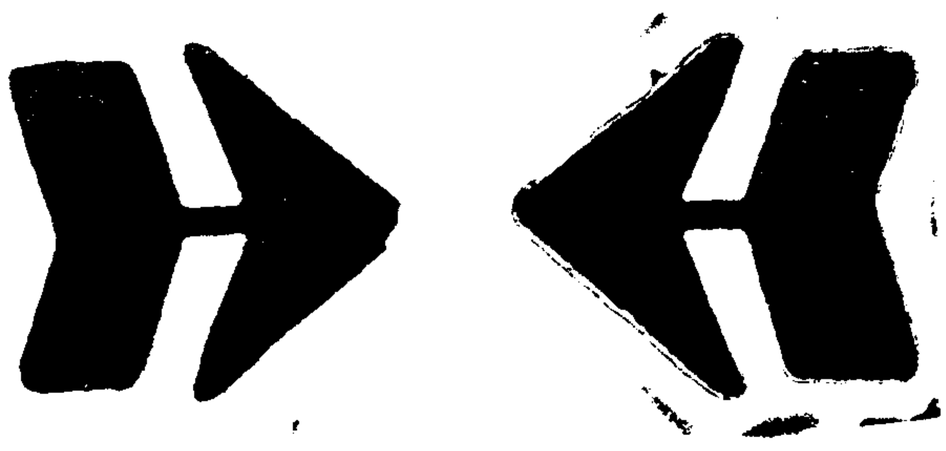

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۲-بی عقل دوله په بل نه کوی لکه په ځان

ترجمه دری : ای عقل آنقدر که بخود (بد) می کند به دیگری نمی کند .

مورداستعمال: در مورد شخص نادان گفته می شود که ضرر نادانی او بیشتر متوجه خودش میگردد تا به دیگری واین نادانی وی چه در گفتار باشد و چه در کردار یعنی نادان در گفتار و کردار بیشتر از دیگران بخود ضرر می رساند .

82— 'A fool cannot injure another nearly as much as he injures himself.'

A fool is his own greatest enemy, both in word and deed.

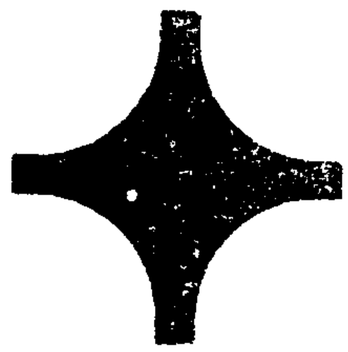

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۳- بي کاری د بدبختی زانګو ده

ترجمه دری : بی کاری گهواره بد بختیست

مورداستعمال: این ضرب المثل هم جنبهٔ تنبیهی دارد و بیکاری را پرور شگاه بد بختی می پندارد و یا بعبارت دیگر شخصی بیکار را بد بخت میداند که بدبختی او در آغوش بیکاری پرورش یافته است و مخاطب را متنبه می سازد تا خود را ازین گهوارهٔ بد بختی دور نگهدارد .

83— 'Idleness is the cradle of wretchedness.'
The progeny of idleness are poverty and misery.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۴- بی کاری لنگیږی خواری تري زیږی

ترجمه دری : بی کاری می زاید و خواری از آن تولد می شود .

مورداستعمال: این ضرب المثل در نکوهش بی کاریست وبی کاری را بزنی تشبیه می کند که خواری را می زاید واستعمال آن جنبهٔ تنبیهی دارد که مخاطب را بکار و جهد توصیه می نماید .

84— 'Idleness begets misery'.

In the cradle of idleness, nearly every sort of misfortune is nurtured.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۵- بې میوی ونه څوك په ډبره نه ولی

ترجمه دری : درخت بی ثمر را کس سنگ نمی زند.

مورداستعمال : وقتی گفته می‌شود که یک شخص فعال ودارای شخصیت‌واهلیت در راه خدمت بمردم وفا یده رسانیدن بدیگران تکلیف‌وزحمت‌میبیند یعنی شخص بی کار وبی ثمر هیچگاه مورد توجه مردم قرار نمی گیرد.

85— 'No one throws stones at a bare tree.'

An active man is like a fruit—laden tree, and is beseiged by everyone; but a lazy and unproductive man is left severely alone.

۶۸- بې وخته میلمه بې له خپله بخته خوری

ترجمه دری : مهمان بی‌وقت از بخت خود می خورد.

مورداستعمال : مهمان نزد هر افغان عزیز و محترم است وهر افغان میخواهد در هر وقت از مهمان مطابق بتوان خود پذیرائی خوب نماید ولی این ضرب المثل در وقتی گفته می‌شود که اگرمهمان ناگهان و بی‌وقت برسد آنقدر وقت نداشته باشد که آن‌طوریکه دلش می خواهد ازو پذیرائی نماید بنا بران بگفتن این ضرب المثل معذرت خود را اظهار میدارد.

86— 'A guest out of season eats up his portion.'

Everyone is happy at the arrival of an invited guest, but one who arrives too early or too late consumes the good will of his host.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پ

۸۷- پاك اوسه بی باك اوسه

ترجمه دری : پاك باش بی باك باش .

مورداستعمال : این ضرب المثل با نسان اطمینان میدهد که هر که در امور زندگی اجتماعی چه شخصی وچه رسمی پاك وراست باشد او بایددرحق خود از هرگونه قضاوت باکی نداشته باشد واز هیچگونه تفحصی نهراسد .

87— 'Be uncorrupted, and brave the insults'.
Take no bribes, and pay no heed to the aspersions cast on you for your honesty by dishonest men.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۸- پر اخو ند ښور وا هم لږ ده

ترجمه دری : براخو ند شور ا هم زیا د است .

مورداستعمال: وقتی گفته ی شو د که شخصی بیش از استحقاقش چیزی دا ده شو د .

88— 'For a MULLAH, even poor GRUEL is too much.'

'Mullah' here means an overweening pretentious person who asks for more than he deserves; such a one ought to have nothing.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۹-ار پچه و خو ت کشمیر ئی و اید

ترجمه دری : بر پشقل برآمد و کشمیر را دید .

مورداستعمال : در بارهٔ شخصی گفته می شود که بیك موفقیت کوچك خود را قهر مان موفقیت های بزرگ جلوه دهد ویا اجرای یك کار خود را چنان بزرگ وانمود کند مانند کسیکه بر پشقل برآید و ادعای دیدن کشمیر نماید .

89— 'He climbed on a dung and claimed to see Kashmir'.

Said of a braggart who pretends that a tiny achievement is a heroic accomplishment.

۹۰- برخره یوه لپه اوربشی هم ډیری دی

ترجمهٔ دری : برخریک اپ جو هم بسیار است

مورداستعمال: برای اقناع شخصیکه مساوی باستحقاق وش و یا کمی بیشتر از استحقاق وش چیزی گرفته باشد گفته می شود .

90— 'For an ass, even a handful of barley is too much'.

An asinine person should be kicked.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹۱- پردی جنګ نیم اختردی

ترجمهٔ دری : جنګ بیګانه نیم عید است .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که دو متخاصم بیګانه بهم جنګ کنند و تماشا بین از آن حظ ببرد .

91— 'A fight between other people is a half fest. Many people enjoy watching others quarrel.

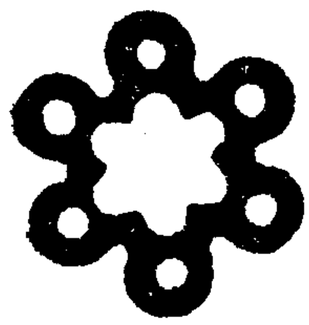

۹۲- پردی خواره یا پوردی یا پیغور

ترجمهٔ دری : خوراک بیگانه یا قرض است یا طعنه .

مورداستعمال: ضرب المثل آموزنده است که انسان را به نگرفتن چیزی از بیگانه واتکأ بخود توصیه می نماید یعنی گرفتن چیزی ازدیگران یا بطور قرضه است که واپس می طلبند ویا بلاعوض خواهد بود که طعنهٔ آن برای گیرنده خواهد ماند پس یک انسان نباید امید اعطای دیگران زندگی بسر برد .

92— 'Getting food from others results in either a debt or a taunt'.

Getting food in this way is a poor plan, for you will either have a debt to repay, or will be taunted for your improvidence.

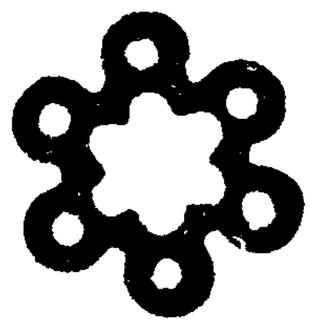

پردی سپی پهووی خپل

ترجمهٔ دری : سگ بیگانه بنان ازخود .

مورداستعمال: درحق کسی گفته میشود که در حقیقت بیگانه باشد ولی تنها برای استفاده خود را دوست وانمود کند.

93— 'Another man's dog will come to you only for food.'

A watchdog works only for his keep, and you can expect no love from him. .....

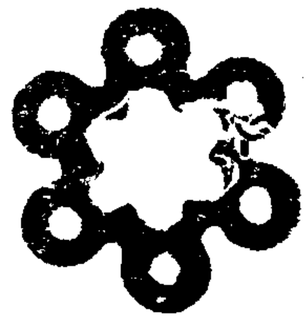

۹۴- پردی بنی نیمه خوادی .

ترجمهٔ دری : خوبیهای بیگانه ناپایدار است .

مورداستعمال: درین ضرب المثل توصیه باتکا بخود و اجتناب از چشمداشت بکمکهای بیگانه است یعنی یک انسان باید بخود متکی باشد و انتظار کمکهای بیگانه نشیند زیرا که خوبی های بیگانه پایدار نیست .

94— 'The kindness of others will not last.

Learn self—reliance, since the kindness of others can only be temporary.

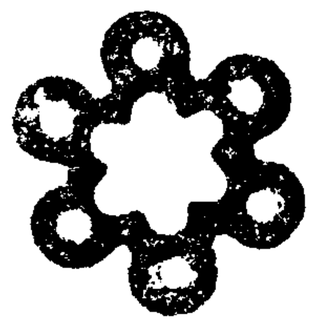

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹۵- پر دی غم تر و اوری سوړ دی

ترجمهٔ دری : غم بیگانه از برف سرد تر است .

مورداستعمال: وقتی استعمال می‌شود که بی‌تفاوتی یک انسان را در برابر اندوه یک انسان بیگانه مطلب باشد یعنی طوریکه برف سرد است اندوه بیگانه هم در انسان حرارت تاثیر را تولید نمی کند .

95— 'The griefs of others leave one colder than snow.'

The griefs of others leave one very cold.

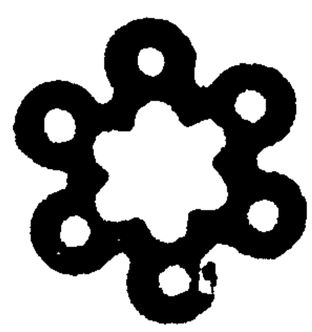

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹۶- پردی کټ تر نیمه شپووری

ترجمهٔ دری : چوکت بیگانه تا نیم شب است .

مورداستعمال: یکی از رازهای موفقیت انسان اتکأ بنفس است که انسان متکی بخود هیچگاه اتکأ بغیر را نمی پسندد و باساس همین مفکوره گفته شده که: «چوکت بیگانه تا نیم شب است» یعنی با تکأ غیر دل نباید بست وخود را باید بخود متکی ساخت .

96— 'The bed of another is good only for half the night'.

Do not rely on borrowed essentials, they can be suddenly reclaimed.

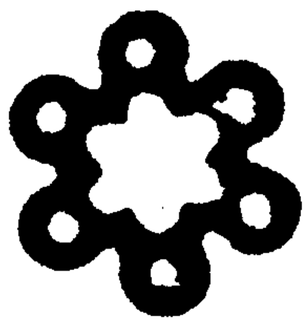

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹۷- ږدی ورکړه نیمه خواده

ترجمهٔ دری : اعطای بیگانه ناپایدار است .

مورداستعمال: ازهم مانند ضرب المثل گذشته این ضرب المثل انسان را از ناپدار بودن اعطای بیگانه متنبهه می‌سازد و سوی اتکأ بخود رهنمایی می‌نماید .

97— 'Do not rely on gifts from others; they are unreliable'.

Do not rely on such gifts to tide you over a difficulty.

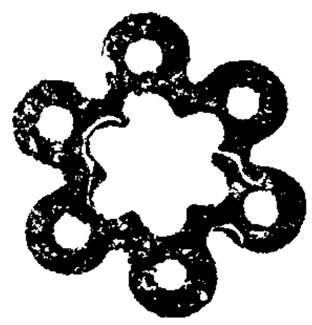

۹۸- پرښو تلوار پر بدو تأمل

ترجمهٔ دری : بر نیکوئی شتاب و بر بدی تأمل

مورد استعمال : و جیزهٔ نصیحت آمیز است و در وقتی گفته می شود که انسان در اقدام خود متردد باشد واو را توصیه می کند که اگر اقدام بکار نیک است شتاب کند و اگر اقدام بکار بد است تأمل نماید و عجله نکند.

98— 'Hasten to do good, and hisitate to do evil'
An exortation.

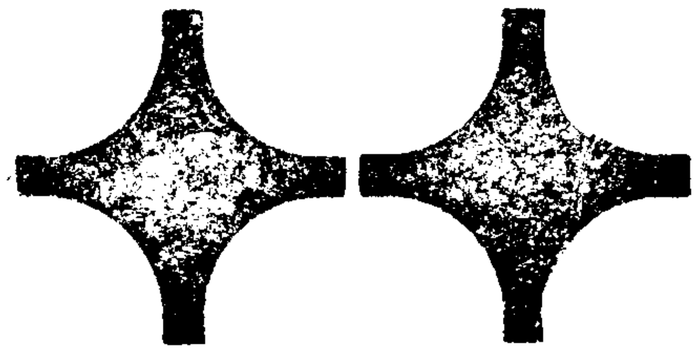

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹۹- پر کازره ناپم پرخرپ یی یم

ترجمه دری: بر زرد ك نیستم بر صدای شکستن آن هستم .

موردِاستعمال: یعنی پروای زرد ك را ندارم وای در بارهٔ شکستن آن فکر میکنم .

در بار ه **عملی** گفته می شود که خود آن کوچك وای نتیجهٔ منفی آن بزرگ و باعث رسوائی باشد .

99— 'A raw corrot is a small thing, but its shape is very unpleasant'.

The snap of a breaking raw carrot has some important associations, though the carrot itself is of no consequences.

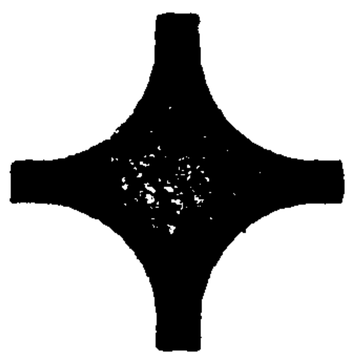

۱۰۰ـ پر لخه خپټه ئې ملا تړلې ده

ترجمهٔ دری: بر شکم برهنه کمر بسته است.

مورد استعمال: در بارهٔ شخصی گفته میشود که بدون اینکه برای یک کار آمادگی گرفته باشد و یا لوازم آن کار را تهیه کرده باشد یکا و اقدام کند مثلا یک شخص بدون اینکه حد اقل سرمایه را داشته باشد بتجارت کمر ببندد یا بدون هیچ سند و دلیل اقامهٔ دعوی نماید وغیره از ین قبیل موارد.

100— 'Over his bare stomach he has fastened a large belt:

If one tries to start an ambitious enterprise with no resources, and tries to cover for his lack, in an entirely transparent way, he will fool nobody

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۱- پر هغه دی خدای میلمه که چې میلمه یې نه وی لیدلی

ترجمهٔ دری: خدا ترا مهمان کسی سازد که مهمان را ندیده باشد.

مورد استعمال: در وقتي استعمال میشود که میزبان در پذیرائی مهمان ازحد زیاده تکلیف و اسراف نماید یعنی اسراف در مهمانی علامهٔ نابلدی میزبان در مهمانداریست.

101— 'May God make you a guest of someone who has not seen one before'.

One who has no experience of guests may perhaps treat him much more generously.

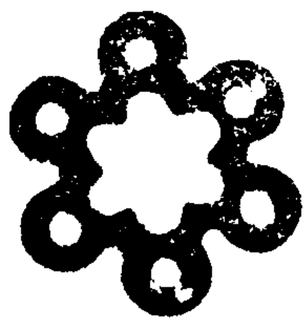

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۲- پړ می که مړ می که

ترجمهٔ دری: مرا ملامت کن از آن پس بکش.

مورد استعمال : در پښتونها رسم است وقتیکه یك منازعه میان آید هر دو طرف موضوع را بجرگه (مجلس قومی) ارائه می نماید وهرد و جانب دلائل خود را اقامه کرده می گویند «مرا ملامت کن از آن پس بکش» یعنی یک پښتون وقتی که بدلائل ملامت گردید حاضر است ملامتی خود را حتی بکشتن خود جبران کند.

102— 'Judge me first fairly, and then execute me' This refers to the provisions of tribal law amongst **Pashtuns, in which a JIRGA or other council** must **pronounce sentence (of death, say)** according to law **before anyone is punished.**

۱۰۳- پیر هم پیو ور اشه لری

ترجمهٔ دری: ملامت هم یك کپ دارد.

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که یك شخص ملامت بعد از ملامتی باز هم چنان دلائل بی مورد وضعیف را برای برائت خود اظهار نماید که قابل سمع وقبول نباشد.

103-- 'A convicted man too has his reasons'.

No person yields himself thoroughly to the charges of his antagonists even if he is proved responsible in the council or in the court.

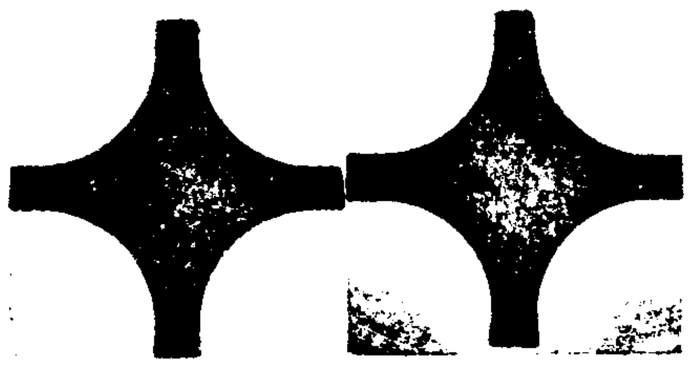

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۴- پز پر یکړی که شرم درلود ای دچړ پ نوم
به یی نه اخیستلای

ترجمهٔ دری: بینی بر یده اگر شرم موجود است نام کارد را نمی گرفت .

مورداستعمال: در مورد شخصی استعمال میگردد که در یك موضوع ملامت وناکام گردیده باشد ولی بازهم از ملامتی خودشرم نداشته باپروئی زیاد همان موضوع را تعقیب نماید .

104— 'One who feels shame that his nose has been cut off should avoid speaking about knives'.

Refers to failure in an important endeavour, when one should feel a decent shame, and not pretend to be able to make an easy success of something similar,

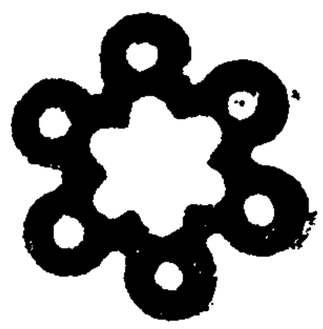

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۵-پښتون سل کاله پس واروا خیست ویل ای
چې اوس مې تلوار وکې

ترجمه دری . پښتون پس از صد سال انتقام گرفت باز هم گفت که عجله کرده است .

مورداستعمال: پښتونها بمشکل از انتقام خود دست بگذرند و وقتیکه در انتقام گرفتن تا خیر واقع می گردد برای تسلی انتقام گیرنده این ضرب المثل استعمال می شود یعنی یک پښتون بعد از صد سال هم اگر با شد انتقام می گیرد .

105— 'A Pashtun toook revenge only hundred years later, but said that he was in a hury.'

When an injury is done in Pashtun tribal society, vengeance according to a lengthey code is obligatory, no matter how long it takes; and it has been known to have taken a very long time indeed in actual cases

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۶-پښې هلته ځې چې زړه مې

ترجمهٔ دری : پای جائی می‌رود که دل می‌رود .

مورداستعمال: پښتو نها در رات وآمد ها و دیدو باز دید های دوستانه بین انسانها ، محبت و صمیمیت قلبی را زیاد تر دؤثر دیده انغلیسها ران می‌گویند: (پای جائی می رود که دل می رود) در زبان دری عین همین ضرب المثل موجود است ،

106— 'Whither the heart is drawn, thither the foot tends'.
The heart's desire is the director.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۷ـ پکٔ تر پکٔ نو نه چې ماغزه ئې ښکاره وی

مورداستعمال: کل تا کل نه اینکه مغزشا شکارا پا شد .

مورداستعمال: در باره پکٔ وضوح نا پسند ویا یکٔ کار بدیکه نتیجه آن ازحد زیاده برسوائي بکشد گفته می شود , مانند شخص کل که معیوبست ولی کلیکه مغز سرش آشکارا با شد ازحدزیاد، معیوب ی نما ید .

107— 'Stark baldness is bad, but visible brains are worse'.

Loss of hair cover is bad enough, but loss of skull cover is really serious; some calamities look terrible, but can be borne. Others are real disaster.

۱۰۸- یک نه پهسر تارلری نه پهچا کارلری

مورداستعمال: کل نه برسر تار دارد ونه بکسی کار.

مورداستعمال: در باره شخصی گفته می شود که در گوشه عزلت نشسته وپیشه قناعت را گزیده و از کشا کش دهر وارسته باشد ، یا بعبارت دیگر: (آنکه هیچ ندارد غم هیچ ندارد)

108— 'The bald man has no hair on his head nor any business with people'.

۱۰۹- یگری چپله سره ولویږی پر اوږو تکیه‌سي

مورداستعمال: دستار که ازسر بیفتد برشانه تکیه می‌شود

مورداستعمال: در ین ضرب المثل بهمبستگی و تعاون باهمی انسانان اشاره شده یعنی اگر بین انسانان همبستگی و حس تعاون باهمی وجود داشته باشد اگر پای یکی لغزیده بر شانه دیگری تکیه می کند و یا اگر دوستی از مقام الفیه دوست دیگر دست اوراخواهد گرفت و از افتادن بزمین نجات خواهد داد .

109— 'A turban when it falls, rests on the shoulder'. A fallen turban is a misfortune and, like a person who has fallen on bad times, leans on the shoulders of others.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۰- پلار مکټلی زوی ته هیڅ دی

ترجمهٔ دری : کمائی پدر نزد پسر هیچ است

مورداستعمال: در باره پسری گفته می شود که دارائی و ثروت پدر را با بی اعتنائی ولا ابالی صرف و بر باد کند وچون اکثر چنین پسران در راه حصول ثروت و کمائی پدر شخصا زحمت کشیده نمی باشند بنا بران قدر زحمت کشی پدر را در راه حصول ثروت نمیدانند از ین جهت درمورد آنان گفته می شود که « کمائی پدر نزد پسر هیچ است »

110— 'To a son, the value of his father's money is as nothing'.

Such a son has no idea of the hard work put in by his father to support his family; he is happy to throw his father's monery away.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۱ پنځه ګوتې سره برابرې نه دي

ترجمهٔ دری : پنج انگشت با هم برابر نیست

مورداستعمال: اشاره بتفاوتهای طبیعی و فطری بین انسانان و سائر اشیا است یعنی طوریکه پنج انگشت با هم مساوی نیستند انسانان نیزدر شکل و قواره ظاهری و هم در طرز فکر واستعداد با هم متفاوتند ـ همچنین سایر موجودات در کمیت و کیفیت با هم فرق دارند.

111— 'The five fingers differ from one another'. They are all fingers, but differ essentially; so **people might look alike but are essentially** different in important ways.

۱۱۲ پندویی مه گوره ایمانیی گوره

ترجمه دری . جسامتش را نبین ایمانش را ببین

مورداستعمال: در مورد شخص و یا چیزیکه ظاهرا جسامت بزرگ دارد ولی در معنی پوک و میان تهی باشد گفته می شود یعنی تعیین لیاقت و شخصیت یک انسان نباید باساس بزرگی جسامتش باشد بلکه باساس اهلیت و معنویت او باید سنجید و یا تنها جسامت و بزرگی یک چیز را نباید علامه بهتری آن چیز دانست بلکه ماهیت حقیقی آنرا باید در نظر گرفت.

112— 'Look not at his massterus body, but at his strength of character.

A strong handsome body may hide a weak personality, but of course not necessarily; one must judge narrowly.

۱۱۳ پورته ګورم پاڼ دی کښته ګورم پړانګ دی

ترجمه دری . بالا می بینم سنګلاخ است پائین می بینم پلنګ است .

مورداستعمال: در این ضرب المثل وضعیت محصور ماندن یک شخص در کوه ترسیم گردیده که نه بالا رفته می تواند و نه پائین ـ بالا سنګلاخ است راه ندارد و پائین پلنګ است او را میخورد ـ و کنایته وقتی گفته می شود که شخصی بین دو مشکل صعب گرفتار آید و راه نجات یافتن هم از آن مشکلتر باشد.

113— 'If you look up, you see only rocky slopes; and if you look down, you see a leopard'.
One is caught between Scylla and Charybdis.

۱۱۴ پورچی ترسل تیر سو نو و چه مه خوره

ترجمهٔ دری : قرض که ازصد گذشت نان خشك نخور:

مورد استعمال : درزبان دري نیز میگوید «قرض که ازصد پرید مرغ پلو بزن» و مقصد درین ضرب المثل تشویق بتحمل مشکلات خطر درحالات خطراست یعنی وقتیکه یك انسان باخطر مواجه شد نباید دست وپای خود را گم کند بلکه درهمان خطر با خطر مبارزه کند .

114— 'When your debts mount up to the sky, eat no crusts of bread'.

When really overwhelmed with debt, who cares? Go on and really indulge yourself.'

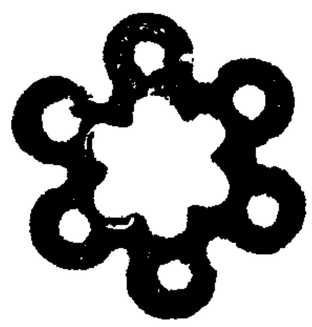

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۵ پور چې ځنډ نی شی خوردنی شی

ترجمهٔ دری : قرض که بتعویق بیفتد خوردنی میشود.

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که تادیهٔ قرض از موعدش بگذرد .

115— 'A debt not repaid on time is deemed last'.

A creditor with unreliable debtors sees his business crumble into dust.

۱۱۶ پوره ورك دی کړه دوه کوره

ترجمهٔ دری : ای قرض ! دوخانه راکم کردی .

مورد استعمال : این ضرب المثل درمدت قرض است که دوخانواده را از پادر می آورد یکی خانواده قرض دهنده ودیگر خانوادهٔ قرض گیرنده زیرا که قرض گیرنده قرض را تأدیه کرده نمی تواند و قرض دهنده قرض خود را از دست میدهد .

116— 'O debt, you have destroyed two families'.
That of both the lender and the borrower, for 'neither a borrower nor a lender be'.

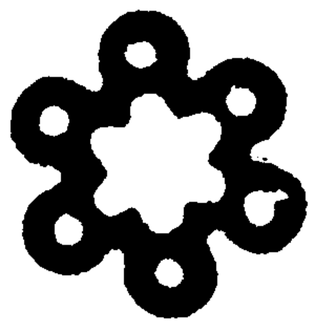

۱۱۷ پوه ـړی ترخپلې کمبلې پښې زه غځوی.

ترجمهٔ دری : آدم هوشیار از گلیم خود پای دراز نمی کند.

مورد استعمال: کسیکه از اندازه استحقاق خود تجاوز ننماید درین ضرب المثل شخص هوشیار شناخته شده است وضمناً برای مخاطب توصیه است که از اندازهٔ خود پای دراز نکند.

117— 'A wise man stretches out his foot according to his GILIM.'

Cut your coat according to your cloth.

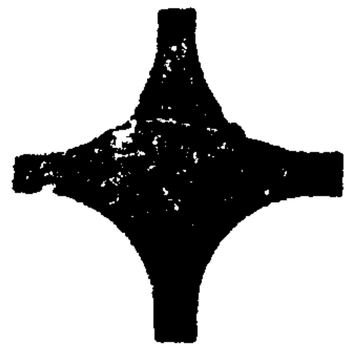

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۸ په اوړی ئې کټه په ژمی یې څټه

ترجمهٔ دری : درتابستان کمائی کن ودر زمستان بخور .

مورد استعمال : درین ضرب المثل تشویق بکار کردن درتابستان واستراحت در زمستان است چون موسم تابستان برای کارو کمائی کردن مساعد وزمستان نامساعد است ازینجهت توصیه می شود که : «درتابستان کمائی کن ودرزمستان بخور» یعنی اگر درتابستان کمائی نکنی در زمستان برای خوردن چیزی نمیداشته باشی .

118— 'Work in summer, and so eat in winter'.
Save in good times for a rainy day.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۹ په بدلو څوك نه لوئيږي .

ترجمهٔ دری : بستودن درغزلها کسی بزرگ نمی گردد .

مورد استعمال : بعضی انسانهای خودخواه تصور می کنند که یك انسان تنها بستودن درغزلها ومدحیه ها بزرگ شده می تواند، حالانکه بزرگی یك انسان به پندار نیك وگفتار نیك وکردار نیك است پس درین ضرب المثل تصور اشخاص خود خواه باطل نشان داده شده است .

119— 'Mere poets' praise does not add an inch to a man's stature'.

Poets are paid to praise their patrons, regardless of facts.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۰ په پردی کور کی سل میلمانه هیڅ دی

ترجمهٔ دری : در خانهٔ بیگانه صد مهمان هیچ اند .

مورداستعمال: در وقتی گفته میشود که یك شخص بمصرف شخص دیگر اظهار جوانمردی نماید .

120— 'A hundred guests in another's house are as nothing'.

In your own house, it is expensive to treat guests properly, and one does not care about the expenses of others.

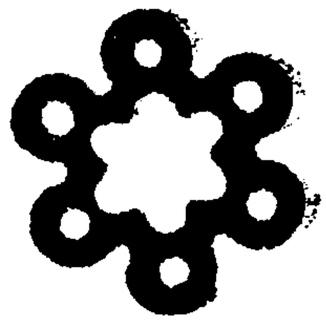

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۱ یه تش گو مان بد بخت و خوړ خپل ایمان

ترجمهٔ دری : بگمان خالی بد بخت ایمان خود را بر باد داد.

مورد استعمال: این ضرب المثل در نکوهش شخص ظنون و بدگمان گفته میشود که این شخص بدبخت بگمان خالی ایمان خود را از دست میدهد زیرا در دین اسلام سؤظن خوب نیست .

121— 'Too much credulousness ruins a believer's faith'.

One of the Faithfull ought to be selective in his beliefs.

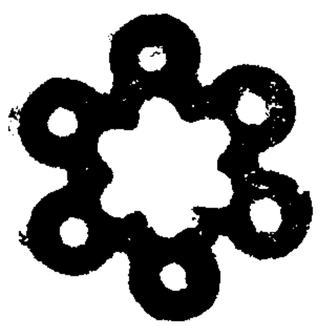

۱۲۲ به تیرپسی ترتاب نسته .

ترجمه دری . در پس گذشته تلاش سود ندارد

موردِ استعمال: هستند اشخاصیکه وقت خود را بفکر «گذشته» ضایع می سازد حالا نکه گذشته از دست رفته واپس نمی گردد ، ازینجهت درین ضرب المثل باشخاصیکه وقت خود را بفکر زمان گذشته ضایع می‌سازند گفته شده که در پس گذشته تلاش سود ندارد .

122— 'Do not bewail the past, there is no advantage in it'.

Dont cry over spilt milk; what's done cannot be undone.

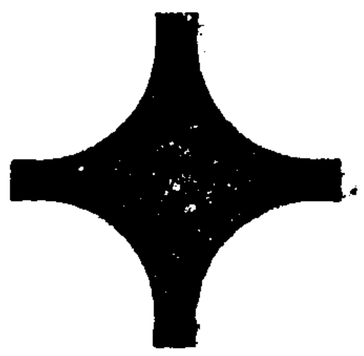

۱۲۳ په تیرو اوبو باسی چایوم نه دی اخیستی

ترجمه دری . در پس آب گذشته کس بیل نبرداشته است.

موردهستعمال: این ضرب المثل مفهوم گذشته را دارد و بشخصیکه بفکر گذشته وقت خود را مصروف می سازد گفته می شود که زمان گذشته مانند آبیکه جریان آن گذشته است ودهقان برای واپس برگشتانیدن آب بیل برنمی دارد.

123— 'Do not take up a spade when the water is gone'.

Peasants use a spade as a general tool, and when there is no more water, it is useless to try to dig.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۴ به جار جار می دی بنه اسی ګیله ه می مړه که .

ترجمه دری . قربان قربان گفتنت برایم فایده ندارد شکم راسیر کن .

موردستعمال: ضرب المثل حیاتیست و از زبان شخصی گفته می‌شود که احتیاج بنان دارد ولی شخص دیگر بعوض اینکه بانان بدهد میخواهد او را بسخنان چرب وشیرین متسلی سازد وچون گرسنگی تنها بکلمات چرب وشیرین از بین نمی‌رود بنابر آن از زبان شخص گرسنه گفته می‌شود که (قربان قربان) گفتن فایده ندارد بلکه چارهٔ اساسی شکم سیر کردنست .

124— 'Do not cry, 'Dear me, how terrible'! but rather fill my stomach. .....

Soft words butter no parsnips.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۵ په جنګ کی یو ګام دسلو کالو لاره ده
ترجمه دری . درجنگ یک قدم راه صد ساله است .

مورداستعمال: دروقت مبارزه وجنگ استعمال میگردد ومطلب این است که در راه مبارزه یک قدم به پیش رفتن موفقیت بزرگست مانند یکه درمیدان جنگ یکقدم پیشرفت باطی صدساله راه درحالت صلح برابر است - یعنی درحالت شدت مبارزه موفقیت کوچکرا هم باید بزرگ شمرد .

125— 'In time of war, a single step forward is equal to a distance of hundred years.'

When all the resources of the nation are engaged in fighting an enemy, any progress at home is very difficult and slow.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۶ په خپله خر نه لري د بل په آس پوری خاندی

ترجمهٔ دری : خود شر خر ندارد با اسپ دیگران می خندد .

مورداستعمال: در بارهٔ شخصی گفته می شود که بی وجب در حق شخص دیگری تمسخر نماید ، ویا اینکه خود چیزی نداشته باشد ولی دارائی دیگران را مورد استهزا قرار دهد ، ویا اینکه خودش نداند دیگر بر دانستن دیگران خنده کند .

126— 'He hasn't even a donkey, yet he laughs at others ' horses.'

A fool has no idea how foolish he is.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاچه پهخره ئی وس نه رسیږی پر پالانه ئی راواچول

ترجمهٔ دری : زورش بخر نمی رسد پالان را زیر لت و کوب گرفت .

در زبان دری نیز گویند : « زورش بخر نمی رسد می زند به پالانش »

موردِاستعمال: در زتی استعمال دیگردد که دست انتقام گرفتن از اصل کوتاه باشد ولی دست انتقام گرفتن از فرع زده شود ، مثلاً زور مظلوم وستمدیده بظالم وستمگر نرسد با ذیت منسوبین ظالم وستمگر دست دراز کند .

127— 'He could not force his mule to go, so he beats its pack—saddle'.

The mule may kick, but the pack—saddle is defenceless.

...

۱۲۸ به خواری خوك بد نه ایسی به بیکاری بد ایسی

ترجمه دری . با زحمتکشی کسی بد نمی نماید ولی با بیکاری بد می نماید .

مورداستعمال: وقتی گفته می شود که شخص زحمت و کار کردن را برای خود عار پنداشته و بیکاری را بر آن ترجیح دهد .

128— 'The appearance of a busy person is favourable, but that of an idle person is unfavourable'.

Sometimes even appearances bear out facts, as in this case.

۱۲۹ په خوله خوږ په زړه کوږ

ترجمهٔ دری : از زبان شیرین بدل کج .

موردِاستعمال: در بابِ کسی استعمال میگردد که ظاهراً شیرین زبانی نماید ولی در دل کجی داشته باشد یعنی زبان ودلش با هم موافق نباشد .

129 'Sweet on the tongue, and false in the heart.'
Do not tell lies, even though they make the hearer happy.

۱۳۰ پهٔ د رونو درو ند پهٔ سپکو سپك

ترجمهٔ دری : با سنگینان سنگین و با سبکان سبك .

در زبان دری می گویند : « با ماه نشینی ماه شوی

با دیگ نشینی سیاه شوی . »

مورداستعمال: ضرب المثل پند آمیز است که تأثیر همنشین را بیان میکند یعنی اگر انسان با اشخاص سنگین ومؤدب بنشیند سنگینی وادب آن اشخاص در وی تأثیر می نماید و اگر با اشخاص سبك و غیر مؤدب همنشین باشد مانند اینکه با دیگ سیاه نشیند از آن متأثر میگردد .

130— 'The nobles would honour you and the depraved would despise you'.

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۱ به دیر بخشش لیونی خو نه بری

ترجمهٔ دری : به بخشش زیاد دیوانه خوش نمی شود .

مورداستعمال: درین ضرب المثل اجتناب از اسراف توصیه شده که یك شخص در مصرف نباید از جادهٔ اعتدال پا بیرون نهد ونه هم باید از دیگری انتظار فضول خرچی داشته باشد تا در جملهٔ دیوانگان محسوب نگردد .

131— 'Ony a madman wants a superabundance of ALMS'.

One should try to give alms in the right amount; too much spoils the market.

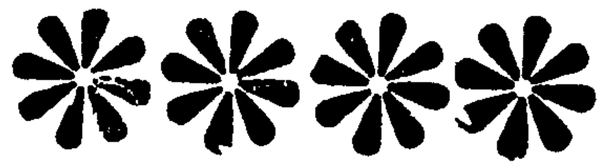

۱۳۲ په لوی ډګر کې یې خوره په لږ وکې یې ویشه

ترجمه داری: در جمعیت زیاد بخور، در جمعیت کم تقسیم کن .

مورداستعمال: درین ضرب المثل ادابِ خوردن در جمعیت بیان گردیده است یعنی اگر در جمعیت زرگ اشی چون غذای کم تو بهمه نمی رسد پس بهتر است تنها خوری واگرجمعیت کم بود میتوانی غذای خود را تقسیم کنی .

132— 'Eat it alone in a large company, but divide it in a small one'.
Small is beautiful'.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۳ په ړندو کې یو سټر ګی پاچا دی

ترجمه دری: در بین کوران یك چشمه پادشاه است

مورداستعمال: وقتی گفته می‌شود که در جنبهٔ منفی یك جز مثبت آن جنبه دیده شود مثلا در جمله بی سوا دان نیم باسواد، درجملهٔ نا دانان نیم دا نا در جملهٔ مفلسان نیم سرمایه دار ، در جملهٔ خفتگا ن نیم بیدار ، درجملهٔ بیکا را ن نیم کار یگر وغیره .

133—Amongst the blind, the one-eyed man is a king.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۴ په ړندیا نو کی چپك اغا دی

ترجمه دری: در کور ان احول با دار است .

مورداستعمال: و قتی گفته میشو د که د ر جمعیت بیدا نشان شخصی با دا نش بسیار کم ادعای رهبری نما ید وا ین ضرب ا لمثل طو ر تمسخر د ر با رهٔ او ا ستعما ل میگر د د .

134— 'Among the blind people a cross—eyed person is the chief.'

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۵ په زهیروز پوګو تی مه و هه •

ترجمه دری: بدلهای زهیر انگشت مزن

مورد استعمال: وجیزهٔ نصیحت آمیز است و برای کسی گفته می شود که در پی آزار دلهای بیچارگان باشد.

135— 'A bruised heart should not be teased'. Compassion for anguish is required.

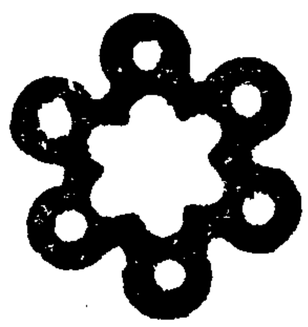

۱۳۶ به سپی زوی تل د پلار بنکنځلی وی

ترجمهٔ دری: پسر سگ صفت همیشه باعث دشنام پدر است.

مورد استعمال: وقتی استعمال میگردد که بدی پسر متوجه بدنامی پدر گردد یعنی از سبب بدی و پستی پسر پدرش مورد ملامت ودشنام قرار گیرد، و این ضرب المثل بطور تنبیهه به پسران گفته میشود تا از ارتکاب چنان اعمالیکه باعث بدنامی وخفت پدران شان می گردند اجتناب نمایند.

136— 'The father of a coward son is always insulted'.

۱۳۷ په سلو و هلې ښه دی نه په یو ه پړ

ترجمهٔ دری: ازدست صد تن ات خوردن خوبست نه از طرف یکتن ملامت شدن .

مورد استعمال: در وقتی استعمال می‌گردد که یك شخص مورد ملامت قرار گیرد، زیرا ملامتی نزد افغانها بدترین الزام وشدید ترین محکومیت است ازین جهته درین ضرب المثل میگویند که ازدست صد تن ات خوردن خوبست نه ازطرف یکتن ملامت شدن .

137— Beaten by a hundred people is better than being defeated by one'.

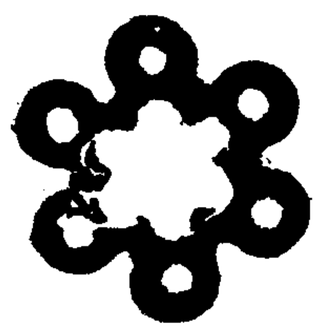

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۸ په شرم هغه شرمیږی چی په شرم پوهیږی

ترجمهٔ دری : شرم کسی می شرمد که بشرم میفهمد.

مورداستعمال: در نکوهش شخص بی شرم گفته می شود یعنی بی شرم که مفهوم شرم را نمیداند از شرم خود نمی شرمد، ولی شخص با شرم که بمفهوم شرم پی می برد بکار شرم آور اقدام نمی کند.

138— 'Shame can be felt only by one who understands it'.

It is vain to try to shame a thick—skinned person.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۹ په شیدو سوځلی مستی پوکی

ترجمهٔ دری : با شیر موخته دامت را پف می کند .

مورداستعمال: دربارهٔ شخصی گفته می شود که ازیک حادثهٔ خطیر متضرر گردد ولی بعد از آن از وهم ضرر در حادثات بی خطر هم ازحد زیاد احتیاط نماید مانند کسیکه بشیر جوشان سوخته باشد و از احتیاط زیاد ماست را هم پف کند .

139— 'One burnt by hot milk blows on cold curds'.

۱۴۰ به گرمویی و کوته، به سیوری یی و خته

ترجمه دری: درگرمی ها کمائی کن ، درسایه بخور .

مورد استعمال: درستایش کار و زحمتکشی گفته می شود وبانسان توصیه می کند که درگرمی آفتاب زحمت بکش و کمائی کن تامحصول آنرا درسایه بخوری .

140— 'Work in the sunshine, and eat in the shade'

Make use of a favourable opportunity to provide for harder times.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۱ په غلبېل کې او به نه راوړلی کېږی

ترجمه دری: در غربال آب آورده نمی شود .

مورد استعمال: وقتی استعمال می شود که شخصی سعی نماید یک کار ناممکن را ممکن جلوه دهد و یا ن اقدام نماید .

141— 'Water cannot be carried in a sieve'.
The impossible cannot in fact be done.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۲ په کور کی یی نه کوك نه پیاز اربری یی دواز

ترجمه دری: در خانه اش نه کوك نه پیاز ارزش از کلان کار

مورد استعمال: در مورد شخصی گفته می شود که برخلاف آنچه که هست خود را وانمود کند ، یعنی در بارهٔ خود ش لاف و گزافش بیشتر ازحقیقت باشد ، مثلا درخانه پیاز برای خوردن ندارد ، ولی در بیرون مانند شخص کلان کار آق می زند .

142— 'He hasn't an onion in his house, yet he belches like a gorged diner'.

Mountain onions in Afghanistan are very cheap; this proverb describes empty boasting.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۳ په ګورم کی یی غوا نه در لوده د ګو روان
سر یی ما تا و ه

ترجمه دری: در با ده ما ده گاوی نداشت سرپا ده وان را دن شکستانده .

مورد استعمال: در بارهٔ شخصی گفته می شود که در یک کر ویا د و ضوعیکه باوهیچ ربط نداشته باشد بی جهته چنانکه مداخلهٔ جدی نماید توگویی که آن کار ومو ضوع تماماً مربوط بخودش است .

143— 'Not a single animal in the herd is his, yet **he continually** plagues the herdsman'.

Minding one's own business is greatly to be desired.

۱۴۴ پهٔ ګوړه ویلو خوله نه خوږیږی

ترجمه دری: بنام گرفتن گور دهان شیرین نمی شود .

مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که تنها گفتار بدار اعتبار قرار داده شود و بکردار توجه نباشد طوری نگرشود که تنها گفتار برای انجام کار کافیست حالانکه این ضرب المثل تنها گفتار را پسندیده نمی داند و تنها بگرفتن نام گور دهان شیرین نمی‌شود .

144— 'The mere mention of the word 'sweetmeat' does not sweeten the mouth'.

Promising is one thing; delivering is another.

۱۴۵ به مرگ یی و نیسه په تبه به راضی سی

ترجمه دری: بمرگ بگیرش به تب راضی خواهد شد .

مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که یک شخص بخواهد از شخص دیگر استفاده کند ولی برای اینکه آنشخص را بتقاضای اصلی خود زود تر راضی بسازد چند برابر تقاضای اصلی خود ازو خواهش نماید تا بالاخره آنشخص بتقاضای اصلی اش راضی گردد مانند آن بیماریکه بمرگ تهدید شود به تب راضی می شود .

145— 'Threaten him with death, and he will not complain about a fever.

If you want, for example, £5 from someone who is reluctant to give it to you, threaten to sue him for £100.

۱۴۶ په ناسته اتن نه کیږی

ترجمه‌دری: اتن د رحالت نشستن نمی شود

مورداستعمال: هر کار و عمل شرایطی دارد که قبل از اقدام بان کار باید شرایط آن مهیا گردد واگر شرایط مهیا نگردد بدان می ماند که شخصی بخواهد در حالت نشستن اتن کند حالانکه شرط آن عموماً ایستادن است ودرین ضرب المثل توصیه شده است که هیچ کار بدون تهیه شرایط و لوازم آن بتکمیل نمی رسد .

146— 'An ATAN dance cannot be performed sitting on a couch'.

This dance is a Pashtun square dance.

۱۴۷ به واله کی چی او به تللی وی بیا راځی

ترجمه‌دری: در جویکه آب رفته باشد باز می آید

در زبان دری نیز گویند «در جویی که آب رفته باشد باز می رود»

مورداستعمال: در باره کار و یا عملیکه تکرار آن احسن بوده ولی در حالت حاضر از نظر افتاده باشد گفته می شود.

147— 'A canal in which water once flowed will one day have water again'.

Good times passed will one day come again.

۱۴۸ په یوه تیکۍ کې دوې توري نه ځایېږي

ترجمه‌دری: در یك غلاف دو شمشیر نمی گنجد .

مورداستعمال: وقتی گفته می‌شود که دو رقیب زور آور در یك جای با هم زیستن بخواهند چنانچه که در زبان دری میگویند : «دو شاه در یك کشور نمی گنجد» درین ضرب المثل نیز اجتماع دو قوت خود خواه در یك محل محال دانسته شده است .

148— 'Two swords will not go into one scabbard'. Too much power in one place makes for conflict, like too kings in one country.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۹ په یوه چپلاخه دسلومخ خوږیږی

ترجمه‌دری: بیك چپات صد روی افگار می گردد.

مورداستعمال: ضرر رسانیدن بیك شخص باعث رنجیدن اشخاص زیاد می گردد زیرا هر شخص بخود و ابستگان و متعلقین دار د پس درین ضرب المثل بضرر رساننده اخطار داده که ضرر رساندن او گرچه در ظاهر بیك شخص است ولی در پنهان اشخاص زیادی را از خود می رنجاند.

149— 'One slap makes a hundred faces red.'
Blame for your faults will often rub off on your entire family.

۱۵۰ یه یوه زین کی دوه تنه نه ګځائیږی

ترجمه‌دری: در یك زین دو تن نمی گنجند .

مورداستعمال: و قتی که سعی شود در یك موضع و مقامیکه تنها برای یك تن گنجایش دارد دو تن بگنجانند این ضرب المثل گفته می شود .

150— 'Two men cannot ride on one saddle'
Two peoples cannot be in a place meant for one without trouble.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۱ په یوه ګل له پسرلی کیږی

ترجمه‌دری: بیك گل بهار نمی شود .

مورداستعمال: وقتی گفته می شود که یك خانواده یا یك جا معه یا یك جمعیت با افساد مواجه باشد ولی تنها یك فرد همان خانواده و یا جمعیت صالح باشد و مطلب آن این است که صلاح یك فرد را نمی توان اصلاح خانواده و یا اصلاح جامعه و یا اصلاح جمعیت خواند ـ و یا اینکه در یك دستگاه یا موسسه وغیره همه کار ها بار کود رد بر و باشد تنها با سر رسیدن یك کار کوچك نمی‌توان همه دستگاه را فعال دانست مانند اینکه بشکفتن یك گل بهار نمی شود .

151— 'One rose does not make Spring'.

One small improvement in a very unsatisfactory situation is inadequate to pronounce it cured.

۱۵۲ به یولاس کی دوی هندوانی نه اخیستلی کیږی

ترجمه دری: در یك دست دو تربوز گرفته نمی شود

در زبان دری نیز گویند: «دو تربوز بیك دست گرفته نمی شود»

مورداستعمال: هستند اشخاصیکه میخواهند در اجتماع نقش دو رویه را بازی نمایند مثلا «به زد بگویند دزدی کن و بصاحب خانه بگویند خانه را نگهدار» با این چنین اشخاص گفته می شود که دو تربوز در یك دست گرفته نمی شود و یا اینکه یك آدم در یك وقت بخواهد دو کار مهم را انجام دهد باو نیز می گوئیم گفت که دو تربوز در یك دست گرفتن محال است. ولی اکثراً برای اشخاص دو رو ی و این الوقت و منافق گفته می شود.

152— 'Two melons cannot be grasped in one hand'. It is useless to try to grapple with a task clearly too large.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۳ په یوه موزه کی دوی پښی نه ځای ایږدی

ترجمه دری: د ریك موزه دو پا ی نمی گنجد .

مورداستعمال: وقتی گفته می شو د که یك انسان بخواهد دو کار دهم را در یك وقت انجام دهد

153— One must not try to do two jobs at once. One cannot put two feet in one boot.

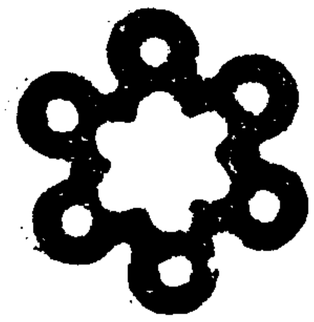

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۴ پیاز دی وی په نیاز دی وی

مورداستعمال: پیاز باشد با نیاز باشد .

مثلی اینکه در زبان دری میگویند « پیاز باشد پیشانی باز باشد »

مورداستعمال: در آداب مهمان نوازی گفته می شود یعنی برای مهمان پیشانی باز میزبان بیشتر اهمیت دارد پیشانی باز میزبان اگرچه با نان خشک و پیاز باشد مهمان را خوش می سازد ، نه اینکه نان مکلف با پیشانی ترش باشد .

154— 'Even if it is only an onion, let it be served with friendliness.

An onion only, but served with style, is better than a dogs—dinner of a banquet.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۵ پیت نسته شرم وغره ته ختلی .

ترجمهٔ دری : حیا نیست و شرم بکوه بالا شده

مورداستعمال: در وقتی گفته می شود که بی حیایی و بی شرمی باوج اعلی خود رسیده باشد چون شرم وحیا از اوصاف برگزیدهٔ انسانیت است باران درحالت شیوع بی حیایی و بی شرمی با تاثر گفته می شود که: «حیا نیست و شرم بکوه بالا شده»

155— 'There is no modesty, and even shame has disappeared up the mountain'.
one says that they have climbed a mountain and disappeared.

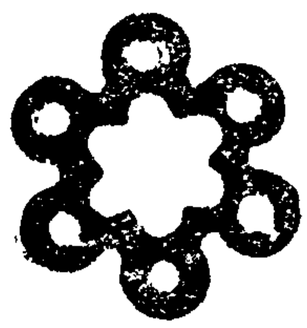

۱۵۶ پیر که خس وی د مرید بس وی

ترجمه دری . پیر اگر خس باشد برای مرید بس است

مورداستعمال: در بارهٔ احترام باستاد و رهبر گفته می‌شود یعنی استاد و رهبر (چه ظاهری چه معنوی) اگر چه خورد هم باشد برای شاگرد کافی است و باید او را احترام گذاشت .

156— 'Even if a saint is only the size of a splinter of wood, he is large enough for a Murid'.

A Murid is a religious devotee, and the smallest grain of saintliness is enough for him.

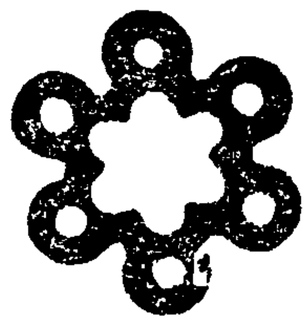

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۷ پیشی به د اوړو جوړه کرم میو به څوك په کوی؟

ترجمهٔ دری : گربه را از آرد خواهم ساخت، صدای «میو» گربه را از آن که بلند خواهد کرد؟

مورد استعمال: در مورد اقدام بکارهای جعلی وساختگی استعمال میگردد، یعنی یک کار نمایشی وجعلی می توان اقدام نمود ولی نتیجهٔ مثبت از آن چگونه گرفته خواهد شد؟ مانند اینکه شکل گربه را می توان از آرد ساخت ولی صدای گربه را از آن شکل که بلند خواهد کرد؟

157— 'I can make a cat out of flour, but who will make its meow?'

See to the essentials first, and avoid confusing them with trivialities.

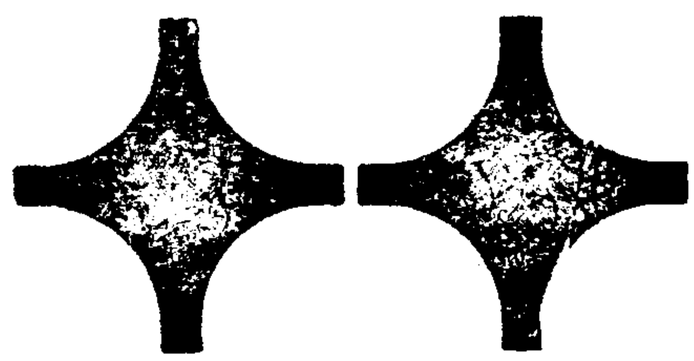

۱۵۸- پیشی ته دی خدای وزرنه ورکوی که ئی ورکړه
دچوغکو تخم به وکاږی .

ترجمه دری: خدا بگربه بال ندهد اگر داد تخم گنجشک
را کم خواهد کرد.

مورد استعمال: در مورد انسان موذی که اقتدار
نداشته باشد گفته می شود یعنی بشخص موذی خدا قدرت
ظلم واذیت اندهد اگر داد بیخ مظلومان راخواهد کند.

158— 'May God not give a cat wings; it will spell the end of the sparrows'.

A cat, like all crafty creatures, must not be given too much power, or the weak will be annihilated.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۹- پیل چې له تندی مړ سی یو زانګون او به ئې لا په نس کې وی .

ترجمه دری: فیل اگر از تشنگی هم بمیرد هنوز یک زانو آب در شکمش هست .

مورد استعمال: درمورد اشخاص ثروتمندیکه با افلاس روبرو گردیده باشند گفته می شود ویا در بارهٔ اشخاص شجاع وعلمای بزرگ ومردان نامور یکه بپیری می رسند استعمال میگردد.

159— 'If an elephant dies even of thirst it contains so much water in its stomach that reaches a man's knee'.

This applies to men of strength and riches whose time is passed and they have grown old and poor. Even in such a state they are superior than the ordinary people.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ت

۱٦۰- تازیان چی هوسی نیسی خولی ئی توری وی

ترجمه دری: سگان تازی که آهو را میگیرند دهنهای شان سیاه می باشد

مورد استعمال: یعنی هرسگ نمی تواند آهورا بگیرد ودر وقتی استعمال میگردد که شخصی بدون اینکه اهلیت یك کار را داشته باشد بآن کارا قدام کند .

تازی: یك نوع سگ شکاریست که در اروپا بنام سگ افغانی شهرت دارد .

160— 'A hunting dog can be recognised by his black mouth'.

A specialist can be recognised by his special marks'.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱٦۱- تراوبو دمخه ګا ولی مه کاږه

ترجمه دری: پیش از آب بوت ها را از پا مکش .

در زبان دری نیز گویند «پیش از آب موزه کشیدن» یا «آب را نادیده موزه کشیدن» .

مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که یک شخص پیش از وقت یک کار اقدام کند یعنی پیش از آنکه بگذر آب برسد بوتها را بکشد و مطلب این است که هر کار باید در وقت معینش انجام گیرد .

161— Every work should be done in its proper time.

۱٦۲- تر باغ ئی موری لویه ده .

ترجمهٔ دری : از باغ سوراخ آبرو آن کلانست

مورداستعمال: وقتی گفته می‌شود که نسبت به «اصل» یک شی یا یک موضوع بیش از لزوم به «فرع» آن توجه شده باشد مانند اینکه سوراخ آب روی جوی باغ نسبت به باغ کلان باشد یا مثلا برای یا یسکل کار راج بزرگ ساخته شود و غیره، از ین قبیل امثله .

162—The entrence of the water channel for the garden is larger than the garden itself.'

Said when a small detail dominates the essential **whole, and distorts the** picture of it.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱٦۳- تر بی عقل دوست هو بنیا ر دښمن ښه دی

ترجمهٔ دری : از دوست نادان دشمن دانا بهتر است

مورداستعمال: درین ضرب المثل اساساً ستودن دانائی ونکوهش نادانی مطلب است و در وقتی استعمال می گردد که یك شخص با ثر نادانی دوست خود متضرر گردد و یا اذیت ببیند .

163— A wise enemy is better than a foolish friend'.

There is an advantage from a wise man always, from a fool never.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱٦۴- تر بیگاری بیگاری بهه ده

ترجمهٔ دری : از بیگاری بیگاری خوبست

مورداستعمال : در مذمت بیگاری گفته می‌شود که حتی بیگار که با اجبار و بدون مزد بر دیگری تحمیل می گردد نسبت به بیگاری ترجیح دارد .

164— 'Even forced labour is better than idleness'. Simlar to no. 165.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱٦۵- تر بیکاره کښیناستل اور زیږول ښه دی

ترجمهٔ دری : از بیکار نشستن دختر زائیدن بهتر است.

مورداستعمال: این ضرب المثل در مذمت و نکوهش بیکاری است در ایام پیشین نزد عوام دختر زائیدن نسبت به پسر زائیدن کمتر مورد توجه والدین قرار میگرفت ازینجهت در مذمت بیکاری می گفتند آنهم یك نوع فعالیت محسوب میگردد.

165— Bearing even a daughter is better than merely sitting idle.

Not very complimentary to the fair sex, but the idea is that idllness is so excessively bad that any sort of activity is better.

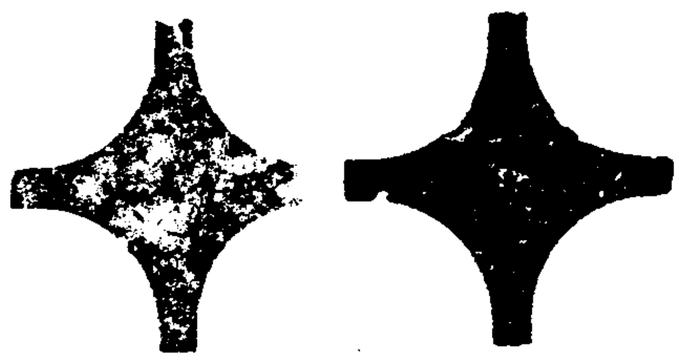

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱٦٦- تر پردی زوی خپله اوربنه ده

ترجمه دری: از پسر بیگانه دختر خود بهتر است .

مورد استعمال: درین ضرب المثل توصیهٔ اتکاء بخود است یعنی آنچه از خود است و اویك درجه از آنچه که بیگانه است پایینتر باشد بهتر است .

166— 'Your own daughter is better than someone else's son'.
A small thing, but mine own.

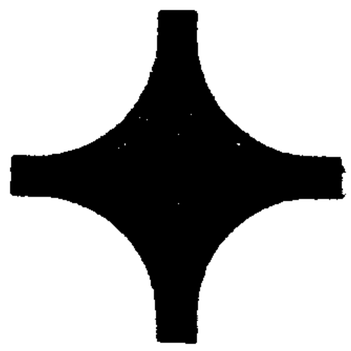

۱۶۷- آرپروت زمری گرځندګیدلو ښه دی

ترجمهٔ دری: از شیر بی‌حرکت راه متحرک خوست

مورد استعمال: درین ضرب المثل تشویق فعالیت حرکت و کار است از ینجهت روباه روندهٔ متحرک از شیر بی‌حرکت وخوابیده بهتر شمرده شده است .

167— 'A lively fox is more impressve than a sleeping lion'.

A powerful and impressive machine left to rust is quite useless, while even an actively—used hoe gets things done.

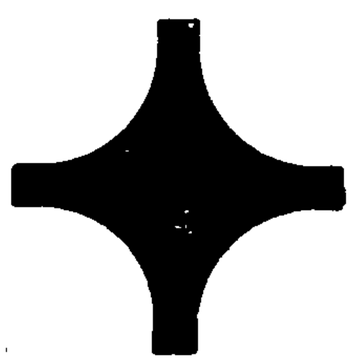

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۸- تر پښو لاندی مځکه مه ګوره ایری واتن ګوره

ترجمهٔ دری: زمین زیر پای را ببین مسافهٔ دور را ببین

مورد استعمال: ضرب المثل نصیحت آمیز و توصیه دور بینی

بشخصیکه زیر پای خود را می بیند یعنی انسان باید دور

اندیش باشد .

168— 'Look not only at the ground under your feet, but also at the distance.'

Look well beyond the end of your nose if you wish to avoid grief.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۹- تر تیا ری برخی مه تیر یږ •

ترجمهٔ دری : از حصهٔ آماده وحاضر صرف نظرمکن

مورد استعمال : بحریصی گفته میشود که بآنچه که حاضر وآماده است قناعت نمی کندو بیشتر از ان میخواهد.

169— 'Don't miss your ready made portion'.

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۰- ترخوړ لې امیدنه دی

ترجمه دری : : ازخوردن امیدوار ودن بهتراست .

موردِاستعمال: درو قتی گفته می شود که انسان درآرزوی رسیدن بیک مطلب باشد یعنی رسیدن بهمان مطلب آنقدر لذت ندارد، مانند آنکه انسان ازآرزوی آن لذت می برد و یا بعبارت شاعرانه لذت در هجر بیشتر از لذتیست که در وصل میسر میگردد ،زیرا در وصل دیگر آرزو و طلب و تپش ختم میشود .

170— 'Hope for food is better than a meal'.
Travelling hopefully is better than arriving.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۱- ترخه خوره خو ترخه مه وایه

ترجمهٔ دری : : تلخ بخور ولی تلخ مگو .

مورداستعمال : وجیزه نصیحت آموز در مذمت بد گفتن است یعنی یک آدم اگر تلخ را بخورد بهتراست نه اینکه سخن تلخ از دهانش برآید .

171— 'Swallow the bitter fruit, but use no bad language.
Cursing and obscene language is to be avoided.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۲- تر څو چې رښتیا راځي دروغو به کلی ویران کړي وي

ترجمه دری : تا که راستی می آید دروغها ده را ویران کرده خواهد ود .

مورداستعمال: دروغ پسندی های زمانه را بیان می کند وچنان می نماید که دروغها در تخریب نسبت راستی در اصلاح وتعمیر بیشتر موفق است .

172— 'Lies will destroy the village until Truth arrives'.

The village cannot continue to exist on lies, without Truth.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۳- تر ره ی یی سپی لایر دی

ترجمه دری : از رمه اش سگانش زیاد اند .

مورداستعمال : در وقتی استعمال می شود که ((فروع)) نسبت (باصول) بیش از لزوم باشد .

173— 'His dogs are more numerous than his flock.' Like an army which has more generals than foot—soldiers.

۱۷۴- ترسرې ګټې تود تاوان ښه دی

ترجمه دری: از نا بد سرد تاوان گرم خوب ست

مورد استعمال: درین ضرب المثل طرفداری از جدیت و گرمی فعالیت است .

یعنی جدیت و فعالیت گرم و لو که تاوان هم بار بیاورد از تنبلی و عطالت و لو که فایده جزئی هم دربرداشته باشد خوبست .

174— 'A prompt loss is better than a slow gain.'

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۵—ترکورنی سړی گښته خر ښه دی

ترجمهٔ دری : از آدم خانگی خر و زن دخو بهست

مورداستعمال: د رسور شخصیکه همیشه در خانه است و حرکت برون از خانه و قعی نمی‌گذارد یعنی با سیاحت علاقه نداشته باشد گفته می‌شود وخر متحرك از انسان غیر متحرك بهتر دانسته شده است .

175— 'Even a donkey which is active is better than a man who always sits indoors.

A venturesome fool is better than one who never ventures at all.

۱۷۶- ترنکل یی و پوهیدی یې ویردی

ترجمه دری: زداستان گفتنش «همیدی» گفتنش زیان است

مورداستعمال: درمورد شخصی گفته می شود که در بحث از اصل موضوع خارج می شود و وقت شنونده گان را بسخنان خارج موضوع ضایع می سازد کلمه «همیدو» تکیه کلام بعض اشخاص در وقت سخن گفتن است

176— 'Tell your story straight, without punctuating it forever with 'like', and do you see?'

Speak carefully and precisely, and you will not have to apologise for your inadequacy of expression.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۷- تروروخ تیری اوبه بیرته نه را گرځی

ترجمه دری : آب که از دهانه جوی گذشت و ا پس بر نمی گردد .

در زبان دری نیز گویند: «آب رفته باز بجوی نمی آید»

مورداستعمال : در وقت اظهار تاسف بر واقعات گذشته گفته می شود - یعنی آنچه که گذشته و ا پس بر نمی گردد .

177— 'Water which has passed out of the mouth of the stream cannot be recalled'.
It is water under the bridge.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۸ تریاکی دوه پهٔ ایکی «۱»

ترجمه دری: دوتن تریاقی یک پیسه

مورد استعمال: در تقبیح ومذمت افیون کشی و تریاق خوردنست یعنی قیمت دوتن تریاقی یک پیسه است .

(۱) ایکی : درزمان گذشته کمترین واحد پولی بود که درزبان دری بعوض آن «پیسه» استعمال می گردید .

178— 'Two opium—eaters have a worth of just one penny'.
They are of no use to themselves or anyone else.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۹ تریوی خرمادوی وشکی نبی دی .

ترجمه‌دری: از یک خرما دو دانه کشمش خوبست

مورد استعمال : در مورد قلیت و اکثریت استعمال میگردد وخوبی اکثریت را بیان می کند .

179— 'Two currants are worth more than one date'.

In a democracy, the majority rule.

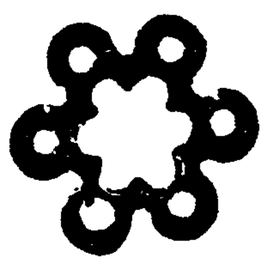

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۰ تږی په خوب او به و یني

ترجمه دری: تشنه درخواب، آب می بیند .

مورد استعمال : یعنی هرطالب درمورد مطلوب خود فکر میکند ،ودرو قتی استعمال می شود که طالب آنقدر در طلب مطلوب خود غرق باشد که اگر شخص در موضوع دیگر بحث نماید او فکر کند که راجع بمطلوب وی گوید ازینجهت باو گفته می شود که (تشنه آب را درخواب می بیند) .

180— 'A thirsty man dreams of water'.

When one's waking mind is obsessed, so are his dreams.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۱ تشه لاسه دښمن می ته یی

ترجمه‌دری: دست خالی دشمن من تو هستی .

مورد استعمال: وقتی استعمال میگردد که یک پښتون با دست خالی از اسلحه با دشمن روبرو شود ویا اینکه با دست خالی از پول ویا حالت مفسلی با ناکامی مواجه گردد.

181— 'O empty hand, you are my enemy'.
To have an empty hand is to be broken and without money life is hard. The proverb also refers of facing an armed attacker, while unarmed.

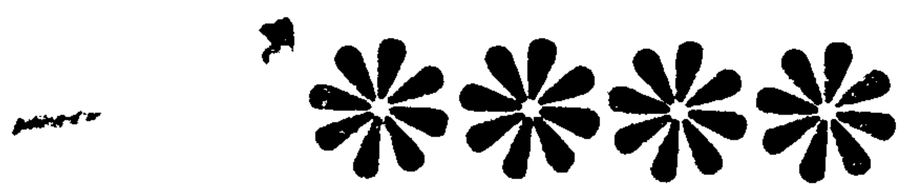

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۲: توتکی وایی بی آزاره ده-ویل دلبنتی
چنجیان وپوښته .

ترجمهٔ دری: میگویند غوچی ی آزار است گفتند از کرم های لب جوی پرسید .

مورد استعمال: این ضرب المثل می رساند که اذیت رسانیدن هرذی روح باندازهٔ قدرت وطاقت اوست ویا اینکه هر قوی ضعیف را ازین می برد ویا برای نفع خود از آن استفاده می نماید مثلا غوچی با اینکه نسبت بدیگر مرغان بی آزار بنظر می رسد ولی در مورد کرمهای لب جوی حکم قاتل را دارد . این ضرب المثل در مورد اشخاصیکه ظاهراً بی آزار بنظر می رسند و در پنهان مضر می باشد نیز استعمال می گردد.

182— 'They say that a robin is harmless, but just ask the worms on the bank of the stream'.

Each animal by nature preys on another, and even the smallest and weakest is a danger to some.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۳ تور د تورودی ژیړ د نجونودی •

ترجمه دری: سیاه از شمشیر است زرد از دختران .

مورد استعمال: تأثیر رنگ را در اعمال نشان میدهد یعنی انسان سیاه چهره برای شمشیر زدن است و انسان زردچهره برای عشقبازی دختران .

183— 'Black is the colour of a swordsman, whilst yellow is the colour of dalliance'.

A fighter must become black from his efforts, so that a light colour is necessarily an indication of a soft life.

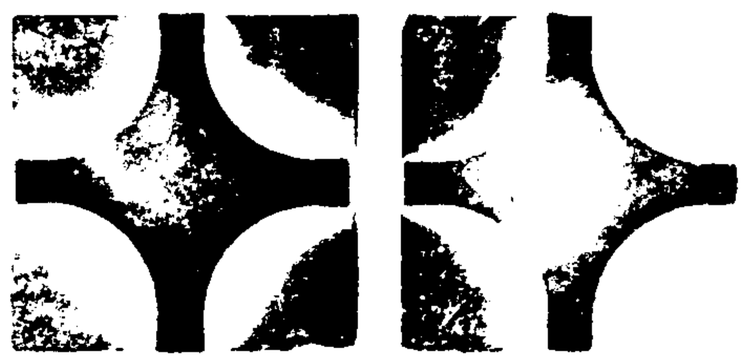

۱۸۴ توره سره ښه ده خونه دورور په وینو

ترجمه دری: شمشیر سرخ خوست ولی نه بخون برادر.

مورد استعمال: در مورد اجتناب از برادر کشی، اجتناب از نزاع با خویشاوندان گفته می شود. یعنی اگر چه شمشیر خون آلوده نزد پښتون ها قابل مباهات وستایش است ولی نه بخون برادر.

184— 'Do make your sword red, but not with the blood of your brother.

Bravery and aggressiveness in combat are very desirable, but not against your family or relations.

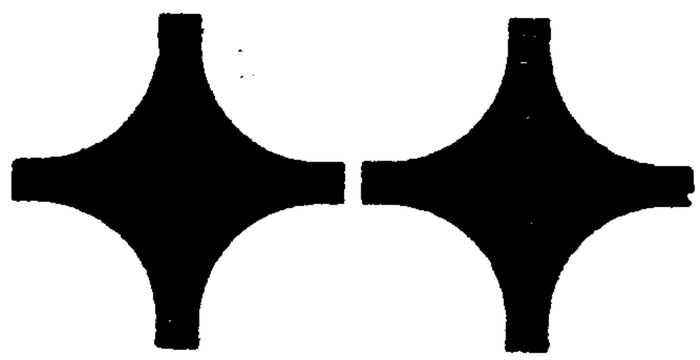

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۵ توری به لالاوهی مړی به عبدالله وهی

ترجمه : دری: شمشیر را لالا بزند و نان را عبدالله .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که کار را یک شخص کند و ثمر آن کار را شخص دیگر بگیرد و یا اینکه یک آدم شمشیر بزند و آدم دیگر نان مفت بخورد .

185— 'Keep striking away with your sword, old boy, whilst Abdullah there eats the fruits.

While one works hard and dangerously, another reaps the profits.

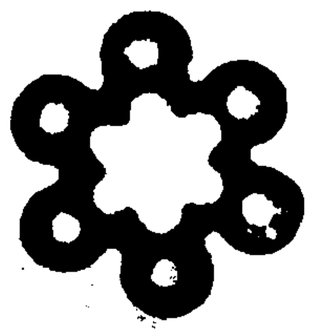

۱۸۶ تو زنه هیله دخدای له کرمه وتلی ده

ترجمه دری: طمع بی جا از کرم خدا بیرون است.

مورد استعمال: در مورد شخص بسیار طامع که با ثر طمع بیجا آبروی خود را می ریزاند گفته می شود.

186— 'Covetous wish is excluded from God's generosity.

The proverb is used in the case of a very greedy person. Such an individual may lose his honor by making improper requests.

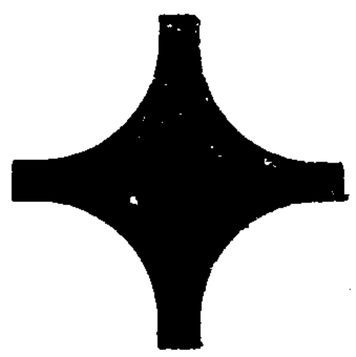

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۷ توکل نرۍ اند ینځه ښځه

ترجمه دری: توکل مرد است و اندیشه زن .

مورد استعمال: مطلب اساسی در ین ضرب المثل توصیه به توکل وعزم و ترك اندیشه و تردد است یعنی انسان باید اولو العزم باشد وتردد را بخود راه نه دهد ودر راه نیک با توکل پیش برود .

187— "Venture is male and hasitation female'. An adventurous man has more chance to achieve something.

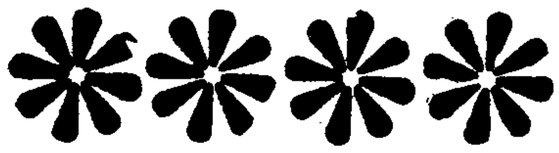

۱۸۸ تو کلی ناپی بیرته نه اخیستلی کیږی.

ترجمه دری: لعاب نف کرده و پس گرفته نمی شود.

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که یك شخص سخنیکه ناسنجیده از دهانش بیرون شده باشد خواهد واپس بگیرد، ویا کاریکه از دستش رفته باشد واپس بگرداند، ودرین ضرب المثل ناممکن نشان داده شده است.

188— 'Saliva spat out is irretrievable'.

An ill—considerdd remark is easily spat out, but the consequences can long be rued.

۱۸۹ته هم اسیوان زه هم اسیوان ، ته ما ته وایی غزل وو ایه.

ترجمه دری: تو هم اسیا بان من هم اسیا بان تو من میگویی غزل بخوان .

مورد استعمال: وقتي استعمال میگردد که یکی دو نفر یکه پوزیشن هم مساوی دارند برتری خودرا بر دیگری اظهار نماید ودرین حال روحیهٔ مساوات خواهی پښتونها را نشان میدهد .

189— 'People of equal social positions have no right to order one another for work or any other deed.

۱۹۰- تیبره چی پرئهای پرته وی در نه وی

ترجمهٔ دری : سنگیکه برجای خود اشد سنگین است .

مورد استعمال : درین ضرب المثل در ظاهر از سنگینی سنگ تذکر رفته ولی نهایتاً توصیه بمتانت است یعنی یك انسان معقول باید درهرحال چه در گفتار وچه در کردار متین اشد واز سبکی بهر دو دران اجتناب نماید .

190— 'A stone solidly placed is very steady'.

But a sober and self—possessed man in the right place, and he wil be as steady as a rock.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ت

۱۹۱- تك له يوه لاسه نه خيژی

ترجمهٔ دری : از یك دست صدا برنمی آید .

مورد استعمال : توصیه با تحاد و اتفاق دو تن ویا بیش ازدو تن است ودر وقتی گفته میشود که خواسته شود دو تن ویا بیش ازدو تن برای یك مرام دعوت گردند یعنی مانند یکه از یك دست صدا برنمی آید یك فرد هم به تنهایی خود نمی تواند درراه اتحاد و اتفاق مؤثر واقع شود بلکه برای تحکیم اتحاد و اتفاق سعی دوجانبه لازم است .

191— 'There is no clapping with one hand'.

In spite of certain Zen motions, it cannot be done help and cooperation from the other hand is needed.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج

۱۹۲- جامه چی دپورسی په ځان پوری دی اور سی

ترجمهٔ دری : جامهٔ قرض بجان آتش گردد .

مورد استعمال : درنکوهش قرض گرفتن وتوصیه باجتناب از قرض است وظاهراً وقتی استعمال میگردد که شخصی جامهٔ قرض را بر کرده باشد یعنی جامه ای که قرض گرفته شده باشد آتش جان میگردد و کنایتاً در مورد هر قرضدار گفته میشود .

192— 'Borrowed clothes burn the skin.'

It is dangerous to borrow anything—money, clothes, or ideas.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۳- جنگ چی نه کوی ډېره لویه اخلی

ترجمهٔ دری : جنگ که نمی کند سنگ کلان را می گیرد .

مورد استعمال : درمورد کسی گفته میشود که برای کار کردن بهانه می جوید ویا اینکه شرایط نا قابل قبول بمیان می آورد مانند شخصیکه جنگ کردن دلش نمی خواهد بنابران دست بسنگی می اندازد که برداشتن ان از توانش بیرون باشد .

193— 'He cant join battle just yet, he is busy trying to lift that huge boulder'.

Said of someone who is afraid to fight, but pretends to be preparing an annihilating blow at a safe distance.

۱۹۴- جنگ سوء سومیری (۱) تودسو

ترجمه دری: جنگ سرد شد «سور» گرم .

مورداستعمال: در باره شخصی گفته می‌شود که دریك کار ویاد ریك موضوع بعد ازوقت یعنی بعد از انجام آن کار وموضوع خود راجدي وفعال نشان دهد .

194— 'After a truce was declared to the battle, Miri got very pugnacious.'

It is no use girding up your loins after the crisis is passed; also ,it is cowardly.

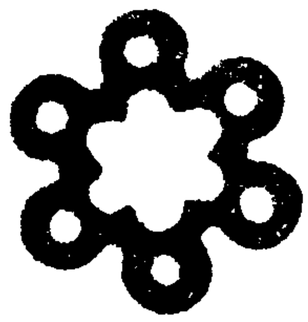

(۱) امیری : نام فرضی یک شخصی است .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځ

۱۹۵ځا نته ښه وایی ښه نه کړی داڅه وایی داڅه کړی!

ترجمه دری : خود راخوب میگویی خوبی نمی کنی.
این چه میگویی وچه میکنی !

مورد استعمال: بکسی گفته می شود که گفتار و کردارش باهم توافق نداشته باشد و یا به نیك بودن تظاهر نماید ولی عملاً ازو نیکویی سر نزند .

195— 'You speak fair, but your deeds are foul· what pray is the connexion between your words and deeds?'

Saying and doing are two very different things, and ought not to be so.

۱۹۶ـ ځنګل چه اوروا خلمی وچ اولانده ټول سوځی

ترجمه دری : آتشیکه در جنگل افتد خشك و تر همه می سوزد .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که دریك ده یایك ولایت یایك کشور ویایك جامعه حادثه ناگوار رباد کنند د مانند جنگ چورو چپاول بیداد گری و غیره رخ دهد یعنی در چنین مواقع بی گناه وگنهکار خورد و بزرگ زن ومرد همه در آتش همان حادثه یکسان می سوزند .

196— 'When a forest catches fire, both dry and wet trees are burned'.
A big calamity catches all, indifferently.

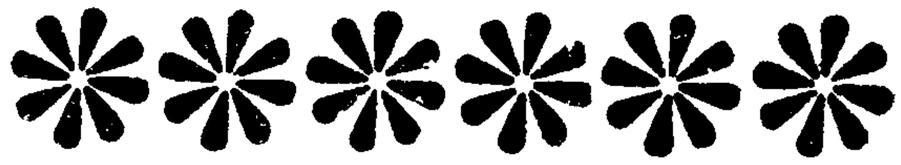

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۷ څنګه چې ژرنده هغسې یې اوړه

ترجمه دری : طوریکه آسیاب است اردش هم همانطور .

مورد استعمال : دروقتی استعمال می‌شود که ازیك شخصی بالا تر از استعدادش تقاضای کار شود ویا از دستگاه خراب انتظار کارخوب برده شود .

197— 'As the mill is, so is its flour.'
As he sow, so shall he reap.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۸-څوك ځان غواړي، څوك جهان

ترجمه دری: کسی خود را میخواهد وکسی جهانرا.

مورد استعمال: وجیزهٔ اجتماعی است که بدو نقطه: «خودخواهی» و «جهان بینی» توجه است ودر وقتی استعمال می شود که «خودخواهی» را کوهش و «جهان بینی» را ستایش کنند.

198— Some look out for themselves, some look out for others.'

Some are selfish, some altruistic.

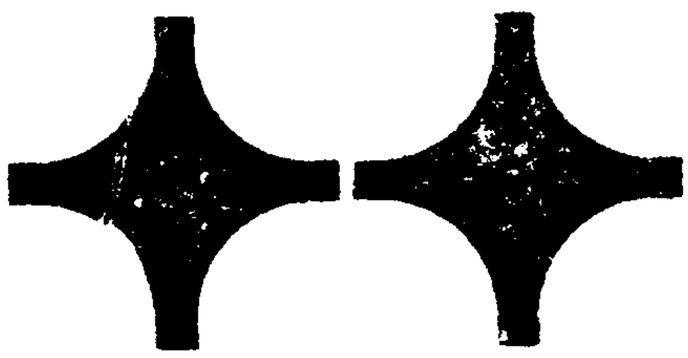

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۹- څوك چه لاس در پوری بند کړی مه یی غوڅوه

ترجمه دری: کسیکه بتو دست بند د آنرا قطع مکن .

مورد استعمال : درمورد قطع نکردن ایذا شخصی از شخص دیگر گفته می شود و مطلب آن این است که یک انسان نیک باید دست امیدی را که بسوی او دراز می شود قطع نکند یعنی امیدوار را ناامید نسازد و او کمك نماید .

199— 'Do not cut the hand of someone who has bound himself to you'.

Help those who need you, and do not hurt them.

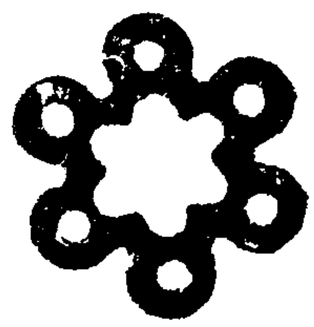

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۰- څوك مه وهه په ګوته، تا به نه وهی په لوټه

ترجمهٔ دری: کسی را با انگشت مزن تا ترا بکلوخ نزند .

مورد استعمال: ضرب المثل پندآمیز است و با نسان توصیه می کند تا بکسی اذیت نرساند ورنه اگر کسی را با نگشت بزند او را بکلوخ خواهد زد یعنی از اذیت کم انتقام بزرگ گرفته خواهد شد .

200— 'Do not poke others with your finger, you may get a clod of earth heaved at you'.

You can never know how others will react to your minor offonces it can be dangrous.

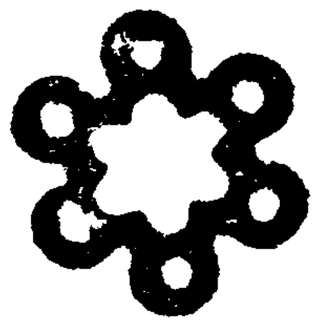

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۱ـ څوك مه وهه په نوك تا به نه وهي په ـوك

ترجمهٔ دری : کسی را بنا خن مزن تا ترا بمشت نزنند .

مورد استعمال : مورد استعمال این ضرب المثل عین مورد استعمال ضرب المثل بالا است و مطلب آن جلوگیری از ضرر و اذیت رسانیدن بشخص دیگر است تا آنشخص مجبور با نتقام شدیدتر نگردد .

201— 'Do not scratch someone with your nails, you may get a fist as reply.'

Similar to the previous.

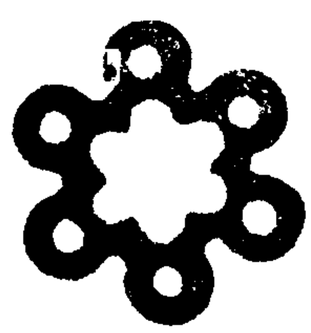

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۲-خوك وايي څه و خورم؟ خوك وايي په چا يي وخورم؟

ترجمه دري: کسی می گوید چه بخورم؟ کسی میگوید به که بخورانم؟

موردِ استعمال: در مورد افراط و تفریط اقتصادی و تفاوتهای دارائی بین مردم گفته می شود یعنی بعض مردم آنقدر غریب استند که می گویند «چه بخوریم؟» و بعض مردم آنقدر ثروتمند اند که راه مصرف آنرا نمی دانند و میگویند «به که بخورانیم؟»

202— 'Some say, whats for dinner? Others say, who else is hungry?'

Some are self—centred, some are considerate of others.

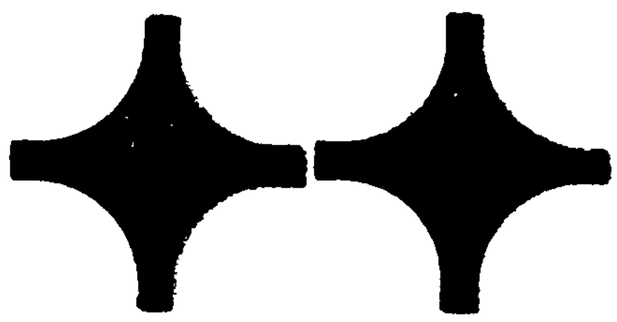

۲۰۳- خو کوچنی و نه ژاړی مور تی نه ورکوی

ترجمه دری: تا که طفل گریه نکند مادر شیر «پستان» نمی دهد .

مورد استعمال: مطلب این است که تا طلب و جستجو نباشد ادم بمطلب نمی رسد و در وقتی گفته می شود که یك شخص محتاج و درمانده را بجستجو و طلب کار تشویق کنند .

203— 'Until the baby cries, its mother gives it no milk'.

A minimum of effort is needed to achieve an aim.

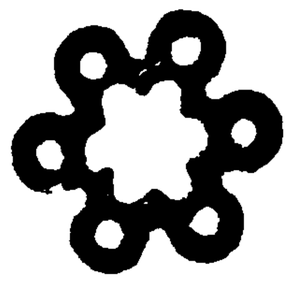

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۴-څه چې په کټو کې وي په څمڅې کې راخېژي

ترجمه دری: آنچه در دیگ باشد در قاشق بر می آید
در لسان دری نیز گویند: «آنچه در دیگ است به چمچه بر می آید»

مورد استعمال: مطلب این است که محصول هر کس را بر اساس استعداد و فهم هر کس و محصول هر کار مساوی ظرفیت آن کار است یعنی از شخص بی استعداد و نافهم نمی توان انتظار محصول خوب داشت و یا از کار بد نمی توان نتیجه خوب گرفت و یا بالعکس.

204— 'The ladle empties the pot regardless of its contents'.

One cannot see what is in the pot, and the ladle takes out the good with the bad.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۵-څه خو ر ه څه پر یږ ده

ترجمه دری: چیزی بخور و چیزی بگذار .

مورد استعمال: و جیزه نصیحت آمیز اقتصاد یست که انسان را بمقتصد بودن توصیه و ترغیب می نماید یعنی در مصرف کردن اگر ذخیره نمودن هم باید داشت و این ضرب المثل اکثرها سراف کننده گان گفته می شود

205— 'East a little, and leave a little'. Prudence and modesty are desirable.

۲۰۶ـ څه ژر نده پڅه ده څه غنم لا نده دي .

ترجمهٔ دری : کمی آسیاب کنده است و کمی هم گندم تر است .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که یک موضوع بین دوجانب واقع گردد که هر دو جانب بآن موضوع دلچسپی تام وجدی نشان ندهد و موضوع بوضع نا تمام بحال خود باقی مانده باشد .

206— When there is little or no progress made in duty or work then excuses, even irrelevant, are made to remove the responsibility.

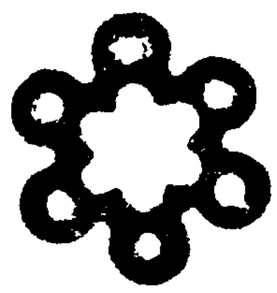

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۷=څه لاس تر منځ، څه غر تر منځ

ترجمهٔ دری : چه دست درمیان چه کوه درمیان

مورد استعمال : وقتی استعمال می گردد که این دیدار دوطرف مانع بمیان آید پس مصداق این ضرب المثل فرق نمی کند که آن مانع کوچک باشد ویا بزرگ .

207— 'Separated only by a hand's—width, or by a mountain'.

A miss is as good as a mile.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چ

۲۰۸- چا په قافله کی نه پریښود ده ویل دمخ پر اوښ زه سپر یږم •

ترجمه دری : کس او را در قافله نمی گذاشت ولی او میگفت که بر شتر اول قافله من سوار می شوم در زبان دری میگویند « کس در خانه نمی ماندش میگوید اسپم را در کمند بسته کن »

مورد استعمال : در مورد شخص گفته می شود که اصلا حق اشتراك در یک جلسه و یا حق بحث در یک موضوع را نداشته باشد ولی او خود را شخص اول در آن جلسه و یا در آن بحث بداند •

208— 'He was not allowed to join the carawan at all, but he still insisted on riding the lead camel.'

One who has no part at all to play often wants to lead the enterprise.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۹-چا په کلی نه پریښود ده ویل آس می دملک کره وتړی.

ترجمهٔ دری : کسی او را در ده نمی گذاشت میگفت اسپ مرا در خانهٔ ملک بسته کنید .

مورد استعمال : در مورد کسی گفته می شود که اصلا حق اشتراك ویاحق مداخله را دریک موضوع نداشته باشد ولی او خودرا شخص اول درآن موضوع بداند .

209—'He was not even allowed in the village, and yet he said, Stable my horse in the Headman's house'.

Similar to no. 208.

۲۱۰ چا په ورا کښې نه پرېښود، ده ویل دمخ اوښ زما دی •

ترجمه دری: کسی درورا (۱) نمی گذاشت او میگفت شتر اول از من است .

مورد استعمال: مورد استعمال این ضرب المثل عینا مورد یست که در ضرب المثل گذشته بیان گردید تنها موضوع و کلمات متفاوتست .

210— He was not even allowed to join the wedding procession, and yet he said, 'The lead camel is mine to ride'.

Similarr to no. 208.

---

(۱) ورا: جمعیت زنان ومردان است که برای آوردن عروس از طرف داماد بخانهٔ عروس می رود .

۲۱۱ چا ړه چې دسر وزرو سې نو څوك يې په نس کې نه وهي .

ترجمه دری. کارد یکه ازطلا شود کس در شکم نمی زند .

مورد استعمال: در وقتی استعمال میگردد که ظواهر زیبائی ویا ارزش ظاهری ومادی یك چیز انسان را آنقدر فریفته خود سازد که در مقابل آن اصلیت خود را بخواهد فراموش کند، بنا بر ان اخطار داده می‌شود که اگر کارد از طلا هم باشد انسان نباید آنرا در شکم خود فرو برد .

211— 'If one owns a gold knife he is not supposed to stab it in his stomach'.

۲۱۲ چرتیی وا هه خورجین یی بایلوده.

ترجمه دری: چرت میزد خورجین را باخت.

مورد استعمال: ظاهراً درباره کسی گفته شده که خودش درچرت غرق بود وشخصی دیگر ازچرت بردن اواستفاده کرده خورجین اورا ربوده بود ولی کنایتاً توصیه باجتناب ازچرت‌زدن بیجای است که علاوه براینکه از آن فایده متصور نیست گاهی هم باعث ضرری گردد.

212— 'Whilst he was lost in thought his saddle-bags were stolen.'

Like the astronomer who fell into the well, a certain commonsense is always desirable.

۲۱۳ چرسی زوی نه زوی، تریاکی دوه په ایکی.

ترجمه دری: چرسی پسر نه پسر، تریاقی دو یك پیسه.

مورد استعمال: در مذمت چرس وافیون است یعنی پسریکه چرس بکشد بحساب پسر نیست ودو تریاقی یك پول ارزش دارد.

213— 'A son who takes hashish is no son, and the value of two opium—eaters is one penny'.
Similar to no. 178.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۴- چغال ته الو نه رسیده ویل یی تروه دی .

ترجمه دری : شغال بالو نمی رسید گفت ترش است.

مورد استعمال : در مورد کسی گفته می شود که اهلیت یک کار را نمی داشته باشد و یا اینکه از انجام یک کار برآمده نمی تواند و یا دستش بیک کار نمی رسد پس برای اینکه حیثیت خود را از دست ندهد بهانه تراشی می کند مانند شغالیکه دستش بالو در درخت نمی رسد بهانه می نماید که ترش است .

214— 'The jackal could not get at the apricots, and said that they were very sour.

The fox and the grapes.

۲۱۵ چی اختر تیر شی نکریزی په دیوال وتپه.

ترجمه دری : عید که گذشت حینا را ردیوار بمال.

مورد استعمال : در دهات افغانستان اطفال و زنان یک شب پیش از عید بر دست و پا های خود حینه می مالند تا در روز عید دستها و پا های شان رنگین باشد این ضرب المثل ظاهرا مربوط به حنای عید است ولی در حقیقت اشاره به کار هائیست که بوقت خود انجام نمی گردد - یعنی کارهای بعد از وقت معینش مثل خینه بعد از عید است که باید آنرا بر دیوار مالید و بی فایده است.

215— 'The holiday is over, you can put the left—over henna on the wall'.

When the feast is over, throw the decorations away.

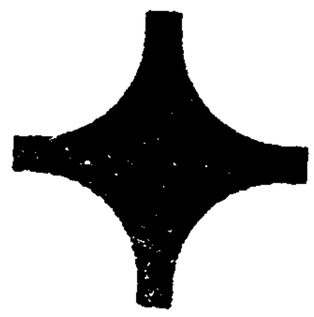

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۶- چې اوسې په خوی به د هغوی سې •

ترجمه دری: با آنانیکه باشی خصلت آنان را خواهی گرفت.

مورد استعمال: درمورد تاثیر همنشین گفته می شود - یعنی گفتار و کردار همنشین تو در تو تاثیر می کند و بالاخر خصلت همنشین را می گیری مطلب اصلی ضرب المثل دقت در انتخاب همنشین است که انسان باید همنشینی را برای خود انتخاب کند که اگر خصلت او در انسان تاثیر نماید خصلت نیکو باشد.

216— 'With whomsoever you associate, his habits you will adopt'.

A man is known by the company he keeps.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۷ - چې باد نه وي نه نه ښوري •

ترجمه دری: اگر باد نباشد درخت با هتزاز نمی آید .

مورد استعمال : دروقتی گفته می‌شود که متکلم بخواهد ثابت کند که هیچ معلول بی علت نیست یعنی حدوث هرحادثه یا وقوع هرواقعه باعثی دارد .

217— 'If there is no wind, the trees will not sway. Their has to be a cause for every effect

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۸- چې بد کوی بد به مو مې .

ترجمهٔ دری : کسیکه بد کند بد می بیند .

مورد استعمال : وجیزه پند دهنده است که بطور ضرب المثل برای اجتناب از ارتکاب بدی گفته می شود و بد کننده اخطار است که اگر میخواهد بد نبیند باید مرتکب بد نشود

218— 'One who does evil, sees evil.'
You will be compelled to live with the evil you do, plain before your very eyes.

۲۱۹- چی بد گرځی بد پرځی .

ترجمه دری : کسیکه بدحرکت کند بدمی افتد .

مورد استعمال : در بارهٔ کسی گفته می شود که براه بد روان باشد ونتیجهٔ رفتن براه بدرا افتیدن بد میدائد .

219— 'The one who carelessly wanders will have a bad fall'.

A person of evil behavior will someday meet the consequences of his acts'.

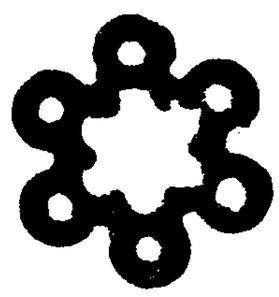

۲۲۰- چی بده غواړی، په بده به واوړی.

ترجمهٔ دری: کسیکه بد شخص دیگری را می خواهد خودش مبتلای بد خواهد شد.

مورد استعمال: این ضرب المثل نیز در مذمت کسی است که طالب بد بوده و در بارهٔ او گفته می شود که آن با یکه بد دیگری میخواهد خودش بان مبتلا خواهد شد.

220— 'Wish misfortune for another, and it will return to plague you'.

Said of sometone who thinks he is immune from the balance of hature.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۱-چې بې ملوځې تور مار يې پر اوږو ځې .

ترجمه دری : آنکه بی همراه می رود مار سیاه بر شانه هایش حرکت می کند .

مورد استعمال : مطلب در این ضرب المثل تشویق بهمراه داشتن است در هر راهیکه انسان می رود -

یعنی یك انسان به تنهایی خود در هر راهیکه برود خواه راه عادي وخواه راه اجتماعی بمنزل مقصود رسیدنش مشکل است و بدون همراه مار سیاه ناکامی و مشکلات با او همراه خواهد شد .

221— 'He who sets off, without a companion has a black snake on his shoulder'.

A companion is necessary for most ventures, otherwise ill—luck will accompany you.

۲۲۲= چی په ځان کی وینی په جهان کی وینی.

ترجمه دری: آنچه در خود می بیند در جهان می بیند.

مورد استعمال: در باره شخصی گفته می شود که آنچه از عیوب در خود می بیند در دیگران نیز آن عیوب را تصور می کند یعنی در مورد اعمال دیگران از آیینهٔ زنگبار خود قضاوت می نماید.

222— What he sees in himself, he sees in the world'.

The world is a self—projection.

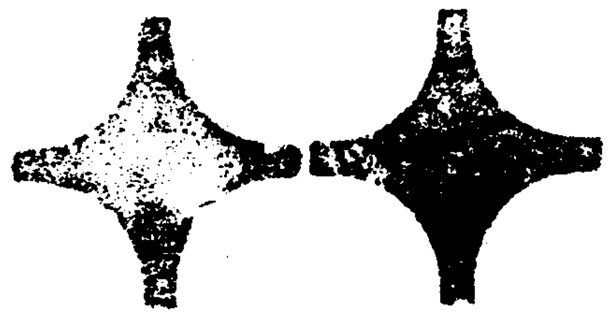

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۳- چې په ځان ئې خوری خاوری کیږی، چې په بل ئې خوری ګل کیږی

ترجمه دری: آنچه خود میخورد خاك می گردد آنچه بدیگری خورانده شود گل می گردد .

مورد استعمال: توصیه و تشویق بسخا و تست خصوصاً در مورد غذا گفته می شود که اگر انسان طعام را تنها خود بخورد بعد از ختم غذا ئیت آن خاك می گردد یعنی نتیجهٔ دیگر ندارد ولی اگر بکسی دیگر خورانده شود مانند کشت گل است که از آن بوی عاطفه وانسان دوستی بلند می شود .

223— 'What you eat yourself turns to dust; what you give others to eat turns to rose—petals'.
Be generous, especially with food.

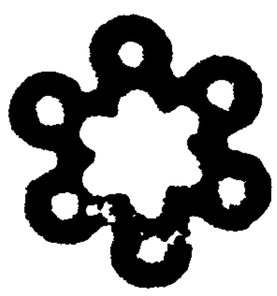

(c) ketabton.com: The Digital Library

د

۲۲۴-دد رو اغو مزل لنډ دی

ترجمه دری: سفر دروغ کوتاه است .

مورد استعمال: در مذمت و تقبیح دروغ گفته می شود یعنی دروغ عمر زیاد ندارد زود رسوا می گردد

224— 'Lies do not last long'.
The truth is soon revealed.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۵—ددوبی کور د اختر پهورځ ګوره .

ترجمه دری: خانه دوبی را روز عید ببین .

مورد استعمال: حقیقت خانه دوبی در روز عید آشکارا می شود زیرا در سائر روز ها لباسهای عاریتی که مردم برای شستن بخانه دوبی میفرستند خانه او را پر لباس و رنگین جلوه میدهد ولی در روز عید همه کس کالای خود را از خانه دوبی میبرند بنا بران حقیقت خانه دوبی آشکار میگردد کنایته بکسی گفته می شود که میخواهد حقیقت خود را در لباس تظاهر پنهان سازد .

225— 'Look at a wash man's house on Ead day'.
Everybody gives clothes, drapers etc. to the washman to wash and take them back a day before Ead—day. Therefore the essentials of the washman's house can be seen on Ead day.

۲۲۶- دهول اوازه لیری خوند کوی.

ترجمه دری: آواز دهل از دور خوش است .

مورداستعمال : در اشخاص لافوک و در بارهٔ شهرت کاذب اشخاص گفته می شود که مانند دهل صدای لاف شهرت کاذبش ازدور بگوش خوش می خورد، ولی از نزدیک میان تهی است .

226— 'The Drum sounds sweet from afar'.

When one is not really engaged in a situation, it seems favorable to him.

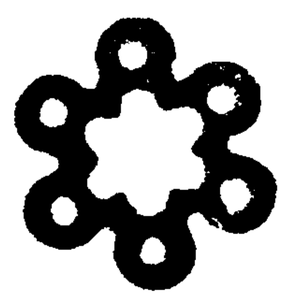

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۷-دیوری لرگی دیوه غوزی .

ترجمهٔ دری : یك یك چوب افراد جمعیت بار یك شخص می گردد .

مورداستعمال: در فواید تعاون اجتماعی گفته می‌شود یعنی اگر دریك جمعیت افراد ان جمعیت با یك شخص ی بضاعت یك یك چوب کمك کنند در نتیجه برای شخص ی بضاعت یك بار چوب می شود یا بعبارت دیگر تعاونهای انفرادی ولوکم وکوچك هم باشد وقتی باهم یکجا می شوند تعاون بزرگ را تشکیل میدهند .

227— 'A stick from many makes a load for one'.

This proverb is said about the benefits of cooperation.

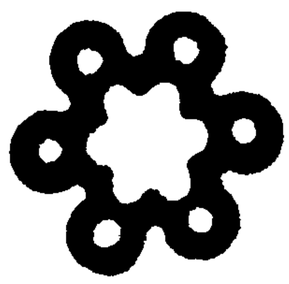

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۸-دروغ د ایمان زیان دی •

ترجمه دری : دروغ نقص ایمان است

مورد استعمال : باز هم درمذمت دروغ گفته می شود وانرا نقص ایمان میدانند یعنی مؤمنیکه با تکمیل ایمان خود علاقه داشته باشد باید دروغ نگوید تا در ایمانش نقص وارد نگردد .

228— 'Lies diminish trust'.
A liar is never trusted.

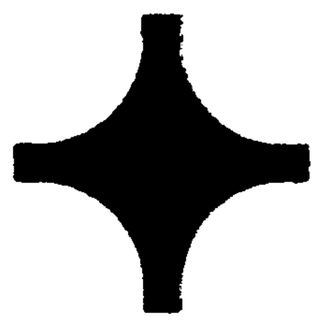

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۹= دړانده له نیولو دکانه د و هلودی خدای ساته •

ترجمه دری : ازگرفتن کور وزدن کرخدا نجات دهد .

مورد استعمال : وقتیکه کسی بدست کور گرفتار گردد ویا زیر زدن کر قرار گیرد گفته می شو د زیرا کور برای اینکه دیگر بدستش نمی آید اورا رها نمی کند وهم کرچون فریاد ضروب را نمی شنود دلش نمی سوزد .

229— "May God save you from being caught by a blind person and from the beating blows of a deaf'.

A blined person does not see and hence catches very firmly and a deaf person does not hear his blows and hence beats mercilessly.

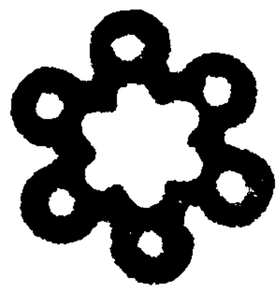

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۰= دوه به سره جوړ شي که دریم یی ترمنځ نه وی

ترجمه دری : دو تن با هم خواهد ساخت اگر سوم در میان نباشد .

مورد استعمال : در وقتی گفته می شود که با تش منازعه و گفتگوی دو تن شخص سوم دامن بزند یعنی اگر چنین شخص سوم در میان نباشد امکان دارد آن دو تن با هم بسازند .

230— 'Two persons will reconcile, if the third one is not there'

Two persons will reconcile, if there is no investigator.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۱ - دوه پك هغه هم سره ورك •

ترجمه دری : دو کل انهم از یکدیگر گم •

مورد استعمال : در مورد بی اتفاقی دو تن و یا یك جمعیت کوچك که در اقلیت باشند گفته می شود - زیرا در جملهٔ صحتمندان اولا دو کل در اقلیتند و ثانیا که آن دو کل هم بهم متفق نباشند نتیجهٔ ان جز زیان هرد و چیز دیگری نیست •

231. 'The two are also bald headed and also seperate from one another'.

Do not get togather.

۲۳۲ — دوه غوایی چه بنکر په بنکر شی زیان د بوټو کانړو دي .

ترجمه دری : دو گاو که شاخ بشاخ شود زیان از بوته ها و سنگها است .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که در مقابله وزور آزمائی بین دو قوت بزرگ ضعفاء پایمال گردد بمصداق چنین وضع می گویند :

دو گاو که شاخ بشاخ شود زیان از بوته ها وسنگها ست که زیر پای گاو ها زیروزبر و پایمال میگردد .

232— 'Two bulls in fighting destroy bushes and stones'.

Great power politics ruing small nations.

۲۳۳ - دوه لخ نه سره پټیږی •

ترجمه دری : دو برهنه یکدیگر را لباس داده نمی توانند

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که دو انسان مجبور

و بی بضاعت نتوانند بیکدیگر کمك رسانند .

233— 'Two naked ones cannot clothe each other.'
Two poor men cannot assist each other materially.

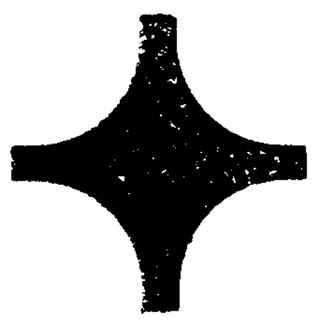

۲۳۴- دوه وروڼه دریم حساب ·

ترجمه دری: دو برادر سوم حساب .

درزبان دری می گویند: « برادر با برادر حساب برابر»

مورداستعمال : درمورد اهمیت حساب و اوین دو برادر باشد گفته می شود چنانچه درهر ی نیز مقولهٔ حضرت علی است : « تعاشروا کالاخوان و تعاملوا کالاجانب»

یعنی مانند برادران بهم زیست کنید ومانند بیگانگان بهم معامله نمائید « درین باره چند ضرب المثل دیگر نیز در پښتو مستعمل است مانند :

« وروری په کوو حساب ترمنځ - برادری میکنوم ولی حساب درمیان »

یا « بخښنه په لک حساب په کک - بخشش به لک (صد هزار) حساب یک کک (خس)

234— 'Even two brothers know each other's share'. 'Live like brothers; know each other's share like strangers'. Every one must respect the rights of others.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۵ - دوې هندوانې په یو ه لاس کې نه نیول کیږي .

ترجمه دری : دو تربوز در یک دست گرفته نمی شود .

مورداستعمال : در وقتی میگویند که یک شخص خواهد از دوموضوع متناقض ویا از دو قضیهٔ متضاد بیک سویه حمایه کند ویا با دوشخص بهم مخالف بخواهند مناسبات را بطور مساوی نگهدارند چون اینگونه روش بسیار مشکل است بنا بران بچنین شخص گفته می شود : دو تربوز در یک دست گرفته نمی شود »

235— 'Two watermelons cannot be held in one hand'.

'Two balls in one hand'

It is most difficult to keep good relations on the same level with two oppsing parties.

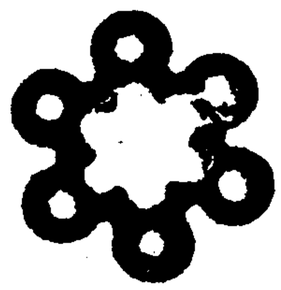

۲۳۶ - دریاب پله لپه زه کمیږی .

ترجمه دری : بحر بیک لپه کم نمی شود یعنی با گرفتن یك لپه آب، از بحر بحر کم نمی‌گردد .

مورد استعمال: در مورد کثرت و زیادتیکه نقص وخسارهٔ جزئی در آن تاثیر بارز نداشته باشد استعمال میگردد ویا شخص ثروتمندیکه از بیم کم شدن ثروتش دست بسخاوت نمی زند گفته می شود وهم دربارهٔ ثروتمند بزرگیکه سخارا پیشهٔ خود می‌سازد می گویند .

236— 'A river is not diminished by taking a bucket full of water from it'.

Great possessions are not diminished by trivial losses.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۷ - دریاب په لوټه نه خړیږی.

ترجمه دری: بحر بیک کلوخ گل آلود نمی شود .

مورد استعمال: در بارهٔ کسی گفته می‌شود که بخواهد با اظهار یک عیب گیری کوچک فضائل بزرگ متوجه سازد یعنی مانند بحریکه بیک کلوخ گل آلود نمی شود فضائل بزرگ هم با اظهار یک عیب گیری کوچک نقص پذیر نیست ویا اینکه اشخاص بزرگ و با شخصیت از عیب گیری های کوچک عیب جویان متأثر نمی گردد .

237— 'A river does not become muddy from a clod'. One's greatness and nobleness does not diminish by pointing out his trivial defects.

۲۳۸ - دریاب که لوی دی چمچه دی خپله ده •

ترجمه دری : بحر اگر کلانست چمچه از خودت است .

مورد استعمال: بکسی گفته می‌شود که از اهلیت و لیاقت و قابلیت خود بیشتر از انچه هست انتظار داشته باشد حالانکه اگر شخصی با یك قاشق و یا چمچه از آب بحر استفاده کند با نکه بحر کلانست و آب زیاد دارد ولی او باندازهٔ قاشق و یا چمچه خود می‌تواند استفاده کند نه باندازه کلانی بحر .

238— 'If the river is large, the ladle is yours'.

No matter how large a river is, one takes from it his ladle full of water.

One shall not expect more than what he is capable of.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۹ ـ دزروپه قدر زرگر پوهیږی •

ترجمه دری : قدر زر را زرگر میداند .

مورد استعمال: وقتی گفته می‌شود که دانستن ارزش و قدر یک شیء یا یک مطلب در میان باید ـ زیرا کسی بارزش و قدر یک شیء ویا یک مطلب پی می برد که اهل آن باشد ـ مثلاً اهل علم قدر علم می فهمد واهل صنعت بارزش صنعت . پس نباید دانستن ارزش و قدر یک شیء و یا یک مطلب را بغیر اهل آن سپرد .

239. 'A goldsmith knows the value of gold.'
A guild's man knows his trade.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴۰ - دزړه زړه ته لار وی .

ترجمه دری : دل بدل راه دارد .

مورد استعمال: وقتیکه دو دوست صمیمی با هم روبرو شوند و مطابق میل قلبی یکدیگر بهم صحبت کنند می گویند «دل بدل راه دارد» یعنی انچه در دل یک دوست بوده در دل دوست دومین نیز بوده است ویا بالعکس دو تن در دل با هم مخالف باشند وقتیکه یکی انها اظهار دل بدی نماید دومی می گوید : ((دل بدل راه دارد))

240— 'A heart has a way to a heart.'
Sincerity is mutual as well as hostility.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴۱ - دزمری غار بی هډوکی نه وی :

ترجمه دری : غار شیر بی استخوان نمی باشد .

مورد استعمال: در مورد کسی گفته می شود که از داشتن آنچه که باید داشته باشد کار نماید مثلاً یک کاسب از داشتن محصول کسب خود و یا یک هنرمند از داشتن آثار هنری خود و یا یک پولدار از داشتن پول در خانه خود منکر شود و با و کنایه گفته می شود که ((غار شیر بی استخوان نمی باشد))

241— 'A lion's house is never without a bone'.
'A capable man always accomplishes'.

When someone denies his ability or his possessions to be modest, then the above proverb is said about him.

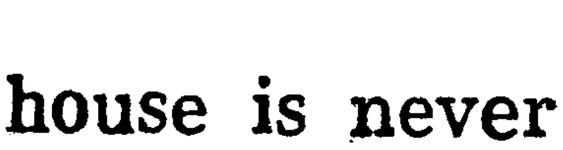

۲۴۲ ـ دزور او به پرلوړه هم خژی .

ترجمه دری : اب زور بلندی هم بالا می رود .

مورد استعمال: درموردا ستبداد وزور مطلق استعمال میگردد که امور را برخلاف جریان طبیعی بنفع خود دور میدهد ـ مانند ابیکه بزور فشار رو ببالا فوران می کند .

242— 'The water of a powerful man goes upward'. A powerful oppressor can turn the natural currents in his favour.

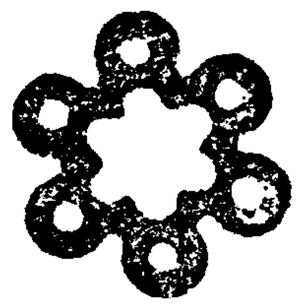

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴۳ - دزور ور تر څنګه مه کښېنه زړه وره.

ترجمه دری : پهلوی زور آور منشین دلاور.

مورد استعمال: بکسی گفته می‌شود که با شخصی از خود زور آور تر ومقتدر تر جسورانه دوستی نماید و باو توصیه می‌شود که در پهلوی از خود زور آور تر از جسارت کار نگیرد زیرا دوستی شخص زور آور بیشتر بزور و غرور متکی است.

243— 'Don't sit without worries by a powerful man'. Do not make friends with a powerful man.

۲۴۴ ـ دزور ور څپلی دخوار ککری •

ترجمه دری : چپلی زور آور بر غریب .

مورداستعمال: د بارهٔ ظلم شخص زور آور ومظلومیت شخص غریب گفته می شود یعنی بوت شخص زور آور برای ضرب بر سر غریب است یا سر غریب برای ضربه بر داشتن بوت زور آور است .

244— 'An oppressor's sandal is for the head of the oppressed.'

The proverb shows the relationships of a cruel oppressor and the toiling oppressed.

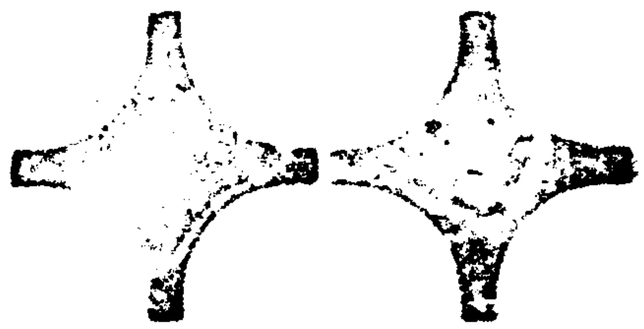

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴۵-دزورور وهل دکم زوری ښکنځل •

ترجمهٔ دری : از زور آور زدن از کمزور دشنام •

مورد استعمال: در مورد تفاوت وضع مجادله بین زور آور و کمزور گفته می شود یعنی زور آور در وقت مجادله طرف مقابل را می زند ولی کمزور دشنام میدهد

245— 'A strong one hits and a weak one calls names.'

This explains the positions of the strong and the weak in a struggle.

۲۴۶- دزور وریاری دخره سپرلی •

ترجمه دری: دوستی زور اور سواری خراست •

مورد استعمال: درباره ی اعتبار بودن دوستی شخص زورا اور گفته می شود یعنی بهمان اندازه که سواری خر قابل اعتبار واعتماد نیست وشاید ناگاه وبی خبر سوار خودرا بیندازد بدوستی شخص زور اورهم نباید اعتماد داشت

246— 'Friendship with a man of authority is like riding a donkey'.

Friendship with an authoritative man is not reliable as riding a donkey is not.

۲۴۷-دزوی په هیله مور دمیړه ووتله ۰

ترجمه‌دری : با میل پسر مادر از شوهر ماند .

مورد استعمال: درباره کسی گفته می شود که با میل دور ودراز تعاون دیگران دست بکاری نمی‌زند وبالاخر اوقات کارش دراسید کمك دیگران‌ضایع می گردد مانند بیوه که با میل بزرگ شدن‌پسرش از شوهر می‌ماند.

247— 'A widow awaiting her son to grow up remains husbandless'.

A man awaiting others to help him wastes his valuable working time, like a widow awaiting his son to grow up and then remarry.

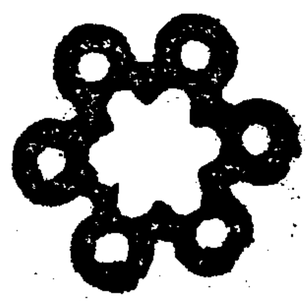

۲۴۸- دژمی په توده ددښمن په خوږه مه غولیږه ۰

ترجمه دری : به گرمی زمستان، شیرینی دشمن فریب مخور ۰

مورد استعمال : بکسی گفته می شود که دشمنش بخواهد بسخنان چرب وشیرین وخالی از حقیقت او را فریب دهد بنا بران با وفهمانده می‌شود که شرینی دشمن مانند گرمی زمستان موقتی است نباید بان فریب خورد۰

248— 'Do not be deceived by the warmth of winter and the kindness of the enemy.'

One is advised not to be deceived by the kind words of the enemy, for they are like the warmth of winter.

۲۴۹- دژمی به لمر مه لاز یږه د دښمن په خندا ۰

ترجمه دری : با فتاب زمستان و بخندهٔ دشمن مناز .

مورد استعمال : درمورد فریب نخوردن بخندهٔ دشمن گفته می شود یعنی خندهٔ دشمن مانند آفتاب زمستانست که بآن اعتماد واعتبار نشاید .

249— 'Don't be spoiled by the winter sun and the enemy's smiles'.

The smile of an enemy is like the winter's sun, not reliable.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۵۰- دسپو کور په کور دعوه ده خو ا ر
فقیر ته یی یو ه ده .

ترجمه دری: سگان بین خود بخانه دعوه دارند ولی در مقابل گدای غریب یکی هستند .

مورد استعمال: درمورد انعده استفا ده جو یان گفته می‌شود که در راه استفاده بیشتر بین خود اختلاف ومجادله دارند ولی برای نگهبانی نفع مشترك درمقابل رقیب سوم باهم متحد ویکی استند مانند سگان درمقابل گدا یگر .

250— 'Dogs fight amongst themselves but unite against a beggar'.

The exploiters compete to catch the biggest share but unite against the exploited.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۵۱ـ دسپوله خواری کیدړ پر پام کوی بازی .

ترجمه دری: از زبونی سگان روباه بر بام میر قصد .

مورد استعمال: وقتی گفته می‌شود که اوضاع اجتماعی مردان یک قوم یا یک قبیله ویا یک ملت بچنان زبونی برسد که سرنوشت واداره امور اجتماعی آنان بدست نامردان بیفتد یعنی از زبونی زیاد جای مردان را نامردان بگیرند .

251— 'The weakness of dogs enables foxes to play.'

A nation humiliated brings incapable fools to rule.

۲۵۲ـ دسپوله نیستی چغالانو په کورو کی

ترجمه دری: از نبودن سگان شغالان درخانه ها جای گرفتند .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که دریك جامعه جای پاسبانان را دزدان بیگرند ویا وظایف خادمان حقیقي مردم بدست خائنان بیفتد ویا از نبودن مردان یا جمعیت اشخاص نامرد روی کار آیند .

252— 'From the lack of dogs jackals live in houses'. When the protection of the interests of a society is taken up by dishonest men and the honest men and real servants of society are pushed aside, then the above proverb is said.

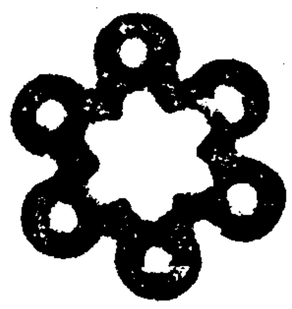

۲۵۳- دسپی او دمیړه وینی نه الملی کیږی.

ترجمه دری : خون سگ (نامرد) ومرد وزن نمی شود.

مورد استعمال: زمانی گفته می‌شود که از بی تمیزی زمانه فرق بین مرد ونامرد ازمیان برود— یعنی خون مرد ونامرد در ترازو تول نمی شود که سنگینی یکی آن بردیگری معلوم گردد.

253. One cannot find the difference between a heroic man and a coward by weighing their blood.

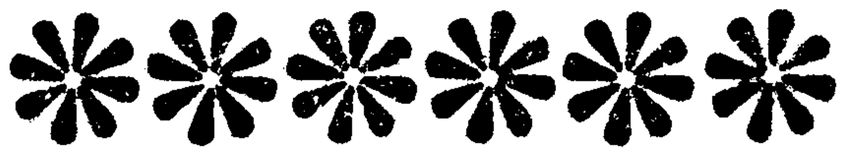

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۵۴-دسپی په خوله دریاب نه مر داریږی:

ترجمه دری : بدهان سگ دریا پلید نمی گردد .

مورد استعمال: وقتی استعمال میگردد که یك شخص نیکوکار مورد بدگویی شخص بدکار قرار گیرد یا فضائل یك شخص و یا یك جمعیت مورد نکوهش بدکاران واقع گردد یعنی مانند دریا که بدهان سگ پلید نمی گردد نیکوکاری و فضائل هم ببدگویی شخص بدکار بدنام نمی شود .

254— 'A river does not get filthy by a dog's drinking from it'.

A beneficent person cannot be defamed by the non—beneficent's propaganda.

۲۵۵ - دسلو بللو ځای سته د یوه نا بللی ځای نسته.

ترجمه دری : صد دعوت شده گان جای دارد و یک دعوت نشده، جای ندارد.

مورد استعمال: در اداب مهمانی گفته می شود یعنی اگر صد نفر مدعوین بمهمانی حاضر شوند آنقدر تکلیف و سنگینی ندارد مانند یک نفر که بدون دعوت بمهمانی حاضرشود فائده این ضرب المثل این است که نباید بدون دعوت بمهمانی رفت و نباید در هر کاری بدون استحقاق مداخله نمود.

255— 'A hundred invited men have a place, but not one uninvited'.

The uninvited coming for a dinner is not welcomed.

۲۵۶ - دسلو کالو موږ به په سل کاله وږی نه شی
دسلو کالو وږی به په سل کاله موږ نه شی

ترجمه دری : سیر صد ساله درصد سال گرسنه نمی شود
وگرسنهٔ صدساله درصد سال سیر نمی گردد .

مورد استعمال: درمورد اشخاص گرسنه چشم وسیرچشم
گفته می شود یعنی اشخاصیکه آنها با گرسنگی روبرو گردند
آنها ازخود گرسنه چشمی نشان نمیدهند ولی گرسنه چشمیکه
سالها درگرسنگی زیسته گرچه روزگار بآنها چانس سیر
بدهد تا دیر گرسنه چشم می مانند .

256— A person well—fed for one hundred years will not get hungry, and that hungry for one hundred years will not be fed up during that period.'

Continually unsatisfied man will not get satisfied. A rich man may not get poor soon nor will a poor man get rich soon.

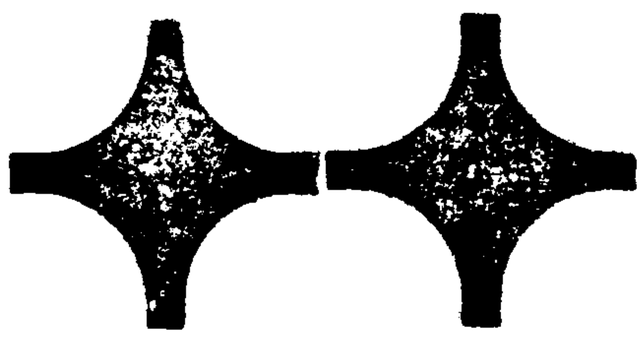

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۵۷ - دسوال په او بو ژرنده نه چلیږی •

ترجمه دری : باب عاریت آسیاب نمی چرخد ـ یا نمی چلد .

مورد استعمال: درنکوهش سوال کردن وبعاریت خواستن چیزی گفته می شود یعنی آنچه بسوال خواسته و بعاریت گرفته شود بقا واعتبار ندارد .

257— 'A water mill cannot run by water begged for.'

Any thing that is received by begging is not so much to be sufficient for the envisaged needs.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۵۸دسور ناچی خه دی یوپودی •

ترجمه دری : ازسرناچی‌چیست یک پف.

در زبان دری نیز میگویند:(ازسر ناچی چه میرود! پف!)

مورد استعمال: درمورد کسی گفته می شود که خودش در کار وعمل سهم نمی‌گیرد ولی دیگران را برای کار وعمل تحریک می نماید- یاخودش خرچ نمی کند دیگر برای دیگران پروگرام خرچ را می‌سازد ویا اینکه او تنها امر کند وزحمت کار بر ذمه دیگران باشد .

258— 'A trumpeter just blows'.

The one not practicing what he preaches is just like the trumpeter only blowing on the trumpet.

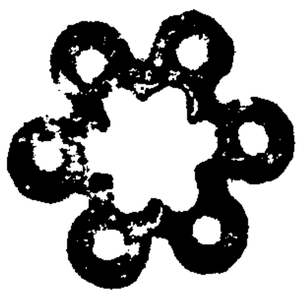

۲۵۹:= دشپی بندا وبووړی دی.

ترجمه دری : بند شب راآب برده است .

مورد استعمال: اکثراً در مورد تصامیمیکه از طرف شب گرفته می شود و بیشتر آن در روز عملی نمی گردد گفته می شود، مانند بند های ایکه دهقانان در شب برای آبیاری می بندند زیاد تر آنها باثر ظلمت شب بی بنیاد بوده و آب می برد .

259— 'Dams built at night are over—run by water. Resolutions not practiced are like dams built at night over—run by water.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲٦۰:- د ښار دروازې تړلی کېږی د خلکو خولې نه تړلی کېږی •

ترجمه دری : دروازه های شهر بسته می شود دهانهای مردم بسته نمی شود .

درزبان دری نیز گویند : «دروازه شهر بسته می شود و دهن مردم نی»

مورداستعمال: در مورد آوازه های برجا و بی جای مردم گفته می شود که نمی توان ازآن جلو گیری نمود .

260— 'A city's gates can be shut, but not people's mouths'.

Care for public opinion for a people's verdict eventually prevails.

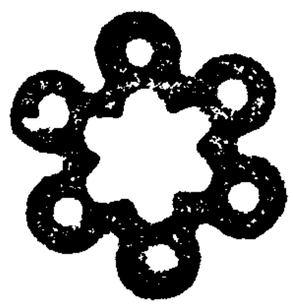

۲٦۱ دښاره ووځه له نرخه مه وځه .

ترجمهٔ دری : ازشهر برای ازنرخ نبرای .

مورداستعمال: درمورد رعایت رسم ورواج یک شهر یا یک قوم ویا یک ملت گفته می شود یعنی ازیک شهر ویا از قوم ویا ازیک ملت برامدن آن قدر اشکال ندارد ولی برخلاف رسم ورواج وعادات وواقعیت های یک شهر ویا قوم ویا یک ملت قیام نمودن مشکل بزرگست .

261— 'Leave the town, but not its customs and traditions'.

Respect custom and tradition.

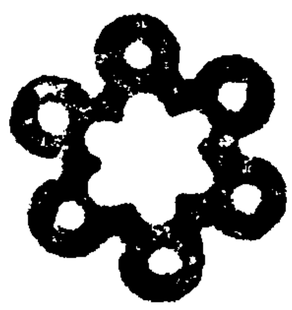

۲٦۲ـ دښمن دی چه په شا کومری په زهر ویی مه وژنه.

ترجمه دری: دشمنت را که بعسل می میرد بزهر مکش.

موردِاستعمال: در بارهٔ لزوم روش وسلوك نرم درحیات اجتماعی گفته می‌شود گرچه با دشمن هم باشد یعنی اگر دشمن از راه ملاطفت و مهربانی از پیش برده شود از تلخی زهر الود یکه دشمن را بیشتر متألم سازد بهتر است.

262— 'An enemy who can be killed by honey, shall not be poisoned'.

Never be rude to anyone, not even to your enemy.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲٦۳: دشمن هغه دی چه اول ئی «هو!» وی اخیر ئی نه!»

ترجمهٔ دری : دشمن کسیست که اول (بلی) گوید واخر ((نی))

در نکوهش شخص وعده خلاف گفته می شود که در اول وعده وقول میدهد ولی بعداً در دیدن عمل وعده و قول خود را نقض مینماید پس بحکم این ضرب المثل چنین شخص رامی باید دشمن خواند .

263— 'An enemy is the one who promises an undertaking and does not comply'.
Be firm and stand by what your say.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲٦۴ : دښمنی په سلام نه ورکیږی:

ترجمه دری: دشمنی به سلام کم نمی شود.

مورداستعمال: دراین ضرب المثل توصیه شده است بروش نرم وانسانی ولو با دشمن باشد بدشمن سلام دادن اگرچه دشمنی را از بین نخواهد برد ولی علاوه براینکه وظیفه انسانی ادا میگردد دردل دشمن هم حتماً بی تاثیر نمی ماند

264— 'Hostility cannot be diminished by (saying hello.).'
Always be good mannered.

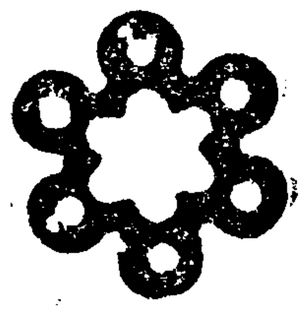

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲٦٥-دښو څخه ښه زیږی له بد و څخه وا ښه.

ترجمه دری: از نیکان نیکوئی زاید و از بدان علف.

مورد استعمال: در تاثیر اخلاقی و اعمال والدین در فرزندان گفته می‌شود یعنی اگر پدارن ومادران دارای اخلاق واعمال نیکو باشند در اخلاق و اعمال فرزندان نیز تاثیر مثبت دارد ورنه فرزندان اشخاص بد مانند علف استند.

265— 'Good gives birth to good and bad to bad'. The manners of parents influence their children.

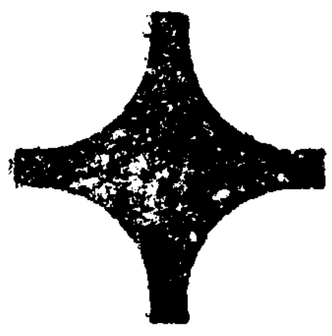

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲٦٦ - د ښو غوښو ښه ښوروا وی .

ترجمه دری . از گوشت خوب شوربای خوب بدست میآید .

مورداستعمال: درستودن جنسیت خوب هر شی و هر شخص گفته می شود یعنی ما نند یکه از گوشت خوب شوربای خوب بوجود می آید خوبی جنسیت شی وجنسیت شخص در تکمیل همانش و همان شخص مؤثر است .

266— 'Good meat makes good soup'.
Good quality is praised.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲٦۷ ـ دظلم عمر لنډوی ۰

ترجمهٔ دری : عمر ظلم کوتاه است .

مورداستعمال: مورد استعمال این ضرب المثل همانند ضرب المثلیکه گذشت تقبیح و نکوهش ظلم است وعمر ظلم را کوتاه میدانند .

267— 'Cruelty and oppression are short lived'.
Justice will eventually rule.

۲٦۸ - د ظلم کاسه آخر چپه ده .

ترجمه دری . کاسهٔ ظلم آخر سرنگونست .

مورداستعمال: در ین ضرب المثل نیز از زوال ظلم گفته شده و کاسهٔ ظلم را عاقبت سرنگون میدانند .

268— 'The bowl of cruelty and oppression turns upside down'.

Cruelty and opression are eventually defeated. For they are against humanity, like a bowl upside down; always empty.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲٦۹ - دظلم کور وران دی:

ترجمهٔ دری : خانهٔ ظلم خرابست .

موردِاستعمال: در نکوهش و قبیح ظلم گفته می‌شود یعنی همانطوریکه ظالم خانهٔ مظلوم را ویران می‌سازد عاقبت خانهٔ ظالم را نیز ویران خواهد ساخت .

269— 'Cruelty has no home'.

The home of the cruel man is eventually ruined.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷۰ـ دعالمه سره غم نه غم دی •

ترجمه دری: غم با مردم غم نیست •

مورداستعمال: پښتونها عموما زیست با همی و زندگی اجتماعی راخوش دارند حتی اگر بصورت اجتماعی بمصیبتی هم گرفتار شوند آن مصیبت را با گفتن این ضرب المثل برخود گوارا می سازند یعنی غمیکه با مردم پیش آید آنرا غم نمیدانند •

270— 'A common grief is no grief'.

Don't worry about what befalls one and all. Cooperation and unity arePraised.

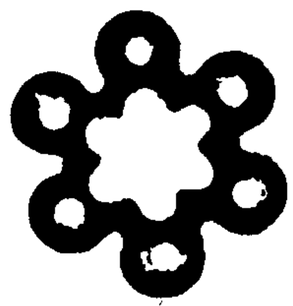

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷۱-دعقل وبزی چالیدلی نه دی او د دنیا موږ •

ترجمهٔ دری : گرسنهٔ عقل و سیرد نیا را کس ندیده است .

مورد استعمال: درمورد خود پسندي وحرص مالی انسانها گفته می شود یعنی اکثر انسانان عقل خود را زیاد و مال خود را کم می پندارند، از زیادت عقل خود می لافند و از کمی مال خود می نالند ـ بنا برآن از عقل سیرو از مال گرسنه استند .

271— 'The lack of widom and the plenty of riches are not seen'.

Every one brags about his wishdom and cries for riches.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷۲- دعقل وبزی نشته اودد نیامو ۍ •

ترجمه دری: گرسنهٔ عقل و سیرد نیا نیست .

مورداستعمال: عنأ مفهوم ضرب المثل گذشته را دارد .

یکسی گفته میشود که بجز بر آورده شدن غرضش د یگر هیچ چیز او را قانع نمی سازد و لو غرضش حق هم نباشد .

272— 'No one is poor in wisdom and rich in wealth'. Every one prefers wealth to learning.

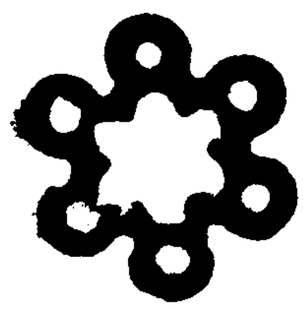

۲۷۳-دغاتری ترشامه تورپیره، دملك ترمخ.

ترجمه دری: ازپشت قاطر واز پیش روی ملك مگذر (۱)

مورد استعمال: درخدمت قریه دار (ملك) گفته می شود چون ملك بیشتر موجب اذیت مردم میگردید بنابر آن توصیه می شد که: «ازپشت قاطرو ازپیش روی ملك مگذر» یعنی قاطر ترا بلگد خواهد زد وملك بتو اذیت خواهد رسانید.

273— 'Don't walk behind a mule and before a chief'.

If you walk beind a mule she will kick you and if you walk before a chief, he will harm you.

(۱) ملك: درگذشته ملك کسی بود که از طرف مردم یك ده بکلانتری همان ده انتخاب می شد وقریه دار هم یاد میشد این شخص بین مردم ده ونمایندگان سرکار وساطت میکرد، ولی بیشتر موجب اذیت مردم وخوش ساختن نمایندگان سرکار می شد بنابران مردم از وبیزار وگریزان بودند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷۴- دعرض څښتن لیو نی وی •

ترجمه دری: صاحب غرض دیوانه است .

مورداستعمال: در مورد کسی گفته می شود که برای بدست آوردن مطلب وغرض خود عقل ومنطق را زیر پا می گذارد و بجز بر آورده شدن غرضش دیگر هیچ چیز او را قانع نمی سازد و او غرضش حق هم نباشد .

274— 'A partial man is crazy.'

One pursuing a definite goal applies every means to achieve it.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷۵- دغریب غاښ په حلوا ماتیږی •

ترجمهٔ دری : دندان غریب بحلوا می شکند .

مورداستعمال: از بدبختی شخص غریب حکایه می کند ودر بارهٔ کسی گفته می شود که هم غریب باشد و هم بدبخت مثلاً از غریبی بحلوا یافتن خوش شود ، ولی از بدبختی دندانش درحلوا بشکند .

275— 'A poor man's tooth breaks, even when eating puddings'.

A poor man lives with bad luck.

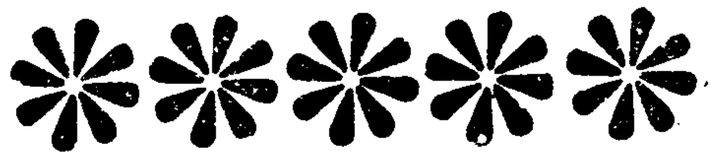

۲۷۶- دغریب ملا په اذان څوك روژه نه ماتوی .

ترجمهٔ دری : باذان (ملای) غریب کس روزه را افطار نمی کند .

مورداستعمال: در بلچانسی شخص غریب گفته می شود یعنی اگر ملای مسجد غریب باشد روزه دار مسلمان باذان او افطار نمی کند، حالانکه آذان از دهان هرمسلمان باشد قابل شنیدن واحترام است .

276— 'No one will break his fast by a poor priest (mullah) calling'.

A poor man is never listened to.

۲- آذان دردین اسلام اعلام وقت نماز بنام خدا است ، و چون مسلمان در ماه رمضان روزه را و قت نماز شام باذان ملای مسجد افطار می کنند ، بنابران درینجا برای مثال آورده شده است .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷۷-دغلهګای په غره کی نسته •

ترجمه دری . جای دزد در کوه نیست .

درزبان دری نیز گویند : «دزد درکوه جای نمی شود »

مورداستعمال: در مورد وار خطا بودن شخص خائن و دزد گفته می‌شود که‌حتی در کوه هم نمی‌تواند بی تشویش جای گیرد و آرام کند و همین مفهوم درزبان دری ضرب المثل دیگر است که میگویند : «دزد بسرخود پردارد » وهم درپښتو می گویند: «دغله پرد یه خلی» یعنی دزد ریش دزد خس است .

277— 'A theif has no hiding place, even in the mountains'.

A traitor and dishonest man cannot live calmly and comfortably even in the mountains, for he knows how disliked he is

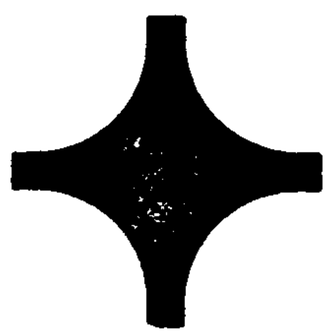

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷۸ـ دغنمو روږه څوزاو ابږی ۰

ترجمه‌دری: از روی گندم خارهم ابیاری می‌شود .

مورداستعمال: در مورد کمکهای بالواسطه و یا خیر رسیدنهای غیر مستقیم گفته می شود ـ مثلا از لحاظ یك انسان صالح انسان غیرصالح هم خیر برسد مانند اینکه از لحاظ آبیاری گندم به خارهم آب میرسد وهم وقتی استعمال میگردد که یك انسان از فیض سایه انسان دیگر مستفید گردد .

278— 'Because of wheat a thorn is watered'.
A parasite lives at the expense of others.

۲۷۹-د کاږه ټیکی سره کږه توره جوړیږی.

ترجمه دری: با غلاف کج شمشیر کج در سمت می آید.

مورداستعمال: وقتی گفته می شود که کردار ویا گفتار ناپسند باعمل وقول ناپسند مقابل روش کج رویه با لمثل بعمل آید - مثلا درمقابل شخص متکبر اظهار تکبر نمودن و یا در برابرشخص مغرور غرور نشان دادن و غیره ...

279—'A curved sheath requires a curved sword.' Everything is returned in its like.

۲۸۰ - د کبر کاسه اسکوره دد ◆

ترجمه دری . کاسه تکبر سرنگونست :

مورداستعمال: در نکوهش و تقبیح تکبر گفته می شود وعاقبت آن نگونی دانسته شده است .

280— 'The bowl of conceit is upside down'.
Conceit is denounced as alyays being empty like an upside down bowl.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸۱- دکم اصل لوی ته یا د اصیل سپکتیاوې •

ترجمهٔ دري : بزرگی کم اصل خفت اصیل می با شد .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که نا اهل ببزرگی بر گزیده شود این بزرگزیدن درحقیقت خفت و تحقیر و تذلیل شخص با اهلیت است .

281— 'To honour the base is to insult a noble.'
The appointment of incapable and dishonest persons is insulting to capable and honest ones.

۲۸۲ – د کوچنۍ پاڑه خپله مور ښه پوهیږي .

ترجمه‌دری: زبان طفل را مادرش خوب میداند .

مورداستعمال: کنایتاً درباره کسی گفته می‌شود که سازنده یك چیزویا یك ساختمان ویا وارد دریك کار با شد ومطلب این است که چنین کس نسبت بشخص نا بلدو نووارد بیشتر مستحق اظهار نظردر موردان چیز یا ساختمان ویا کاردی باشد ـ زیرا او بما هیت ان چیزو یا کار خوبتر می فهمد مانند مادر که بزبان طفل خود از دیگران بهتر میداند ویا اینکه مشکلات یك فن را اهل فن خوبتر فهمیده می تواند .

282— 'The mother knows the tongue of her child.'
'Experience is worth earning'.
An expert knows his work.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸۳ - د کور پیرچا ته نه معلومیږی •

ترجمه دری: مرشد خانه یکس معلوم نمی شود .

مورداستعمال: وقتی گفته می شود که یك خانواده ویا یك قبیله ویا یك قوم وملت ببزرگان و دانشمندان خود اعتنا نداشته باشند و بزرگان ودانشمندان بیگانه را بیشتر احترام کنند .

283— 'One does not know the saint of his family.' One seldom respects the learned and the great person of his nation, but often the one from another nation.

۲۸۴ ـ دکور خبره دباندی مه کوه •

ترجمه دری: سخن خانه را بیرون مکن •

مورد استعمال: وجیزه نصحیت امیز است که بکسی توصیه می شود که اسرار و رازهای محرمانه خانهٔ خود را در بیرون خانه فاش می سازد •

284— 'Don't say outside what is said at home'. Do not reveal the secrets.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸۵ ـ د کونډې دوه غوايي وې وووت نه بل نه ووت نه .

ترجمه يې: بيوه دو گاوداشت يکی بيرون نمی رفت ودیگری د رون نمی در آمد .

مورداستعمال : درمورد کسی گفته می شود که با دو مشکل متناقض رو برو گردد و يا بين اجرای دو امر متناقض قرار گيرد .

285— 'A widow had two bulls, one (didnt go) out and the other (didn't go) in'.

To solve two opposing difficulties is hard.

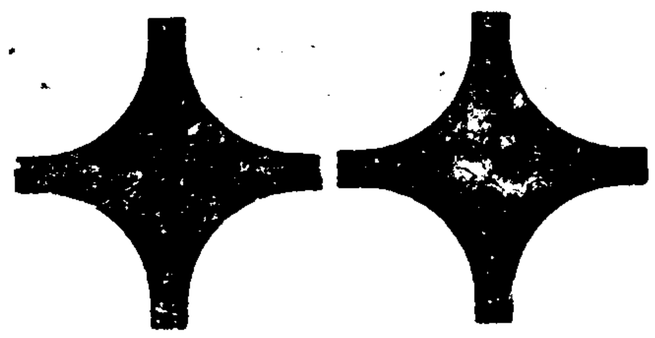

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸۶ - د ګونګ ګونګ پوهیږي.

ترجمه دری : زبان گنگه را گنگ میداند .

موردِاستعمال: وقتی گفته می‌شود که حقیقتا دو نفر گنگ باشاره با هم افهام وتفهیم نمایند ویا کنایته درباره دو تن هم مسلکانیکه درچوکات مسلك خود بهم صحبت کنند استعمال میگردد.

286— 'A mute knows the tongue of another mute'. Two experts of the same trade know each other's language.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸۷ د ګونګ په ژبه مور پوهیږی •

ترجمهٔ دری : زبان گنگ را مادرش میداند .

مورد استعمال: وقتیکه دیگران از حل مشکل یك قضیه عاجز شوند و تنها شخصیکه در آن قضیه وارد است آنرا حل نماید درباره آن شخص کنایتهً میگویند که «زبان گنگه را مادرش میداند» ویا حقیقتاً درباره مادری گفته می شود که فرزندش گنگه باشد .

287— 'A mute's mother knows his tongue'.

Every person knows what he is experienced. An expert knows the problems of his trade.

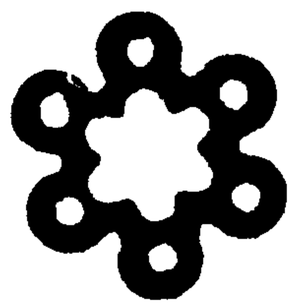

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸۸- د ګیدړ لګر ناز دز مړی څیرل ښه دی.

ترجمهٔ دری : ازناز دادن روباه پاره کردن شیرخو بست.

مورداستعمال: تشویق بعلو همت و اجتناب از زبونی و پستی است یعنی انسان بلند همت باید از نوازش انسان دون کشتن بدست اشخاص بلند همت را بهتر بداند.

288— "To be torn apart by a lion is better than to be shouted at by a fox,.

Better be killed by a courageous person than to be shouted at by a coward.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸۹- د لو ګری چې رضا نه وی: لو ر په لوټه اچوی.

ترجمهٔ دری : دل درو گر اگر نباشد داس را بر کلوخ تیز میکند - ویا بر کلوخ می اندازد.

موردِاستعمال: در مورد شخصیکه نمی خواهد ازدل کار کند و برای کار کردن بهانه می جوید گفته می شود - و هم در عین حال ناراضی بودن کارگرو دهقان را باعث بهانه جوئی وسبب تعطیل کار دانسته است.

289— 'When a reaper does not like to work, he sharpens his scythe with a clod'.

The one who does not want to work makes excuses for it.

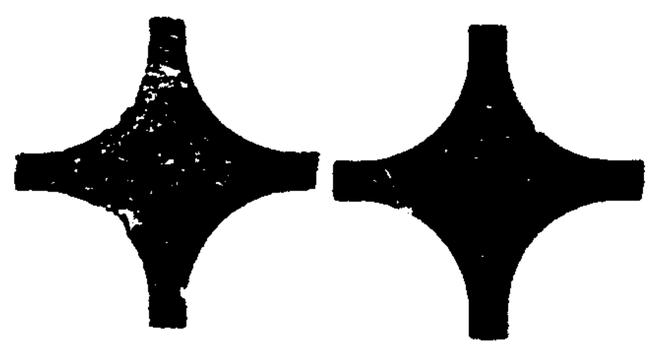

۲۹۰ ـ دماغ دی پیل وړی نشی په کورکی دی موږکان له لوږی مری.

ترجمه دری : دماغت را فیل برده نمی تواند درخانه ات موش ها از گرسنگی می میرند .

مورد استعمال: شخص متکبر و مغروری گفته می‌شود که درعین حال بی بضاعت و یا خسیس هم باشد .

290— 'An elephant cannot carry your conceit, but mice die of hunger in your house'.

A conceited person is empty minded like an empty house in which even a mouse cannot find anything to eat.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹۱- د مرد خواړه د نامرد په نس کښې پاتې کیږي .

ترجمه دری : خوراک مرد در شکم نامرد می ماند .

مورداستعمال: ظاهراً وقتی گفته می شود که شخصی بدوست خود مهمانی بدهد ولی آن دوست جواب مهمانی را بمهمانی ندهد - ولی کنایتاً در مورد کسی استعمال میگردد که احسان دوست خودرا فراموش کند ودر عوض احسان دوست احسان ننماید .

291— 'A generous man's meal remains in the stomach of a stingy man'.

Return favor for favor.

۲۹۲ و - د مړو او بو و بیر یږ ه له ژوندو او بو مه بیر یږ ه ۰

ترجمه دری : از اب ارام بترس از اب تند مترس ۰

مورداستعمال : ظاهر آ درباره اب ارام دریاواب تند دریا گفته شده یعنی اب ارام دریاعمق زیاد دارد از ان باید ترسید و اب تند دریا گرچه تیز می رود عمق ان زیاد نیست از ان نباید ترسید - ولی کنایه درمورد اشخاص ارام و متحمل و اشخاص تند مزاج و عصبی نیز استعمال میگردد یعنی از اشخاص ارام که ظاهراً مانند اب ارام دریا تندی ندارند باید ترسید و از اشخاص تند مزاج که تندی شان مانند اب تیز ومو قتی است نباید ترسید ۰

292— 'Fear the still standing water, but not the fast running'.

The still —standing water may be deep but the fast—running is never.

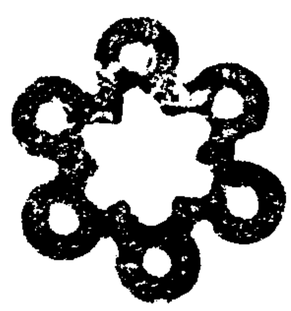

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹۳- دمړه څخه شیطان هم بیزاره دی •

ترجمه دری : از مرده شیطان هم بیزار است .

مورداستعمال: در مذمت اشخاصی گفته می شود که از مردگان بدگویی کنند وبا زنان اخطار میدهد که از مرده شیطان هم بیزار است پس انسان باید بطریق اولی از مرده بدگویی ننماید .

293— 'Even Satan is afraid of a dead person.'

۲۹۴- دمنگری سر به دشمن تکوه •

ترجمه دری : سر مار را بدست دشمن بکوب .

مورداستعمال: در باره دفع یك خطر بخطر دیگر گفته می شود زیرا هر خطریکه از این بروز بنفع دفع کننده است پس توصیه می‌شود که اگر زمینه مساعد باشد خطر را باید بخطر دفع کرد .

294— 'Have an enemy crush a mangari snake's head'.

Protect youself from peril by peril, as the proverb says 'An enemy of my enemy is my friend'.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹۵- د ناست زمری گرځنده ګیدړ ښه ده •

ترجمهٔ دری : از شیر نشسته روباه گردنده و متحرک بهتر است .

مورداستعمال: در مورد شخص خجل و بی کار وگفته می شود یعنی اگر شیر هم بیکار و بی حرکت خوابیده باشد روباه گردنده وحرکت کننده از و بهتراست درین ضرب المثل علاوه بر تحریک بکار تشویق سیاحت هم مضمر است .

295- 'An active fox is better than an inactive lion'.

Action brings exploitation.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹۶- دنورو دا نیمه نیمه دا نادایوه نیمه •

ترجمه دری : از دیگران نیم نیم واز مادر کلان یك ونیم •

مورداستعمال: در موردشخص حریص فریبکار گفته می شود ومنشاء ان روایت کوتاهیست که میگویند : یك مادر کلان سه نواسه داشت وسه نان پخته بود بهر نواسه یك یك نان داد یکی از نواسه ها از وپرسید « شما چه میخورید •

مادر کلان گفت : خاله ی خورم نیم نان تو بده هی ونیم نیم نان دونواسهٔ دیگر ! » پس باین فریب هه نواسه ها نیم نیم نان رسید وبمادر کلان حریص وفریب کار یك ونیم نان •

296— 'One half for every one, one and a half for the grandmother'.

A grandmother gave a loaf of bread to each of her three grandsons, leaving none for herself. One of the children asked her—do you have any left for you?none; unless each one of you give me a half of your loaf of bread. Every one of the three gave her half of his

۲۹۷ د نه زویه مینه نه ورکیږی دسپی زویه مینه ورکیږی ۰

ترجمه دری: از نبودن پسر خانواده گم نمی شود از بودن پسر سگ صفت خانواده گم می گردد

مورد استعمال: درباره گریکتر پسر گفته می شود یعنی دریك خانواده بزرگ و نامدار یکه پسر نباشد از این نمی رود ولی اگر پسری باشد که اوصاف مردانه نداشته باشد تا نام خانواده خود را حفظ کند تنها نام خانواده را به نام نمی سازد بلکه از بین می برد ۰

Not having a son-willnot cause a family to aba andon their place of domicile but having a doggish son will do so.

A bad character in the family will bring notoriety to it.

۲۹۸ دنیا به امید خوره کیږی .

ترجمه‌دری: دنیا با امیدخورده می شود .

مورد استعمال: درستودن امید گفته می شود وتوصیه است بزیست با امید که نسبت بز یست نا امیدی پایدارتر می باشد .

298— 'One lives with hopes'.

One lives a happy life hoping for a better future.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹۹ـ دنیا ډیر یې زړه تنګیږی ۰

ترجمه‌دری: مال دنیا که زیاد می شود دل تنگ میگردد .

مورداستعمال: در نکوهش زیادت مال وخست مالدار گفته می شود یعنی بهمان اندازه که مال زیاد میگردد دل مالدار رو بتنگی می گذارد و بخلش رو با فزودی .

299— 'The richer, the greedier'.
'The richer, the more frugal'.
'The richer one gets, the stingier he becomes.

۳۳۰ - دوری ستر گی به دیگدان کی وی •

ترجمهٔ دری : -چشم گرسنه در دیگدان می باشد .

مورداستعمال: - کنایه در باره کسی گفته می شود که همیشه و در هر موقع فکر چیزو یا مطلبیکه در جستجوی آنست می باشد مانند گرسنه ایکه انتظار طعام سوی دیگدان می بیند .

330— 'A hungry man seeks the kitchen.'
One must seek his goal persistently, as a hungry man seeking food.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۰۱-دوست به‌دی وژړوی، دښمن به‌دی وخندوی.

ترجمه دری : دوست ترا بگریه خواهد آورد، و دشمن ترا بخنده.

مورداستعمال: در وقتی که یک شخص به‌سبب شنیدن حقایق تلخ از زبان دوست خود برنجد ویا با ترسخنان فریبندهٔ دشمن خود خوش شود برای تنبیهه آن شخص گفته می شود، تاحقایق تلخ دوست خود رابخوشی بشنود وازان نرنجد و به تملق دشمن فریب نخوردو خوش نشود

301—'A friend criticizes bitterly, and an opponent praises sweetly.,
Hearing bitter criticism is not sweet but bears sweet results.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۰۲-دوست ته حال وایه ، دښمن ته لاپی وهه.

ترجمه دری . بدوست حال بگو، بدشمن لاف بزن.

مورد استعمال: درطرز گذاره با دوست و دشمن گفته می شود یعنی بدوست حقیقت حال خود را اظهار کن، او را همدرد وغمشریک خود بدان ،ولی دشمن را ازحقایق احوال خود غافل نگهدار و احوال خود را پشت پرده لاف پنهان کن .

302— 'Tell a friend the truth, but brag before an enemy'.

Reveal your real—self to a friend, but hide it from an enemy by bragging.

۳۰۳=دو نه ټوپ و هه‌چه دپښو و نه لو یږی:

ترجمهٔ دری : آنقدر خیز بزن که از پای نیفتی .

مورداستعمال : بکسی گفته می‌شود که بالاتر از توان خود بکاری اقدام کند و توصیه می شود که یك انسان باید در اقدامات‌خود تعادل را از دست ندهد و باندازهٔ توان واستعداد خود بکار اقدام نماید.

303— 'Jump so high as not to break your legs'. Try not to attempt doing something of which you are not capable.

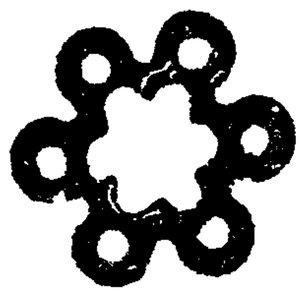

۳۰۴ـد هرچا سره خپل سیوری مل دی'

ترجمهٔ دری : با هر کس سایه اش همراه است .

مورد استعمال : کنایهٔ در باره اعمال انسان گفته میشود یعنی اعمال انسان ویا اثرات ونتایج اعمال انسان مانند سایهٔ انسان با او همراه است پس هر انسان باید بکوشد تا همراه خوب با خود داشته باشد .

304— 'Everyone is followed by his shadow'. One reaps what he sows.

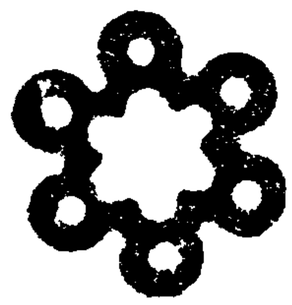

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۰۵ـ ئ هرسړی اب په خپل لاس کښې دی:

ترجمه دری : اب هر کس در دست خودش است .

مورداستعمال: در اینجا „اب » بمعنی „ابرو« است یعنی ابروي هرانسان دراختیار خود اوست که آنرا با احترام حفظ می کندویا درراه استفاده های جزئی وشخصی می ریزاند.

304— 'Keeping self—respect is one's own job'.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۰۶ – دهغه مه بیریزه چی له خدایه بیریږی،
دهغه و بیریږه چی له خدایه نه بیریږی •
ترجمه دری : از کسی نترس که از خدا می ترسد ، از
کسی بترس که از خدا نمی ترسد .

مورداستعمال : در مورد خدا ترسان وخدا نا ترسان گفته
می شود ـ یعنی کسی که از خدا می ترسد او از ارتکاب ظلم
خیانت، تجاوز بحقوق دیگران و همه اعمال ناشایسته اجتماعی
می گریزد پس از و ترسیدن هیچ مورد ندارد ـ بالعکس
انسانیکه از خدا نترسد او از ارتکاب هیچگونه اعمال نا
شایسته اجتماعی هراسی ندارد پس از چنین شخص باید هراسید

306— 'Fear the one who does not fear God'.
One fearless of God may commit any sort of crime.

۳۰۷ – دیوال نم زده وی انسان غم •

ترجمه دری : دیوار را نم کهنه می سازد وانسان را غم پیر •

مورد استعمال: وجیزه پند دهنده است، یعنی همانطور یکه دیوار را نم کهنه می‌سازد و بنیادش را سست می گرداند غم انسان را زودتر به پیری می‌رساند واز پای می اندازد پس تا که ممکن است انسان نباید خود را بغم بسپارد ویا مغلوب آن گردد بلکه بعمل غم باید پی بردو با آن مبارزه نمود ، تا با از بین بردن علل غم خود غم را از بین برداشت.

307— 'Moisture makes a wall wear and tear and grief a man'.

Grief makes a man aged like moisture wears and tears a mud—wall. Therefore don't grieve much, don't be desperate with down—falls and always work to succeed.

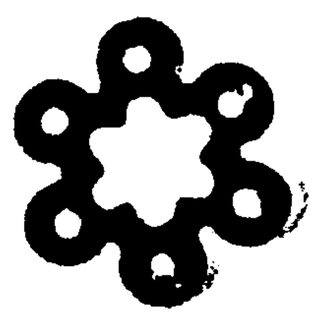

۳۰۸ - دیوالونه هم غوږونه لری •

ترجمه دری : دیوار ها هم گوش دارد .

در زبان دری گفته می‌شود (دیوارها موش دارد و موشها گوش)

مورد استعمال: در اهمیت حفظ اسرار و احتیاط در گفتار استعمال میگردد یعنی با اینکه در چهار دیوار خانه صحبت شود و باز هم احتیاط را نباید از دست داد وچنان تصور باید نمود که دیوار ها هم گوش دارد .

308— 'Walls listen too'.
In telling secrets be very cautious.

۳۰۹– دیوه لاسه ټك نه خیږی ·

ترجمهٔ دری: ازیك دست آواز نمی برآید ·

درزبان دری نیز گویند «ازیک دست آواز نمی برآید»

مورد استعمال: در مورد لزوم زیست باهمی و رغبت دوجانبه بین انسانان گفته می شود یعنی اگر دو انسان مانند دودست باهم رغبت کنند وهم آواز شوند می توانند صدای موفقیت را بلند نمایند ورنه رغبت یکجانبه اغلب بجایی نمی رسد و انسان یکدست ازان صدا نمی برآید ·

309— 'Moving one hand does not make a sound'. Cooperation and not individualism leads to achievement.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۱۰- دیوه مریی دسلو بادار •

ترجمه دری : غلام یکی و بادار صد.

مورد استعمال: در محیطی گفته شده که هنوز مفهوم باداری وغلامی درمیان بود وشخص پرستی یا (فرد پرستی) رواج داشت ودرآنزمان این ضرب المثل وقتی گفته می شد که اگر شخصی غلامی یانوکری ویا اطاعت یک شخص مقتدر وبا نفوذ را قبول میکرد درآنصورت دیگران او را از لحاظ بادار مقتدرش بباداری می پذیرفتند •

310— 'Be slave of one and boss of a hundred'. Serve the powerful man to boss over hundred.

۳۱۱ - دیوی سپری دپاره پوستین اورته مه اچوه.

ترجمهٔ دری: بخاطر یک شپش پوستین را در آتش میفگن .

مورد استعمال: بکسی گفته می شود که برای جلوگیری ازیک خطر بسیار کوچک خسارهٔ بزرگ بخود وارد می کند ما نند اینکه برای دفع خطر یک شپش پوستین را با آتش بیندازد .

311— Don't burn the fur coat to kill a louse.
Do not bring a great loss upon yourself just to avoid a small loss.

۳۱۲- دیوی ورئی حکومت دسلو کلو کور خرابوی •

ترجمهٔ دری : حکومت یك روزه خانهٔ صد ساله را خراب میکند •

مورد استعمال : در مورد حکومت استبدادی و ظالم گفته می شود یعنی حکومت مستبد وظالم اگرچه یك روزه باشد در همان یك روز می تواند خانهٔ صدساله را بخاك یکسان ونا بود سازد.

312— 'A one day government ruins a hundred year old family.'

A despotic government, even for one day, ruins and humiliates a nation.

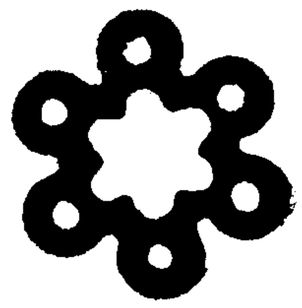

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۱۳- ډېرهچې پرځای پرته وی در نه وی.

ترجمه دری : سنگ برجای خود سنگین است درزبان دری عینا ء موجود است.

مورد استعمال: برای کسی گفته می‌شود که برجای خود آرام نمی گیرد در هر کار وهر موضوع مداخله می کند وقدر متانت خود را از بین می برد.

313— 'A stone not moved from its place seems heavy'.

Avoid interference in other's work which is to be respected.

۳۱۴- یک بر سر یتیم بر سر او یکی:

ترجمه دری : سنگ بر سر یتیم می افتد - یا - سنگ از سر یتیم خطا نمی رود .

مورداستعمال: ظاهراً در باره بدبختی و بد چانسی یتیم گفته می شود ولی کنایتاً درمورد اشخاص بدچانس که عموماً درمسیر بدبختی ها قرار میگیرند نیزاستعمال میگردد .

314— 'A Stone falls on the head of an orphan'. Bad luck comes to an unlucky.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۱۵ ډمه ګډ یدلی نه شوه ویل یی ځمکه کږه ده:

ترجمهٔ دری : رقاصه رقیصده نمی توانست می گفت زمین کج است.

مورداستعمال : در مورد اشخاص نالایق و بی استعداد و نااهل گفته می‌شود که در عین حال از خود راضی می باشند و برای پنهان کردن نالایقی و عدم استعداد و نا اهلی خود بهانه های گوناگون می تراشد

315. 'A Gypsy couldn't dance, said the ground was uneven'.

An incapable person always makes, excuses for his failures.

۳۱۶- پووی خپله خوره عقل له بله زده کوه ؟

ترجمه دری: نان از خور بخود عقل از دیگری یاد بگیر .

مورداستعمال: در توصیف آموختن از دیگران گفته می شود زیرا هیچ انسان نمی تواند همه چیز را به تنهائی از خود بیاموزد او برای تکمیل ذهنی وعقلی خود مجبور است به دیگران رجوع کند وانچه را که خود نمیداند از دیگران بیاموزد .

316— 'Eat on your own account and learn from others.'

Learn from others what you don't know.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۱۷- ډوډۍ دلوښې له مخې خوړل کيږي •

ترجمهٔ دری: نان از روی ظرف طعام خورده می شود.

مورد استعمال: ظاهراً در مورد نظافت ظرف طعام گفته می شود که طعام ظرف نظیف وپاك در اشتها تاثیر بارز دارد ولی کنایه در آرایش و نظافت و ترتیب ظواهر هرچیز استعمال میگردد .

317— 'Food is eaten from a plate'.

A clean and nice—looking plate brings an appetite. Keep yourself clean and well mannered.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۱۸-ډوډی که د بل ده اس خودی خپل دی.

ترجمه دری: نان اگر از دیگراست شکم از خودت است.

مورد استعمال: بشخص پرخوری گفته می‌شود که خوردن را نسبت به صحت خود بیشتر دوست داشته خصوصاً که نان هم از خودش نباشد بچنین شخص گفته می‌شود که نان اگر از دیگر کس است شکم از خودت می‌باشد.

318— 'If the food is another's the stomach is yours'.

Eat enough to keep healthy.

۳۱۹- بیره کدهٔ دمایی سرخوری •

ترجمهٔ دری: سود زیاد سرسرمایه را میخورد.

مورد استعمال: درمورد خطر فکر سود زیاد در سرمایهٔ انفرادی گفته می شود که اغلب سرمایه های انفرادی در انتظار سود زیاد راکد می ماند و بالاخره با ثرر کود زیاد ازبین می رود ازینجهت درین ضرب المثل می گویند که «سود زیاد سرسرمایه را میخورد.»

319— 'One speculating to earn too much may lose his capital'.

Speculating for too much profit may not always be profitable.

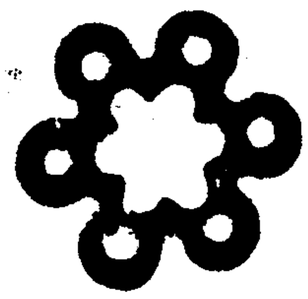

۳۲۰- ډیر یې نه موندل لږه یې نه خوړل •

ترجمه دری: زیاد را نمی یافت کم را نمی‌خورد.

مورد استعمال: در بارهٔ کسی گفته می شود که هم حریص باشد و هم خسیس حریص در زیادت طلبیدن مال وخسیس درصرف نکردن مال-چنین شخص آنچه حرص وازاو می‌طلبد نمی یابد و آنچه که دارد ازخست صرف نمی کند.

320— 'He couldn't get much, but didn't take little'. **Don't be too greedy to earn too much and spend too little.**

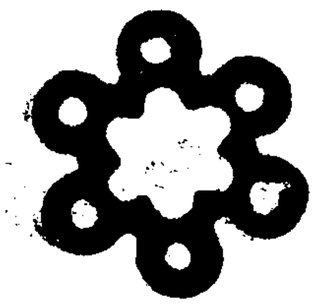

(c) ketabton.com: The Digital Library

د

۳۲۱- راستی زوال نه لری .

ترجمهٔ دری : راستی زوال ندارد .

مورداستعمال : وجیزهٔ است درستودن وپایدار بودن راستی که بشکل ضرب المثل درآمده است ودرزبان دری هم می گویند : «راستی را زوالی نیست»

321— 'Honesty does not wither away'.
Honesty is always praised.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۲۲- رښتیا ویل ترخه دی .

ترجمه دری: راست گفتن تلخ است .

در زبان دری هم عین ضرب المثل موجود است ودر عربی هم گویند « الحق مر»

مورداستعمال : چون گفتن راست و حق مستلزم جرئت وجسارت اخلاقی است بنا بران هر کس نمی تواند انرا اظهار کند پس در نزد اشخاصیکه فاقد جرأت و جسارت اخلاقی باشند راست وحق گفتن تلخ می نماید و هم شنیدن گفتار راست وحق باشخاصیکه باحق و راست شنیدن اشنا نیستند تلخ می گذرد .

322— 'Truth is bitter'.

Only the honest and courageous men listen to and reveal the truth.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۲۳- روغ صورت نیمه پاچاهی ده .

ترجمه دری : بدن سالم نیم پادشاهیست .

مورداستعمال: درستودن صحت گفته می شود و انرا با نیم پادشاهی برابر میدانندودر وقتی استعمال میگردد که ملتفت ساختن شنونده با همیت صحت مطلب باشد .

323— 'Good health is worth half a kingdom'. Everyone must keep in good health.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۲۴- پړاندہ تہ شپہ او ورځ یوشان دہ •

ترجمه دری: نزد کور شب وروز یکیست .

مورداستعمال: ظاهراً در مورد کوران ظاهری گفته شده ولی کنایتہ در بارهٔ کوران معنوی بی دانشان استعمال می گردد که درزنده گانی اجتماعی راه راست را از چپ تمیز کرده نمی توانند خوب وبد نزد شان یکسان می نماید.

324— 'A blind person is indifferent to night and day'.

A blind person cannot see anyway.

۳۲۵- ځه اندې ته مه ګډې یږه کانړه ته ډول مه وهه.

ترجمه دری: پیش کور رقص مکن پیش کرد هل مزن .

مورد استعمال: گرچه ظاهراد رمورد کرو کور ظاهری صدق میکند یعنی کور رقص را دیده نمی توا ندو کرا واز دهل را شنیده نمی توا ندو ای کنا یتاً مراد کور و کرمعنوی یعنی بی دانشان و نا اهلا نندو مطلب این است که پیش نادانان نباید عملی را اجرا کرد که با ن پی نبرد و نباید ازموضوعی بحث کرد که اوشنیده نتواند .

325— 'Don't dance for a blind; person don't drum for a deaf one'.

A blind person cannot see dancing and a deaf person cannot hear drumming.

۳۲۶ـ پیشه‌ی دوروستی پل دی •

ترجمهٔ دری : آغاز پل انجام است ـ یا ـ گذشته پل آینده است .

مورداستعمال: در اهمیت (آغاز) ویا در اهمیت (گذشته) گفته می‌شود که «انجام» ویا «آینده» را بخود وصل می کند وخود آغاز «یا گذشته» شکل یك پل بین آغاز وانجام ویا بین گذشته و آینده را بخود می گیرد . ویا بعبارت دیگر بنیاد «انجام» آغاز و اساس «آینده» «گذشته» است .

326— 'A pioneer serves as a bridge to those following him'.

A pioneer describes the trails of his jounrey that will save the latter travellers from their pitfalls.

۳۲۷ـ ړوند له خدا په څه غواړي دوی ستر ګی:

ترجمه دری : کور از خدا چه میخواهی دو چشم روشن .

مورداستعمال: در مورد کسی گفته می‌شود که در انتظار شدید رسیدن بار زویش باشدوشخص دیگر غافل از انتظار او از رسیدن بار زویش برسد در جواب گفته می شود : کور از خدا چه میخواهد ! دوچشم روشن !

327— 'A blind man only wishes eye sight'.
The one with only goal very anxiously pursues achievement.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۲۸- پوندیو واری امساور کوی:

ترجمهٔ دری : کور یك مرتبه عصاراگم می کند .

موردِاستعمال: از زبان شخص محتاطیکه همیشه از احتیاط کار گرفته باشدولی تصادفا مرتکب سهوو اشتباه میگردد گفته می‌شود ومطلب این است که با رتا بی آن سهوو اشتباه تکرار نخواهد شدو مانند کوریکه یك مرتبه عصا را گم کرده باشد از احتیاط بیشتر کار خواهد گرفت .

328— 'A blind man loses his walking stick only once'.
Avoid repeating the same mistake.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ز

۳۲۹-زرچې پاك وي له اوره يې څه باك وي

ترجمه دری : زر که پاك باشد از آتش چه باك دارد؟
موردِاستعمال: در ستودن پاکی باطنی انسان گفته می شود یعنی اگر باطن یك انسان از غل وغش فساد و خیانت مانند زر خالص پاك باشد او از پرسش وحساب چه باك دارد .

329— 'Pure gold does not fear fire'.
An innocent person fears no inerrogation.

۳۳۰- زر چی وی زاری دخه ده؟

ترجمهٔ دری : زر که باشد زاری برای چیست؟

مورداستعمال : در اهمیت و قدرت زر گفته می‌شود یعنی جائیکه زر باشد زاری نیست زیرا زاری زادهٔ ناچاریست و ناچاری زادهٔ بی بضاعتیست-وقتی که زر آمد بی بضاعتی میگریزد و با گریز بی بضاعتی ناچاری هم از بین می‌رود ناچاری که رفت جای زاری را هم زر میگیرد.

330— 'If there is money, there is no need for begging.'

Money and power solve most problems

'Money—bags don't beg'.

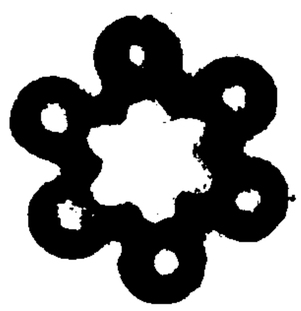

۳۳۱-زړه دمینې کور دی ◆

ترجمهٔ دری : دل خانهٔ محبت است.

مورداستعمال: وجیزه در ستایش محبت انسانی است که دل انسان را خانهٔ محبت میداند و از خانهٔ محبت باید جز محبت چیز دیگری نخیزد.

331— 'Love lives in the heart'.

The heart is for love.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۳۲-زمادانه منی دخره دامنی •

ترجمهٔ دری : سخن مرا قبول نمی کنی از خر را قبول میکنی . !

مورداستعمال: این ضرب المثل حکایه ای دارد مزاحیه که می گویند: کسی ازدوست خود خری را بعاریت خواست دوستش بهانه کرد که خرش در خانه نیست در اینوقت عرعر خر بلندشد آن شخص گفت: این که صداي خر تست دوستش درجواب گفت »سخن مرا قبول نمی کنی ! » این ضرب المثل وقتي گفته میشود که بهانه جویی یك شخص برملا ورسوا گردد .

332— 'You do not accept my words but the braying of a donkey'.

It is said that a person went to his friend's house to ask for his donkey. The latter replied that his donkey was not at home. At this very moment the donkey brayed. The first said,

"Iisteny your donkey is braying over there." The latter replied "You do not accept my words but the braying of a donkey".

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۳۳- زورچی زورورشی عقل مرورشی
ترجمه دری: زور که زور اور شود عقل بیگانه می گردد

مورد استعمال: وقتی گفته می‌شود که عقل و منطق با زور وقوت مطلق رو برو شو دوچون عموما عقل و منطق در مقابل زور مطلق ارزش خود را می بازد بنا بران مردم می گویند:

«زور که زور اور شود عقل بیگانه میگردد»

333— 'Where force rules, reason fails'.
Reason loses strength when force prevails.

۳۳۴- زور حساب ملا ماتوی .

ترجمه دری: زور کمر حساب را می شکند .

مورد استعمال: درمقام بی بندوباری، و استبداد وزور مطلق گفته می شود که شخص زور آور حاضر به پذیرفتن حساب و منطق نیست .

334— 'Force breaks the backbone of reason'.
Despotism does not know reason.

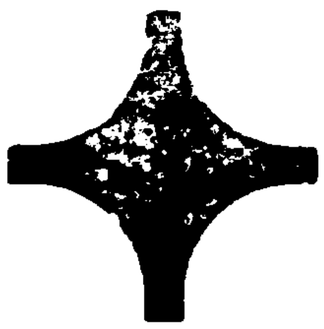

۳۳۵-زه اوته یو له یوه اسله زه نو ولی شوم کم اسله .

ترجمه دری: من وتو از یك اصلیم پس ،ن چرا کم اصل شدم .

مورد استعمال: در نکوهش وتقبیح تبعیض بین انسانها گفته می شود که همه ازیك اصلند پس چرا باید یکی اصیل و دیگری کم اصل باشد .

این ضرب المثل اززبان آنانیکه به کم اصلی منسوب میگردند گفته می شود، حساسیت ونفرت پښتونها را در مقابل تبعیض نشان میدهد!

335— 'We are from the same stock, so why I am looked down upon.'

Men are from the same stock and there shall be no discrimination.

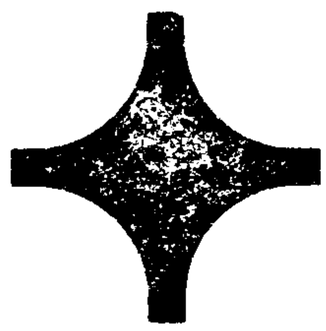

۳۳۶ـ زه پور غواړم ته نور غواړی •

ترجمهٔ دری: من قرض میخواهم تو قرض دیگر میخواهی.
مورد استعمال: بکسی گفته می شود که از قرض دهنده علاوه بر قرض گذشته قرض دیگر هم تقاضا کند و کنایه بکسانی نیز گفته می شود که با سوء استفاده جزئی قانع نبودهٔ خواهش استفادهٔ بیشتر نمایند •

336— 'I am recalling previous loans and you ask for new credit.'
A debter must not ask for further credit.

۳۳۷ـ زه ګورم تا ته ته ګوری ما ته کار شو ترمنځ پاته

ترجمهٔ دری : من بسوی تو می بینم تو بسوی من کار در میان ماند .

مورداستعمال : این جملات مقفی که در مقام ضیاع وقت گفته می شود در ضمن توصیه ایست بسعی مشترك بدون فوت نمودن وقت کار .

337— 'Awaiting one another to do work leaves the work undone'.

Do not waste time waiting for others to do work, do it yourself.

۲۳۸ - زه وایم اوړه نشته ته وایی پټه ری پخی کړه :

ترجمهٔ دری : من میگویم ارد نیست تو میگویی نان پته پخته کن .

مورداستعمال: درو قتی گفته می شود که مواد اولیه یك کار موجود نباشد ولی کار فرما فرمایش یکنوع مخصوص کار را بدهد .

338— 'There is no flour and yet you want to bake bread'.

When there is no raw material, orders for finished goods must not be acepted.

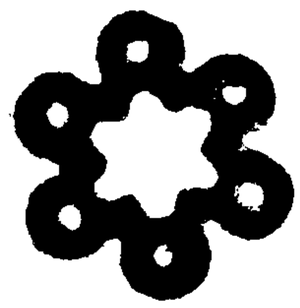

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژ

۳۳۹ - ژرنده که د پلار ده هم په واری ده.

ترجمه دری : اسیاب اگر ازپدر است هم بنوبت است.
درزبان دری نیز گویند: ((اسیاب پدر هم به نوبت است))

مورداستعمال : دربارهٔ رعایت نوبت گفته می شود هرچند که شخص ذینفع نیز در قطار کسانیکه نوبت گرفته اند بیاید. مثلاً اگر آسیاب از پدر یك شخص هم باشد در وقت ارد نمودن گندم باید پسر صاحب اسیاب نوبت را رعایت کند.

339— 'Even if the mills are one's father's he must take his turn'.

Take your turn.

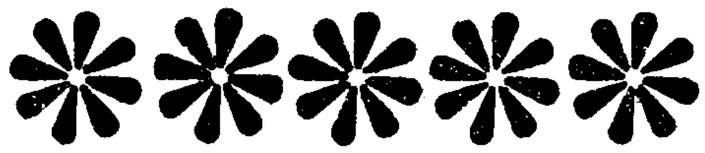

۳۴۰ - ژ می‌دی تو دمه شه دوبی دی سوه :

ترجمهٔ دری: زمستانت گرم نشود تا بستانت سرد.

مورد استعمال: در نامطلوب بودن تغیر غیر طبیعی فصول دوگانهٔ سال (زمستان و تابستان)

گفته می‌شود زیرا گرمی زمستان سبب خشکسالی می گردد و در سردی تابستان کشت ها نشوو نموی طبعی خود را از دست میدهد.

340— 'Wish you not a warm winter and a cool summer'.

A warm winter signals a drought year; and plant growth is slowed down in a cool summer.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۴۱=ږیره زما واک ئی د ملا •

ترجمه دری: ریش از من اختیار آن از ملا .

موردِ استعمال:- از زبان کسی گفته که میشود که اختیار مال خودش توسط قوتهای مسلطسلب شده باشد چنانچه ملا ها اختیار ریش مسلمانهای عوام را خود بدست خود گرفته اند یعنی ملاها بمسلمانهای عوام اجازه نمیدهند که ریش های خود را بتراشند .

341— 'The beard is mine and the authority over it is the mullahs'.

The authorities encroach upon one's rights, as the mullahs do not allow Moslems to shave their own beards' .

(c) ketabton.com: The Digital Library

س

۳۴۲—سپماسپما نه له ادی نه له ابا •

ترجمه دری:—صرفه کردن تاصرفه کردن—نی که از مادرو پدر .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که شخصی بنام صرفه جویی، پس انداز و اقتصاد حتی در حق مادر و پدر هم امساك و کوتاهی کند مقصود این ضرب المثل نکوهش صرفه جویی واقتصاد نیست بلکه روا داری درحق پدرومادر است .

342— 'Save, but not from parents'.
(One must not be stingy with his parents).

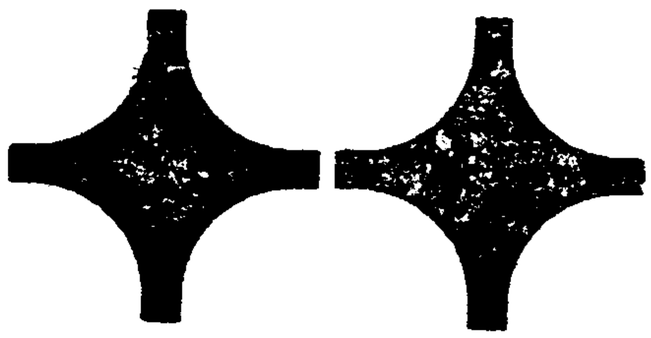

۳۴۳ سپمولی سپو خوړلی ۰

ترجمه دری:- صرفه کرده سگها خورده ۰

مورد استعمال:- در مذمت افراط در صرفه جویی گفته می‌شود واخطار داده می‌شود که آنچه با افراط در صرفه جویی ذخیره میگردد عاقبت نصیب سگها است یعنی ضایع میگردد وصرفه کننده ازآن بهره نمیگیرد ۰

That which is saved- (Stingily) is eaten by dogs
Do not go too extreme to save,

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۴۴- سپنسی پاری ځای شکیږی •

ترجمه دری:- نخ برجای باریك می سگلد .

مورد استعمال:- وقتی گفته می‌شود که یك کار ویا یك موضوع در نقطهٔ باریك برسد واز هم قطع گردد وهم عموماً در مورد نقاط ضعف هر کار وهر موضوع استعمال میگردد .

344— 'A thread is broken at a thin point'

Determine the weakest link in the chain to break it.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۴۵- سپی د پیل په سیوری کښی ته ویل ئی
د اسیوری زما دی .

ترجمه دری : سگ درسایهٔ پیل می رفت گفت این سایه از
من است .

مورد استعمال درمورد کسی گفته می شود که درسایه
قدرت شخص مقتدر خود را گم می کند و ان قدرت را از خود
تصور می نماید مانند سگ درسایهٔ پیل که سایهٔ پیل را از
خود می پندارد .

345— 'A dog going in the shadow of an elephant thought it is his.

One favoured by an authority may lose his real self.

۳۴۶- سپی ډیر دځان د پاره غاپی لږ د کور د پاره ۰

ترجمه دری : سگ بیشتر برای خود عوعو می کند کمتر برای خانه .

مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که استفاده شخصی بر منافع عمومی ترجیح داده شود و کنایه چنین استفاده جو با سگی تشبیه شده که بیشتر برای نفع خود عوعو کند و کمتر برای نگهبانی خانه .

346— 'A dog barks much for his own sake and little for his owner's.'

An exploiter works for his own interests rather than for society's.

۳۴۷ - سپین والی دزړه ښه دی ، نه دو یښتو .

ترجمه دری : سپیدی دل خوبست ، نه از موی .

مورد استعمال : درستودن صفای باطنی انسان گفته می شود که از صفای ظاهری او بهتر است مانند سفیدی وپاکی دل که از سپیدی موی برتری دارد .

347— 'Whiteness of the heart is better than that of the hair'.

Spiritual cleanliness is better than the physical.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۴۸- سپین ویښته د مرګ استازی دی .

ترجمه دری : موی سپید سفیر مرگ است .

مورد استعمال: برای تنبیه اشخاص معمر وسپید موی گفته می شود تا بنزدیک شدن مرگ ملتفت بوده واجد کارهای نیک گردند .

348— "White hair is a warning of death'.
One gets near his death as his hair gets white.

۳۴۹ـ سپیده اورول کا، توره ویر ول کا •

ترجمهٔ دری : (ابر) سپید می بارد، سیاه می ترساند.

موردِاستعمال: ظاهراً از اصطلاحات و پیشگویی های دهقانانست که ابر سپید را حامل باران و ابرسیاه را ابر ترس میخوانند ولی به تعبیر دیگر ابرسپید کنایهٔ از انسانان صاف دل وخیر رسانست که بدون تظاهر وصدا بمردم خیر می رسانندوبالعکس ابر سیاه که غرغروصدای بلند دارد مانند انسانان لافوگ و متظاهر بجز تولید ترس منبع کدام فیض نمی گردد .

349— 'A white cloud brings rain and a dark cloud frightens'.

A farmer recalls this proverb as he forecasts weather by looking at the clouds.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۵۰- سړی ووګټل، هوسا وو وخوړل.

ترجمه دری: خسته گان کمائی کرد ند، راحت نشسته گان لسیده ند.

مورد استعمال :-در وقتی گفته می‌شود که استثمار گران زحمت کشان را ستثمار کنند، ومحصول زحمت آنانرا رایگان بر باده.

350— 'The toiling people produce and the parasites eat and rest'.

Parasites and exploiters are not producers.

۳۵۱-سخوند رد موبۍ په زور غوځي:

ترجمه دری: گوساله بزور میخ خیز می زند .

مورد استعمال:- درباره کسی گفته می شود که شور از قوت خود بقوت دیگر اتکاء داشته باشد و بزور ان اتکاء تظاهر بقدرت نماید.

351— A calf jumps as high as its peg permits.
A demonstration of one's force on the strength of anther one's.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۵۲-سرچی دشال وړوی له کشمیره ورته راځی.

ترجمه دری: سر یکه لایق شال باشد از کشمیر برایش می آید.

مورد استعمال: در مورد شخصی گفته میشود که با ثر لیاقت خود بمو فقیتی برسد که توقع آن پیش بینی نشده باشد و مطلب این است که لیاقت موفقیت غیر متوقع را هم بار می آورد

352— 'A shawl will come from Kashmire, if one is good enough for it'.

To every one according to his worth.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۵۳- سرخریلی ښځه نه مېړه شړلی:

ترجمه دری: سر کل شده خوست نه رانده شوهر.

مورد استعمال: در مذمت رانده شدن زن از طرف شوهر گفته می‌شود یعنی اگر سر زن تراشیده و کل شود (گرچه این عمل بذات خود بسیار زشت است باز هم) بهتر است ازینکه زن از طرف شوهر رانده شود، و کنایه از زن شوهردار توصیه است که نباید مرتکب اعمالی شود که شوهرش مجبور بترک و راندن او گردد.

353— 'A head—shaved woman is better than a divorcee'.

A woman must not do what may cause her devorce for a head—shaved woman (a bad woman) will be more respected than her.

۳۵۴- سر می لوړدی جی با با می په لښکری .

ترجمهٔ دری: سرم بلند است که پدرم در لشکر است .

مورد استعمال: در مقام افتخار از زبان فرزند پدر جنگجو و مبارزی گفته می‌شود که برای دفاع وطن با لشکر همراه گردیده است .

354— 'My head is raised high, for my father is the patroitic army'.
Be a patriot

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۵۵-سړی غرونه دی ښځی یې اړمونه .

ترجمه‌دری: مردان کوهها استند وزنان رافعه (۱).
مورد استعمال: در بارهٔ تسلط زنان بر مردان گفته می شود یعنی مردان اگر مانند کوه سنگین باشند زنان می توانند آنها را زیر نفوذخود بیاورند .

355— 'Men are mountains and women levers
Any man can be reached through a woman.

---

(۱) چوب یا آهنیکه برای دور دادن یا دور کردن یک جسم سنگین استعمال میگردد، و باصطلاح کابل «چهل درده» نامیده میشود .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۵۶– سړی کسه ، جامه پرې نیسه .

ترجمهٔ دری : آدم را ببین ، لباس را برایش ببر- یا بگیر .

مورداستعمال: ظاهراً خطاب بخیاط و یا کسیست که لباس را تهیه می کند ـ ولی کنایة در نظرگرفتن حیثیت و اهلیت و لیاقت شخص گفته می‌شود که با یدباهر شخص مطابق بحیثیت و اهلیت لیاقتش پیش‌آمد و روش اختیار کرد .

356— 'Know the man and then tailor clothes for him'.

Treat everyone according to what he is worth.

۳۵۷-سل دزرگر یوه د آهنگر .

ترجمه دری: صد از زرگر، یک از آهنگر .

مورداستعمال: ظاهراً در مورد قوی بودن ضربهٔ چکش آهنگر نسبت بضربهٔ زرگر گفته می شود، ولی کنایهٔ در موثر بودن گفتار و کردار از شخص با منطق و با عمل نسبت بگفتار و کردار شخص بی منطق که در عمل از و کاری ساخته نیست استعمال میگردد .

357— 'A hundred blows by a goldsmith, but one by a blacksmith'.

A blacksmith has heavier blows than a goldsmith'.

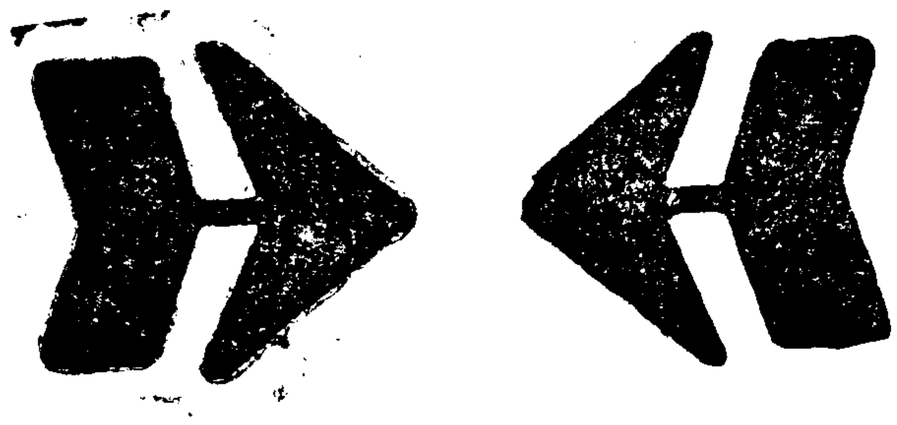

۳۵۸- سل دی ومره یودی مه مره.

ترجمه دری: صدت بمیرد ، یکیت نمیرد .

مورد استعمال:- درمورد کمیت و کیفیت اشخاص گفته می‌شود ، یعنی در بین انسان‌ها کیفیت نسبت بکمیت مهمتر و بهتر است- زیرا در صدها تن ، در هزاران تن وحتی در میلیونها تن یک تن نابغه ، قهرمان ، قاید و پیشوا بمیان می‌آید- بنابران گفته می شود که مرگ صد تن بی کیفیت آنقدر خساره بار نمی‌آورد مانند مرگ یک تن با کیفیت و کاری .

358— 'Give a hundred men to save a leader'. Capable leaders are few and must be looked after.

۳۵۹— سل سمنده بنده له بی عقله محان ساته.

ترجمه دری: صد اسپ سمند را ببخش از بیعقل خود را نگهدار.

مورد استعمال: در نکوهش رفاقت وصحبت با نادان گفته می‌شود یعنی اگر با ازدست دادن صد اسپ سمند هم از بی عقل خودرا نجات دهی باز هم بنفع تواست.

359— 'Give away a hundred horses to keep away from a fool.'

Never associate with a fool.

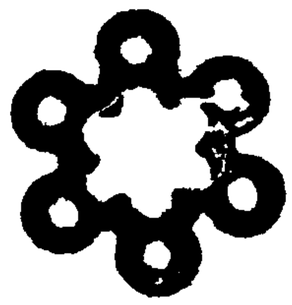

۳٦۰- سل کاله دعبادت یوه خبره دحقیقت •

ترجمه‌دری: صد سال عبادت یك سخن حقیقت .

مورداستعمال : درستودن گفتار حق وسخن حق گفته می شود حتی یك سخن حق وحقیقت باصد سال عبادت برابر دانسته شده است وازین ضرب المثل علاوه دفرط پښتونها براست گفتن وحقیقت اظهار نمودن بخوبی آشکارا می گردد.

360— 'One hundred years of praying equals telling one truth'.

Always tell the truth.

۳٦۱ - سل مرى ہر دى كوى، يومرى نخرى كوى.

ترجمۂ دری : صد مرده پرده می کند ، یك مرده رخنه می کند .

مورداستعمال : مطلب این ضرب المثل عین مطلب ضرب المثل گذشته است که مرگ یك مرد کار از مرگ صد مرد بیکار مهم دانسته شده است .

361— A hundred dead may not be as great a loss as one.

The death of a capable leader harms the cause

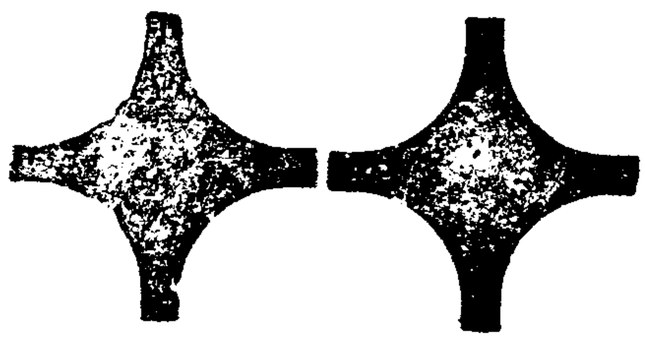

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳٦۲- شرم دایمان پوښ دی •

ترجمهٔ دری : حیا پوش ایمان است .

مورداستعمال: رجیزه ئیست در ستودن «حیا» که شکل ضرب المثل را بخود دگر فته، یعنی حیا نگهبان وحافظ ایمان است .

362— Shamefulness is a main stay for faithfulnes?

One ashamed of nothing has no faith either.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳٦۳-شرمښ څه غواړی؟ بادو باران .

ترجمهٔ دری : گرگ چه میخواهد ؟ بادو باران .

مورداستعمال: در مورد اشخاص شریری گفته می شود که برای تولید شرارت وسؤاستفاده از ان صحنه ها وزمینه های مغشوش وناگواری را آرزو می کند چنانچه گرگ برای سهولت شکار خود با دو باران میخواهد .

363— 'A wolf only wishes stormy rains'
A war—monger only wishes wars.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳٦۴ —شرمښکی ده مار سره غزیده پرمنځ وشلیده

ترجمه دری : - چلپاسه با مار درازا می کشید ، از میان سگلید .

مورد استعمال: درمورد شخص گفته می شود که بیرون از توان خود یا شخص قوی تر ازخود رقابت وسیالی نماید -چون از توان خود بالا ترگام برمیدارد بنا بران بجز امحا خودش نتیجه دیگر ندارد .

364— 'A small lizard trying to be as long as a snake tears itself into two'.

One trying to do more than his capability breaks his neck.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳٦۵-شر ه بن هغه میږه وړی چی له رمې څخه جلاوی

ترجمه دری : گرگ آن میش را می رباید که از رمه جدا باشد .

مورد استعمال: ظاهراً از بودن میشیکه از رمه جدا باشد حکایه است, ولی کنایتاً در مورد شخصی گفته می شود که دور از خانواده، یا دور از قبیله، یا دور از جمیعت خود بصورت انفرادی زیست دارد- زیرا اینگونه شخص همیشه هدف خطرات قرار میگیرد .

365— 'A wolf catches the sheep away from the herd'.

An individual cannot live happily without the cooperation of others.

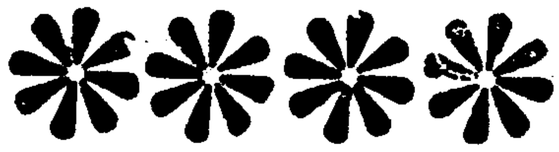

۳٦٦- شنی په غلا نه چیچه لی کیږی •

ترجمه دری: دانه های خنجک بدزدی جویده نمی شود

مورد استعمال : جویدن وشکستن دانه های خنجک بدزدان صدا تولید می کند، ازینجهته می گویند که دانه های خنجک بدزدی یعنی بی صدا و پنهان جویده نمی شود ، ودر وقتی گفته می شود که شخصی در پنهان کردن یک گفتار علنی ویا کردار وازدام علنی سعی کند .

366—Crackling nuts cannot be eaten secretly'.

۳۶۷- نباید به نرمه ژبه خوبه ل کیږی نه په کلک کوټک

ترجمه دری : شهر بزبان نرم خورده می‌شود نه به‌چوب سخت

مورداستعمال: در توصیف زبان نرم وروش نرم در ادارهٔ امور شهری واجتماعی گفته می‌شود یعنی آنانیکه با دارهٔ امور شهری واجتماعی مؤظفند بزبان نرم وروش نرم خوبتر و بهتر می‌توانند موفقیت و محبوبیت را بدست بیاورند - بعوض اینکه بسخت گیری وضربهٔ چوب سخت متوسل شوند .

367— 'One cannot live in a town with only a big stick.

A despotic government alternates the carrot and the stick to rule.

۳۶۸- بنگه دگن جامه ده •

ترجمه دری : زن جامهٔ تن است .

مورداستعمال : در تعریف واهمیت زن گفته می شود، چنانچه خدا درکتاب مقدس مسلمانان «قرآن» نیز میفرماید: « هن لباس لکم وانتم لباس لهن »
یعنی زنان لباس شماست وشما لباس زنان استید .

368— 'A woman is a cover for a man'.
Women play important roles in human society. ,

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۶۹ـ ښه عمل دلاری مل •

ترجمه دری : عمل خوب رفیق راهٔ .

مورد استعمال : در ستودن عمل نیک گفته می شود ، وعمل خوب رفیق راه زندگی دانسته شده است .

369— 'Good acts accompany one'.
Always try to be kind to others.

۳۷۰- بنه کوه له پاچامه بیریږه .

ترجمهٔ دری : خوبی کن وازپادشاه مترس .

موردستعمال : درتوصیف نیکوکاری ونبودن خوف در راه انجام نیکوکاری گفته می شود .

370— 'Do good and don't fear anyone'.
Good doing is always favoured and never punished.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۷۱ـ عاقلان بدی ور کوی بی عقلان په بدوځان اخته کوی.

ترجمه دری : هوشیاران بدی را گم می کنند، نادانان خود را ببدی گرفتار می سازند .

مورد استعمال : در مذمت بدی وبد کردن و اجتناب ازبدی گفته می شود ,واینکه هوشیار کسیست که بدی را ازبین بردارد ، وبدست خود ،خودرا ببدی مبتلا کردن نادانیست .

371— 'Wise men stop hostilities, but fools start them.'

Only fools engage in hostilities.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۷۲- غټه ګوله کومی څیری •

ترجمهٔ دری : لقمهٔ بزرگ کام را پاره میکند .

مورداستعمال: افراط در هرکار یکه باشد منتج بضرر میگردد، ولو درلقمهٔ طعام باشد واین ضرب المثل درباره اشخاص حریص گفته می شود که میخواهند ازحد بیشتر استفاده برند وفایده بدست آورند .

372— 'A big mouthful requires a mouth wide open'. Avoid extremes.

۳۷۳ـ غتی ستر گی عمان وینی، وی ستر گی جهان.

ترجمهٔ دری : چشمان بزرگ خود را می بیند وچشمان خورد جهان را .

مورد استعمال : درمورد خود بینانیکه بمقامات بزرگ رسیده اند وجهان بینانیکه در مقامات خورد استند گفته می شود ، یعنی آنانیکه بمقامات بزرگ رسیده اند واقتدار بزرگ بدست آورده اند عموماً خود بین استند وبجز خود بشخص دیگر قائل نمی شوند،ولی بسا اشخاص دارای اقتدار کم ومقام کوچك استند که نظر جهان بینی دارند .

373— 'Big eyes see only themselves, but small eyes see the world'.

Great ruling athorities only see themselves but the small toiling men see the world.

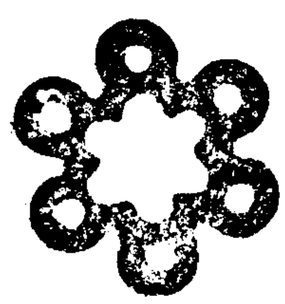

۳۷۴- غر پهغره نهورځی، سړی په سړی ورځی •

ترجمهٔ دری : کوه بکوه نمی رسد، آدم بآدم می رسد .

مورد استعمال: درمورد لزوم زیست با همی و جذبهٔ محبت انسانی بین آدمیان گفته می شود یعنی کوه با آن بزرگی نمی تواند نزد کوه دیگر برود ،ولی آدمیان با این کوچکی می توانند بجذبهٔ محبت انسانی یکدیگر را بخود جذب کنند .

374— 'Big mountains don't need each other but men do'.

Cooperate and assist each other.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۷۵-غر که لوړ ذی په سر یی لارده .

ترجمه دری: کوه هر قدر بلند باشد برسر خود را دارد

مورد استعمال : موقعی گفته می شود که مشکلی بزرگ پیش روی باشد ومطلب این است که مشکل بزرگ نیز راه حل دارد .

375— 'There is always a way over a high mountain'.

There are no problems that cannot be solved.

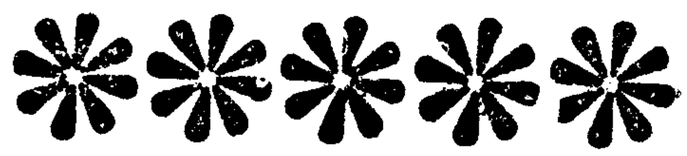

۳۷۶ـ غلبیل ولاړ سوکوزي ته یی ویل سوری لری.

ترجمه دری :ـ غربال بکوزه گفت سوراخ داری .

مورد استعمال: ـدر مورد شخصی گفته می شود که بعیوب زیاد خود ملتفت نبوده، عیوب کم دیگران را برخ شان می کشد.

376— 'The sieve pointed to the only hole in the jug'.

No one sees his many faults but he always sees any fault of others.

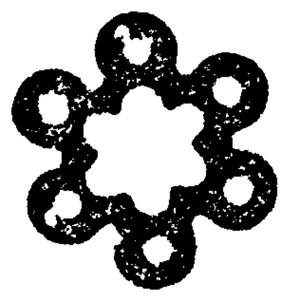

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۷۷- غل غل پیژ نی:

ترجمه دری:- دزد دزد را می شناسد.

مورد استعمال:- وقتی گفته می شود که یك شخص در بارهٔ همسلك خود صحبت کند.

377— 'Thieves know each other'.
It takes a crook to catch a crook.

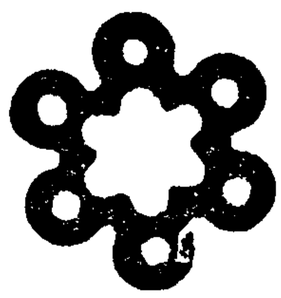

۳۷۸- غله ته وایی غلا کوه ، د کور څښتن ته وایی ویښ اوسه :

ترجمه دری : بد زد میگوید دزدی کن ، بصاحب خانه میگوید بیدار باش .

مورد استعمال :- در بارهٔ کسی گفته می شود که بین دو طرف متقابل رول بهم اندازی و تحریك کردن یکی علیه دیگر را بازی کند.

378— 'Encourage the thief to steal but warn the house owner to stay awake.'
Divide and rule.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۷۹-غل څه غواړی دځان ملګه غواړی

ترجمه دری :-دزد چه میخواهد ؟ همراهأن برای خودمی خواهد .

موردا ستعمال:-در مورد کسی گفته می‌شود که در راه رسیدن بمطلوب‌خود سعی نماید طرفداران و همراهان زیاد پیدا کند.

379— 'A thief looks for an accomplice'.

Try to get assistance from others .

۳۸۰ غوه پر غوه توئیږی.

ترجمه دری: روغن ار روغن می ریزد.

مورد استعمال: وقتی که یک ثرو تمند به ثر و تمند دیگر چیزی می بخشد ویا یک شخص دقتد ر بحقتدر دیگر تحفه میدهد، ویا پولدار تر می شود دو امثال اینها پس گفته می شود که روغن ار روغن می ریزد.

380— 'Fat gets fatter'.
Money makes money.
The rich get richer.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۸۱- غوښې خانانو خوړلې، پرهلو کوئې سپې جګړې کوې

ترجمه دری: گوشت را خانان خوردند، بر استخوانهای آن سگان میجنگند.

مورد استعمال: در بارهٔ طفیلیان استفاده جو گفته می شود که برفضلات وپسمانده های دیگران باهم می جنگند.

381— 'Bosses eat meat; dogs fight over the bones'. The unorganized toiling people provide for the parasitic life of the bosses and fight among themselves for a pittance.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۸۲ - غوښې د هر چا خوښې دي، مګر پېشې ایمان پر راوړي دي

ترجمهٔ دری : گوشت را هر کس خوش دارد، ولی گربه بان ایمان آورده است.

مورد استعمال: در مورد کسی گفته می شود که در دوست داشتن وخوش داشتن چیزی بیش از حد افراط نماید.

382— 'Everyone likes meat, but a cat more than all'. Going to extremes in liking some thing.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۸۳—غیر انونه چی پرخره باندی شی نوم ئی غیرت خان شی

ترجمه دری: قرانها که بر خر بار شود غیرت خان نامیده می‌شود.

مورد استعمال: در اهمیت پول و پولداری گفته می‌شود یعنی اگر خر هم بر پشت خود بار پول داشته باشد او را عوام «لقب غیرت خان» خواهند داد.

383— 'A donkey loaded with money is called a money—boss'.

Money is important for social prestige.

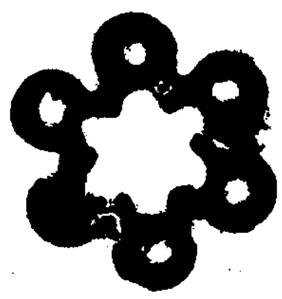

۳۸۴-صبر که تر یخ دی میوه ئی خو بزه ده .

ترجمه دری :-صبر اگر تلخ است ، میوه شیرین دارد .

مورد استعمال :- برای حوصله افزائی کسی گفته می شود که از تلخی صبر و تحمل نا ملایمات بستوه آمده باشد و او را بشرینی نتیجه ،صبر امیدوار و متیقن می سازد .

384— 'Patience is bitter but bears sweet fruits'. Practicing patience results in success.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۸۵ـ قصابان چی ډیرشی، غوا مردار یږی •

ترجمه دری :ـ قصاب که بسیار شد، گاو مردار شد .

مورد استعمال :ـ کار یك شخص را بچند شخص سپردن نتیجه نا مطلوب میدهد زیرا ذوق و سلیقه و ترتیب کار هر شخص از شخص دیگر جداست و تا ذوق های مختلف بهم توافق پیدا کند انجام کار بتعویق می افتد و یا برهم می خورد، چنانچه زیادت قصابان باعث مردار شدن یا مردن گاو میگردد.

385— 'Many butchers and only one cow'.
Only one job assigned to many may never be done.

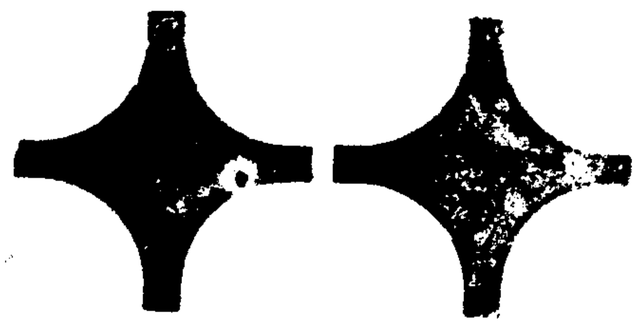

۳۸۶- کار آسانه دی پیل لی گران دی ·

ترجمه دری :- کار آسان است آغاز آن سخت است.

مورد استعمال :- در اهمیت آغاز کردن کار گفته می شود ، یعنی بعد از آغاز کار کردن مشکل نیست .

386— 'The work is easy, but to begin it is difficult.

۳۸۷- کارگر کور مه وی، لت مورژه وی •

ترجمهٔ دری :- کاریگر خانواده را سیر می سازد، کاهل مادر را می گریاند.

مورد استعمال :- درستودن کارگر و نکوهش کاهل گفته می شود یعنی یك انسان کار یگر از برکت کار وزحمت علاوه برشخص خودش خانوادهٔ خود راهم سیر می سازد، ولی انسان کاهل بجز اینکه باعث اذیت مادرش گردد کار دیگر نمی کند.

387— 'A worker makes his family have their fill, **an indolent person makes his mother weep.**
Work hard and have a happy family life.

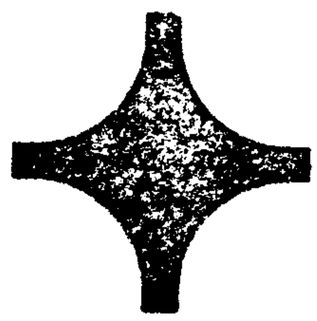

۳۸۸- کارکه دزرکی تگک زده کاوه خپل
ای هیرشو

ترجمه دری: زاغ رفتار کبک راسی آموخت رفتار خودش فراموشش شد .

مورد استعمال: درمورد مقلدین محض گفته می شود که در تقلید دیگران خاصیت خود را فراموش می کنند .

388— 'A crow imitating a partridge forgets his own way of walking.'
Be original; don't imitate blindly.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۸۹- کار می دبل خوبش خوراك می خپل •

ترجمه دری: کار دیگران وخوردن خودم خوشم می آید.

مورد استعمال: اززبان کاهلانی گفته می شود که از کار کردن دیگران وازمفت خوردن خود حظ می برند .

389— 'Eat yourself and put others to work'.
Indolents and parasites like to eat and put others to work.

۳۹۰- کانی به پوست نه شی دښمن به دوست نه شی

ترجمه دری : سنگ نرم نخواهد شد , دشمن دوست نخواهد شد .

مورد استعمال : در شناختن موقف دشمن گفته می شود .

39— 'One can't turn an enemy into a friend, as he cannot soften a stone'.

Turning an enemy into a friend is as hard as softening a stone.

۳۹۱- کبر جن دخدای دبنمن دی .

ترجمهٔ دری : متکبر دشمن خدا است .

درمورد استعمال : در نکوهش تکبر ومذمت متکبر گفته می شود ، واین وجیزهٔ اخلاقی است که شکل ضرب المثل را بخود گرفته است .

391— 'A conceited one is an enemy of God'.
Do not be conceited at all.

۳۹۲- کړې وړې چاره یو آس غواړی دری ناله.

ترجمه دری: کار تمام است، یک اسپ میخواهد و سه نعل.

مورد استعمال:- در مورد خوش باورانی گفته می‌شود که یک موفقیت بسیار کوچک را علامهٔ موفقیت بسیار بزرگ پندارند.

دیگویند یکی از چنین خوش باوران یک نعل پای اسپ را یافته بود و از خوشی زیاد در جامه نمی گنجید وصدا میکرد: «کار بکلی تمام و آماده است، فقط یک اسپ وسه نعل بکار است تا من صاحب اسپ شوم».

392— 'Only a horse and three horse—shoes are needed to take a ride'.
Turn a small success into a great one.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۹۳- کږدی په خپلو هر اند وولاړه ده.

ترجمه دری:- غژدی بطنا بهای خود ایستاده است

مورد استعمال:- در مورد اتکأ بخود گفته می‌شود , یعنی مانند غژدی که بطنا بهای خود استوار است انسان نیز باید متکی بخود باشد.

393— 'A tent stands on its steads'.
Be self reliant and self—sufficient.

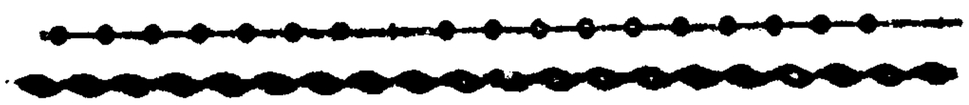

۳۹۴ـ کمال زده که، پهنا خچه کی ئی کنجوبرده ۰

ترجمه دری:ـ کمال را اموز و د رطاق بگذار .

مورد استعمال:ـدر تشویق و ترغیب با موختن صنعت و حرفت و هنر گفته شده است ـ

394— 'Learn a trade no matter what'.
Trade is praised.

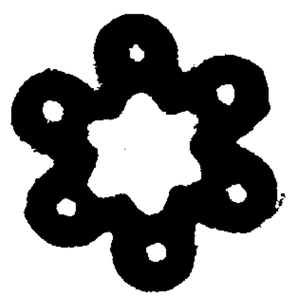

۳۹۵- کوت کوت دانه لرې هګۍ هلته اچوي.

ترجمه دری:_ گت گت اینجا میکنی ، بیضه را آنجا میگذاری .

مورد استعمال:_ بکسی گفته می شود که: در حیات اجتماعی روش منافقت و دو روئی را تعقیب کند، در ظاهر بجائی و در باطن بجای دیگری پیوند دود لبستگی داشته باشد وچنین کس بما کیانی شبیه گردیده که صدایش یك جا و تخم گذاری اش جای دیگر باشد

395— 'Being fed here she lays eggs there'.
An opportunist and a double—faced person always try to deceive.

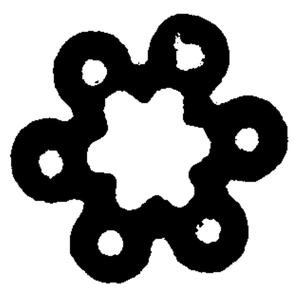

۳۹۶ - کور کی دی جواری نشته له دماغه دی دپلو بوی ځی •

ترجمه دری : درخانه ات جوار نیست از دماغت بوی پلو می آید .

مورد استعمال : بشخص متکبر بی بضاعت گفته می شود , و کنایتاً در بارهٔ شخصی نیز صدق می کند که بیش از لیاقت و بالاتر از اهلیت و استعداد خود داد عا می نماید .

396— 'There is no corn in his house, but he brags about having had a rice meal'.
He shows off more than he is.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۹۷- کورمی تر تا چارشکه دی مه وهه.

ترجمهٔ دری : خانه‌ام قربان تو ، چشکت نباشد .

مورد استعمال : اززبان کسی گفته می‌شود که ظاهراً بدوست خود لاف هرگونه تعاون می‌زند، ولی عملا جز تظاهر محض نتیجهٔ دیگر نداشته باشد .

397— 'My house is your own, but don't eat there.' Only bragging about friendship but never being sincere

۳۹۸- کو بر بار تر مزله نه رسیبری .

ترجمه دری: بار کج بمنزل نمی رسد .

مورد استعمال: برای انتباه کسی گفته می شود که درحیات اجتماعی روش کجی را در پیش گرفته باشد و با واخطا رداده می شود که روش کجی نتیجه مطلوب ندارد مانند بار کج که بمنزل نمی رسد .

398— A Load gone askew will not reach its destination.

Do not be on the wrong side.

۳۹۹ـ کوڼ دوه واره خاندی ·

ترجمه دری: کر دو مرتبه می خندد .

مورد استعمال : در مورد کسی گفته می شود که چنان عملی را اجرا کند که هم از روی تقلید باشد وهم از لحاظ پی بردن مفهوم آن عمل ـ مانند کر که اول با خندهٔ مردم می خندد دو مرتبه دوم وقتی می خندد که مفهوم مورد خنده پی ببرد.

399— 'A deaf person laughs twice'.

A deaf seeing everybody laughing laughs and then when he knows why they were laughing langhs again.

۴۰۰- که به ژیا ژوندی کیدای مړی به ژوندی شوی وای

ترجمه دری: اگر بگریه می شد مردگان زنده می شدند.

مورد استعمال: برخلاف اظهار ضعف و بیچارگی در ضد زله وزاری در رو برو شدن با مشکلات زندگی گفته می شود، وضمناً انسان را مبارزه با مشکلات از راه سعی وتلاش توصیه می کند.

400— 'If you could enable him to live again by weeping for him, all the dead ones would have returned to life'.

The currents of reality cannot be turned back.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۰۱- که تاویل چی زه یم او ماویل چی زه یم نه به ته یی نه به زه یم او که تاویل چی ته یی او ماویل چی ته یی هم به زه یم هم به ته یی •

ترجمهٔ دری: اگر تو گفتی که «منم» و من گفتم که «منم» نه تو خواهی بود و نه من —واگر تو گفتی «تو هستی» و من گفتم که تو «هستی» هم تو خواهی بود و هم من .

مورد استعمال: دربارهٔ لزوم همبستگی نزدیک زیست با همی بین آدمیان گفته می شود، چنانکه یک انسان بقای خود را در بقای انسان دیگر بداند، و این یک درس مهم از فلسفه عمیق زیست با همی است.

401— 'If every one cares only for himself, nothing wlll be achieved':

Cooperation and well organized mutual assistance is praised.

۴۰۲- که مشر مشر توب غواړی کشر هم د دنیا دود غواړی

ترجمهٔ دری: مهتر اگر مهتری میخواهد، کهتر هم رسم جهانی میخواهد.

مورد استعمال: برای احقاق حق کهتر بر مهتر گفته می‌شود، یعنی همانطور یک پدر بر پسر، یا برادر بزرگ بر برادر خورد حق بزرگی دارد، پسر یا برادر خورد نیز بر پدر و برادر بزرگ حقوق مروجه دارد.

402— 'If an elderly man demands respect, young one demands his rights'.
The rights of everyone must be respected.

۴۰۳- که نړۍ ودانه ده په مړی قیامت دی .

ترجمه دری: اگرجهان آباد است برمرده قیامت است .

مورد استعمال: در مورد کسی استعمال می گردد که خودش مصیبتی گرفتار باشد، ولی محیط اطراف ش در آسودگی بسر برد .

403— 'It is dooms day for the dead, no matter how long the world lives'.
Respect life.

۴۰۴- که هر خوهوشیاریی نادان پوشته .

ترجمه دری :- هر قدر دانا باشی نادان را بپرس .

مورداستعمال :- یکسی گفته می شود که تنها بدانایی خود اتکا داشته باشد و کسی را از خود دانا تر فکر نکند ، ویا عبارت دیگر توصیه است بمشوره کردن .

404 – 'No matter how smart you are, always seek advice'.

Try for collective decision and action.

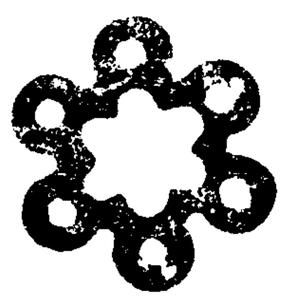

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۰۵ ـ ګامیښه د ګل په بوی څه پوهیږی •

ترجمه دری :- گاو میش ببوی گل چه می فهمد .

موردا ستعمال: از روی کنایه بشخصی گفته می شود که اهمیت یك کار ویا یك موضوع را نداند ودر آن اهلیت نداشته باشد ولی در آن غیر حق مداخله کند ویا کاری بغیر از اهل کار سپرده شود .

405— 'A buffalo cannot smell a flower'.

A non—expert does not know the work of an expert.

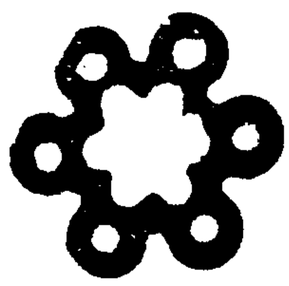

۴۰۶- گنجی ترگنجولاندی دی •

ترجمه دری: - فایده ها زیر سنگها است .

مورد استعمال :- برای تشویق بسعی وتلاش گفته می شود ، یعنی سود و فایده با ون زحمت کشیدن میسر نمی گردد ، انسان باید سنگهای مشکلات را بردارد تا سود و فایده دست یابد .

406— 'Gains are under stones'.
Pay great efforts to get great gains.

۴۰۷- کنجی که داکتر وای دخپل سر علاج به ئی کړی و .

ترجمه دری :- کل اگر داکتر می بود سر خود را علاج میکرد .

مورد استعمال :- بکسی گفته می شود که از بیچاره چاره کار بخواهد ، مثلا از بیماری علاج بیماری از نا خوان خواندن مکتوب وغیره .

407— 'If the bald—headed were a doctor, he would have cured his head'.
Accept failures try for success.

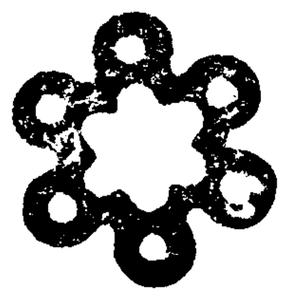

۴۰۸- کیدړی ته خپل پوست بلا دی .

ترجمه دری: برای روباه پوست خودش بلاست .

مورد استعمال : در مورد کسی استعمال می گردد که هنر خودش برایش موجب اذیت شود ،ویا از اقارب وخویشاوندان نزدیک خود ضرری ببیند .

408— 'For a fox his own skin is an enemy.'
A close friend or a relative may be jealous of one's accomplishment.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۰۹- لاس چې ماتشي غاړې ته ځې لويږي .

ترجمه دری : دست که بشکند بسوی گردن می رود - ویا در گردن می افتد .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که بانسان مصیبتی ویا رنجی رسد واو برای جلب همدردی و غمشریکی با قارب ودوستان خود رجوع کند .

409— 'A broken hand hangs from one's neck'. Only sincere friends and relatives sympathize.

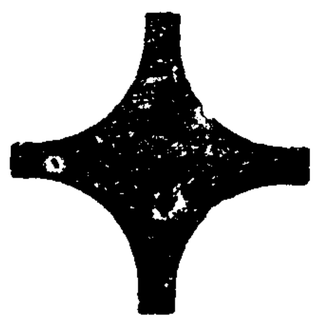

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۱۰-لاس می تور سپی څټلی دی .

ترجمه دری : دستم را سگ سیاه لیسیده است .

مورد استعمال: اززبان کسی گفته می شود که احسان همدردی و کمک وی با شخص دیگر نتیجهٔ مطلوب نداده آنگاه می گوید «دستم را سگ سیاه لیسیده است» یعنی برکت و تاثیر ندارد .

410— 'A black dog has licked my hand'.
My favour and assistance are not returned in kind, for I have no luck.

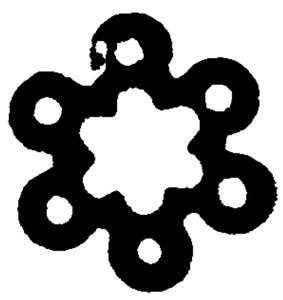

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۱۱- اوږه خوره تل خوره، ډېر خوره ګنډېږ خوره ۰

ترجمه دری: کم بخور همیشه بخور، زیاد بخور زهر بخوره

مورد استعمال: وجیزهٔ صحی است که در مورد کم خوری واجتناب از پرخوری گفته می شود یعنی آنکه کم میخورد صحتش خوب می باشد بنا بران همیشه می تواند بخورد، ولی زیاد خوردن مثابه زهر خورد نست ۰

411— 'Eat little and for ever, eat much and be poisoned'.

Eating too much is like eating poison.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۱۲- لږ خوره طبیب ته به اړ نه یې .

ترجمه دری: کم بخور طبیب محتاج نخواهی شد .

مورد استعمال : توصیهٔ طبی است که شکل ضرب المثل گفته می شود، اجتناب از پرخوری را توصیه می نماید

412— 'Eat little and don't visit a doctor'.
Too much eating is not good for health.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۱۳- لږ ویل ډیر کار .

ترجمه دری. کم گفتار زیاد کردار.

مورد استعمال: در بهتر دانستن گفتار کم و کار زیاد گفته می‌شود یعنی انسان با شخصیت و فعال باید کم بگوید و بسیار کار کند .

413— 'Few words and more work' .
An active person works much and talks little.

۴۱۴- لمر په دوو ګوتو نه پټیږی ◆

ترجمه دری: آفتاب بدو انگشت پنهان نمی شود .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که کسی بخواهد یک حقیقت آشکار و یا یک واقعت روشن را بحیله های کوچک بپوشاند .

414. You can't hide the sun with two fingers
One cannot conceal a reality

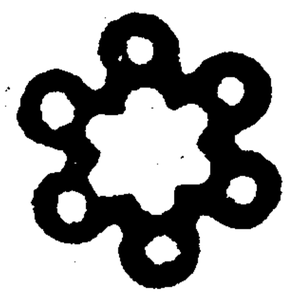

۴۱۵-لوخ له او بو نه بیریږی •

ترجمه دری : برهنه از آب نمی ترسد .

مورد استعمال : در بارهٔ کسی گفته می‌شود که پیش از وقوع واقعه برای روبرو شدن با آن واقعه خود را آماده ساخته باشد .

415— 'A naked one does not fear water'.
One ready for an eventuality does not fear any calamity.

م

۴۱۶ـ مار دشینشو بی بدرا تلهٔ شینشو بی یی دغار په خوله کی ورته شین شو •

ترجمهٔ دری : مار از پودینه بد می برد، پودینه در دهن مارش سبز کرد •

مورد استعمال : درمورد شخصی گفته می شود که از کسی یا چیزی که زیاد تر بدمی برد با آن بیشتر روبرو می گردد •

416— 'A snake does not like mint but mint grows right at its hole.'

An unliked person is frequently met.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۱۷- مارچی غارله ورسی نوسمیږی .

ترجمه‌دری : مار که غارخود برسد راست می‌شود.

مورد استعمال : درلزوم راستی و راست بودن در خانوادهٔ خود گفته می‌شود ، چنانچه مارهم که برون غار خود کج می رود ، وقتیکه غار خود می رسد راست می شود .

417— 'A snake straightens itself when entering its hole'.

Be always straight and upward.

۴۱۸- مار چیچلی له ږی ویریږی •

ترجمه دری : مار گزیده از ریسمان می ترسد .

مورد استعمال: درمورد کسی استعمال میگردد که یك مرتبه باخطر مواجه شده می اشد باردوم ازشبه همان خطر بترسد .

418— 'When bitten by a snake one fears a rope'.
One who has experienced great difficulties fears its resemblance.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۱۹- ماهی چی انه نیسی ترلکی یې نیسه .

ترجمهٔ دری : ماهی را که نمی گیری ازدمش بگیر .

مورد استعمال: بکسی گفته می شود که برای نکردن کار بهانه می تراشد ، مانند ماهیگیریکه نمی خواهد ماهی بگیرد پس ماهی را از دمش می گیرد ، وماهی را نمی تواند از دم محکم گرفت .

419— 'If you don't want to catch a fish, hold it by its tail'.

Don't make excuses for not doing something, like the fisherman who catches a fish by its tail.

۴۲۰- میخ کی غوله! خو بیر ته هم گور ه

ترجمهٔ دری : رو رو، مگر پشت سر هم ببین !

مورد استعمال : کسی گفته می شود که تنها رو برو می بیند و پشت سر را نمی نگرد یعنی ماضی فراموش می کند و تنها بحال و مستقبل متوجه است حالانکه انسان دانا با اینکه بسوی حال و آینده متوجه می باشد ماضی را نیز از یاد نمی برد و از تجارب گذشته برای کامیابی آینده استفاده می کند .

420— 'Advance, but be mindful of the past.'
Use your past experience fruitfully in making further advances

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۲۱ مځکه هغه سوځي چې اور پر بلیږي.

ترجمه دری : همان زمین می سوزد که آتش بر آن روشن است

مورد استعمال: وقتیکه یک شخص با یک حادثه ناگوار رو برو گردد و شخص دیگر آن حادثه را بنظر می انتقائی بعد این ضرب المثل گفته می شود یعنی از یک حادثه ناگوار شخصی حقیقتاً متاثر می گردد که با آن حادثه رو رو گردیده است .

421— 'The place is burned where fire is made'.
Only the one engaged in a great struggle is experienced.

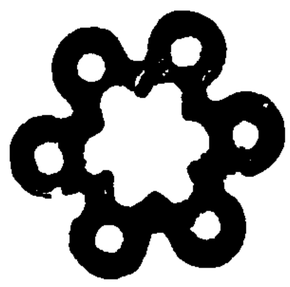

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۲۲ مږک په غار نه سوندو تلای جاروی هم په لکۍ پوری غوټه کړه

ترجمه دری : موش بسوراخ درآمده نمی توانست جارو راهم بدم خود بسته کرد .

مورد استعمال : در مورد کسی گفته می شود که توان و استعداد انجام دادن کار کوچک را نداشته باشد ولی با نجام دادن کار بزرگتر اقدام نماید .

422— 'A mouse couldn't go into its hole and yet tied a broom to its tail'.

A person not capable of trivial accomplishments seeks great jobs.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۲۳ مور چی روی سی هم دزوی زړه له خوری •

ترجمه دری: مادر را اگر بلا هم شود دل پسر را نمی خورد.

مورد استعمال: در مورد لطف و محبت مادرها آرزند گفته می شود.

423— 'A mother, even of a wolf, does not eat her child's heart'.
A mother always loves her child.

۴۲۴- مورلی د نه شولی مړه کیدله زوی لی په
پانوده پوری پوډی خوړله.

ترجمه دری:- مادرش از نداشتن شله می مرد ، پسرش با فانوده نان می خورد .

مورد استعمال:- در مورد کسی گفته می شود که کلان کاری بیجای نماید و بالا تر از آنچه که هست خودرا نمایش دهد .

424— 'A mother didn't have rice—soup, her son was eating cake with pudding.
About a show off of a poor boy.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۲۵-مه داسی خوږ سه چې څوك دې وخوري ، مه داسې تریخ سه چې څوك دې وغورځوي •

ترجمه دری :- نه اینقدر شیرین شو که کسی ترا بخورد ، نه آنقدر تلخ شو که کسی ترا دور بیندازد .

مورد استعمال :-در مسیر حیات اجتماعی انتخاب راه اعتدال راتوصیه می کند که هر انسان باید در روش خود با مردم ازافراط و تفریط پرهیز کند ، روش معتدل را برگزیند •

425—Dont be so sweet as to be swollowed and not so bitter as to be spit out.'
Don't be at the extremes.

۴۲۶: مه کوه پهچاچی و بهسی پهتا ۰

ترجمهدری: -مکن بکسی کهنشود بتو ۰

مورداستعمال: -در مورد اجتناب از بد کردن با کسی گفته می شود یعنی با کسی بد مکن تا خودت بد گرفتار نشوی ۰

426— 'Don't do to others what you don't want to be done to you'.
Avoid harming others.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۲۷:- مړه مړ که مړه ازه ئی مه ور کوه •

ترجمه دری :- مرد را بکش ولی مردانگی او را از بین مبر •

مورد استعمال :- در مورد حفظ شیوهٔ مردانگی ۱ مردان بزرگ ولو دشمن هم باشد گفته می شود - یعنی اگر دشمن تو هم صفات مردانگی داشته باشد ولو اینکه او را بکشی باز هم شیوهٔ مردانگی این است که اوصاف مردانگی و کارهای اورا از بین نبری •

427— 'Kill a man but not his good reputation'. Encourage one to work for a good reputation.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۲۸—مېږی ته چې خدای په قهر شی نو وزور و نه وکړی •

ترجمه دری : بمورچه که خدا قهر شود بال پیدا می کند •

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که شخص ضعیف وی اهلیت اقتدار بزرگ سپرده شود ، وچون نابر ضعف ونا اهلی خود از آن اقتدار طوریکه شاید استفاده کرده نیتواند بنابران مانند مورچه بالد و از یک پرواز سقوط می کند •

428— An ant that has been damned gets wings.' A poor man must not ape a man of power.

ن

۴۲۹ـ نرمه غاړه توره هم نه غوڅوی ۰

ترجمهٔ دری : گردن نرم را شمشیر نمی برد .

مورد استعمال: درستودن تواضع ونرمی در مقابل زور گفته می شود .

429—'A knife cannot cut the throat of an affectionate man,.

Be kind and affectionate so that the man of power and cruelty may not harm you.

۴۳۰ - نوك اواوری نه سره بیلیږی •

ترجمهٔ دری : ناخن و گوشت از هم جدا نمی شود .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که بین دو برادر، دو دوست، دو قریب، دو خویشاوند، دو قبیله اتحاد کامل و یگانگی تام مقصد باشد یعنی آنها مانند ناخن و گوشت هیچ از هم جدایی نمی پذیرند .

430— 'A nail cannot be separated from the finger tip'.

Men of the same outlook are always united.

۴۳۱- نه سیخ سوی نه کباب .

ترجمه دری: نه سیخ بسوزد نه کباب .

مورد استعمال: وقتی بین دو تن مشاجره و یا منازعه رخ دهد, و شخص سوم بحیث میانجیگر مداخله کند و باو گفته می شود که چنان فیصله عادلانه نماید که نه سیخ بسوزد نه کباب یعنی بنفع هر دو طرف باشد .

431— 'Burn neither the roast nor the spit'. Settle the matter acceptably to both parties.

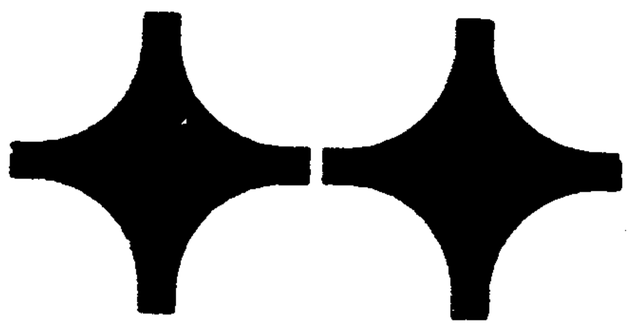

(c) ketabton.com: The Digital Library

و

۴۳۲-واده یم خو خبره نه یم په چا؟

ترجمه دری: ازدواج کرده ام ولی نمیدانم با کی ؟

مورد استعمال : از زبان عروسی گفته می شود که بدون رضا واختیار خودش عروسی شده باشد، وکنایة دربارهٔ شخصی نیز استعمال میگردد که درحیات اجتماعی اختیار خود را ازدست داده باشد وآلهٔ دست قدرت دیگری باشد .

432— 'I am married but don't know my husband'.
A rubber—stamp politician always follows the will of others without knowing them.

۴۳۳-وابنکی پر نری ئحای شلیبری •

ترجمه دری : طناب برجای باریک می سگلد .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که یك شخص بیچاره وناتوان محکوم واقع گردد ، ویادریك موضوع نقطهٔ ضعیف آن موضوع مدار حکم قرار گیرد .

433— 'A chain breaks at the weakest link'.

The powerless one in a group is always under pressure.

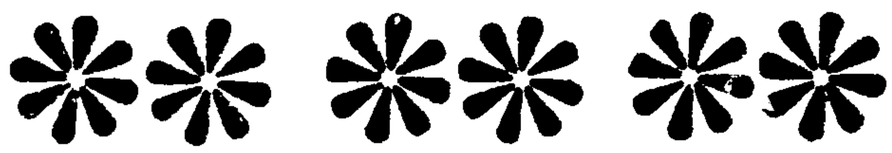

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۳۴- وږي پیشو دزمری سره جنګیږی •

ترجمهٔ دری : گربهٔ گرسنه با شیر می جنگد .

مورد استعمال : در تأثیر گرسنگی گفته می شود ، یعنی شخص گرسنه ولوضعیف هم باشد برای رفع گرسنگی وبقای حیات با قوی تر از خود مبارزه می کند .

434— 'A starved cat fights a lion'.
Struggle for survival.

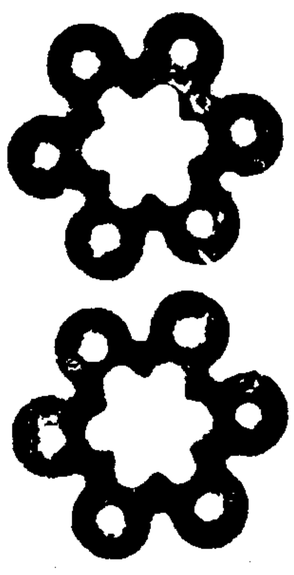

۴۳۵ـوږی ته چا ویل څلور او څلور څو کیږی؟
ویل یې اته ډوډۍ .

ترجمه دری : کسی بگرسنه گفت که چهار وچهار
چند می شود اوگفت هشت نان .

435— "When asked 'how much is four and four It makes eight loaves of bread, answered a hungry man".

مورد استعمال : وقتی گفته می‌شود که یك شخص
همیشه در فکر مطلوب خود باشد، چنانچه ضرب المثل آتی
نیز همین مفهوم را در بر دارد که میگویند :
«وږی د ملغلرو همیانی پیدا کړد نینوگومان ئی پرو کړ»
یعنی گرسنه خریطهٔ مروارید را یافت و گمان پله کرد .

ی

۴۴۶- یار تر کوخی تیر که، رنگ ئی هیر که.

ترجمه دری: یار را از کوچه تیر کن، رنگش فراموش کن.
مورد استعمال: در مورد دوست و رفیق بی وفا گفته می شود که در حضور بدوستی ورفاقت تظاهر نماید ولی درغیاب پابند دوستی ورفاقت نباشد.

446. 'You should forget the friend who is not loyal. An unloyal friend soon forgets one.

۴۳۷ـ وګوره سړی، تر ې لاندی واچوه کالی

ترجمه دری: آدم را ببین، فرش را زیر پایش بیفگن از .

مورداستعمال: در مورد پذیرائی واستقبال مهمان مطابق بسویهٔ شخصیت او گفته میشود یا ارزیابی شخصیت نظر باستعدادوا هلیت آن .

437— 'Know the man, then put a cushion under him'.
Receive one as he is worth.

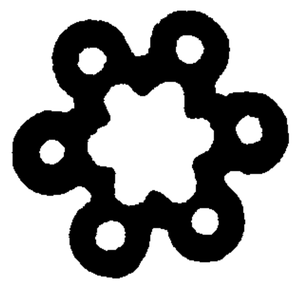

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۳۸-ولاړی اوبه ژر ژړ یږی •

ترجمهٔ دری : آب ایستاده زود زرد می گردد .

مورد استعمال: در نکوهش سکون مطلق و ضمناً در تشویق بحرکت گفته می‌شود یعنی انسانیکه پی کار حرکت نمی کند مانند آب ایستاده است که زود زردو فاسد می گردد .

438— 'Standing water soon stinks'

An inactive person is not worthy; he is like standing water that will soon stink.

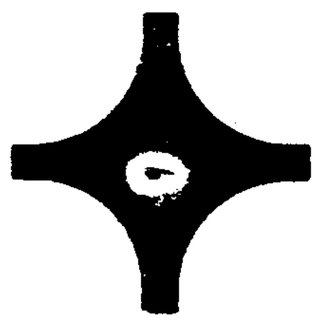

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۳۹-وگټه ؛ پیل و خوره ۰

ترجمه دری : کمائی کن و فیل را بخور .

مورد استعمال: بکسی گفته می شود که اشتهای مصرف وپر خوری وی نسبت بکمائی وی بیشتر باشد، واو را بکمائی کردن بیشتر تشویق و ترغیب می نماید .

349— 'Earn and eat an elephant'.
Live by your own earnings.

ه

۴۴۰- هر خوك چی و زگارشی یا غل شی یا بیمارشی

ترجمهٔ دری : هر کس که بیکار شود , یا دزد یا بیمار شود

مورد استعمال: درمذمت ونتیجهٔ بیکاری گفته می شود که انسان را یا دزد می سازد ویا بیمار ، وضمناً تشویق است برای کار کردن .

440— 'An unemployed person, either becomes a thief or gets sick'.
Unemployment and idleness are social diseases.

۴۴۱- هغه آش هغه کاسه .

ترجمه دری: همان آش و همان کاسه .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که برای تغییر دادن فکر یک شخص ویا برای تحول یک موضوع و یک جریان سعی بعمل آید , ولی در نتیجه آن سعی بی اثر واقع گردد- نه فکر تغییر کند و نه موضع وجریان تحول پذیرد پس گفته می شود که همان آش است و همان کاسه چنانچه ضرب المثل آتی نیز عین مفهوم را در بردارد که میگویند:

«هغه درك هغه خرك»

یعنی همان درگ وهمان خرگ .

441— 'The same soup in the same bowl'.
Too rigid and will not change.

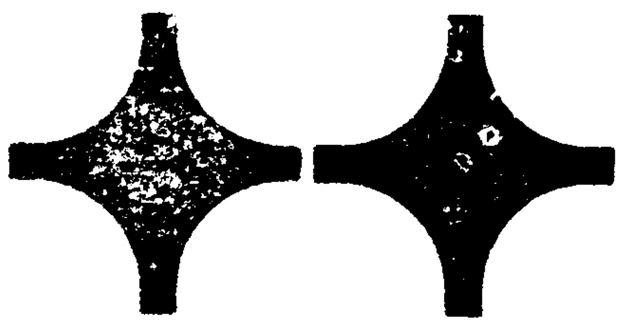

۴۴۲ هلته به دی زده ی شی څی د خوار په حال دی شپه شی .

ترجمه دری . وقتی خواهی آموخت که بحال غریب شب راسحر کنی .

مورد استعمال: در مورد واقف شدن ازحال غرباو بیچارگان با اشخاص دارنده و ثروتمند گفته می شود یعنی ثروتمندان وسنعمان وقتی از حال بی بضاعتان و بیچارگان واقف خواهند شد که یك شب را مانند آنان بگذرانند .

442— 'You will know a downtrodden man's life, if you pass a night with him'.

A rich man will know the living conditions of a poor one only when he lives like him.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۴۳- هم درخخه مرم ، هم درپسی مرم •

ترجمه‌دری : هم از دست تو میمیرم ، هم پی تو میمیرم

موردِاستعمال: به دوست یا رفیق یا قریب ویا خویشاوند نااهل گفته می‌شود که انسان اورا هم ازدل دوست داشته باشد وهم از نااهلی وی اذیت ببیند .

443—"You torture me and your absence torture me too."

It is said about an unkind or vulgar beloved, son, daughter, etc., whose evil behaviour hurt their lover or parents, and their separation troubles them too.

۴۴۴- هم یی پرمیخ وهی ، هم‌یی پرنال •

ترجمه دری : هم برمیخ میزند هم برنعل .

موردِ استعمال : درمورد شخص دو روی ومنافق گفته می‌شود ، چنانچه ضرب المثل نمره (۴۴۵) نیز همین مفهوم را در بر دارد

444. 'You are hammering both, the nail and the horseshoe'.

An opportunist can go either way. ...

۴۴۵- هم یی سکنی هم یی رغوی •

ترجمه دری : هم قیچی می کند و هم می دوزد.

445— 'You do both, cutting and tailoring.'
An opportunist may go either way.

۴۳۶- وبزی نس بلاده •

ترجمه دری: شکم گرسنه بلا است .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که یك شخص گرسنه باثر گرسنگی باعث بلاخیزی وفتنه انگیزی گردد .

436.— An empty stomach is seditious

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۴۷- یا نیک پلو (۱) یا نیک جلو

ترجمه دری: یا نوک چادر نیک یا جلوی نیک.

مورد استعمال: در پښتونها دو چیز بفال و شگون گرفته می شد یکی عروس ودوم اسپ-ازانجهت اگر باآمدن عروس نو ویا با قدم اسپ نو زندگی فامیل داماد ویا حیات فامیل صاحب اسپ روبخوبی می نهاد آنوقت عروس را نیک پلوو اسپ را نیک جلو می پنداشتند.

447—'Either a lucky bride or a lucky horse'.
A lucky horse and a lucky bride bring good luck to a family.

(۱) پلو: در پښتو نوک چادر زنان را گویند.

۴۴۸— یو دلو بزی مړ کیدی ، بل ئی سر ته پر اټې لټو لې

ترجمه دری: یکی از گرسنگی می مرد و دیگری زیر سرش پر اته می پالید.

مورداستعمال : در بارهٔ شخص استفاده جویی گفته می‌شود که حتی در حالت مردن شخص دیگر هم از استفاده جویی خود دستبردار نیست.

448— 'One is dying of hunger and another one is looking for cake under his head'.
An exploiter drains out the last drop of blood of an exploited.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۴۹- یوه مور خرڅوله بل په پور غوښته

ترجمه دری: یکی مادرش را می فروخت و دیگری بقرض می خواست.

مورد استعمال: در مورد مجبوری یک انسان و بی اعتنائی انسان دیگری گفته می شود - یعنی یک انسان از بیچارگی و ناچاری مادر خود را می فروشد و دیگری از بی اعتنائی بمجبوریت شخص اول مادر اورا بقرض میخرد.

449— 'One was selling his mother and another was buying her on credit'.

It shows one to be highly in need and the inconsiderate purchaser to be only mindful of his own wishes.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۵۰:- یویی گټی، سل یی څټی ۰

ترجمه دری : یک تن کمایی می کندوصد تن از آن استفاده می نمایند .

مورداستعمال : در موردی استعمال می شود که یک تن کاریگر ماهرومفید بجامعه را ستایش می کند وهم چنان می نماید که یک عضو فعال جامعه می تواند از فعالیت اجتماعی خودصد تن رامستفید گرداند .

450.—'One person earns it and hundred persons consume it.

The above proverb is used in the case of a skilful and useful laborer who sincerely contributes to his society. Furthermore, it also appears that an active member of the society may enable many people to benefit from his activities.

ضروری یادونه

لطفاًدی ۴۳۶ نمبرمتل په ۴۳۹ او ۴۴۶ نمبر متل دی په ۴۴۹ مخ کی تصیح شی

سمون

له محترم مولوستونکو څخه هیله لروچی ددی کتاب ترلوستلو دمخه دالاندی غلطی سمی کړی.

ناسم	سم	مخ	لیکه
آر	آره	۱	۴
پټ مرد	مرد	۵	۲
سړه	مړه	۵	۵
نمیکرد	نمی کرد	۱۰	۶
مطلوب بدست	مطلوب ازان بدست	۱۰	۴
ازمانوش می کند	آزمایش نمی کند	۱۱	۲
آزمودن	آزموده را آزمودن	۱۱	۸
گتی	کتی	۱۲	۱
میرونه	میرونه	»	»
سخن	سخن است یعنی	»	۶
کند	کنند	»	۷
می کند	می کشد	۱۴	۳
خرالي	خرایي	»	۱
غوغر	عرعر	»	۳
اصیل	اصل	۱۶	۴
می ترسانو	می ترسانند	۱۹	۸

ناسم	سم	سخ	لیکه
مرد	مرده	۲۱	۵
مردسو	مردسوه	۲۳	۱
نیز	نیزه	۲۸	۳
سر	سرچشمه	۲۹	۲
لپه	لپ	۳۱	۴
اتن	اتن	۴۱	۱
سم وی	سم دی	۴۲	۲
بشمر ر	بشمر	۴۴	٦
ریخت	ریخت	۴۵	۳
عموماعا	عموماً عادت	۴٦	۳
مهمان دت	مهمان	»	»
پرسید	پرسیدند	»	۴
می گوید	می گویند	۴۷	۵
برمشکلات	مشکلات	۴۹	۵
داد	داده	۵۱	۸

اسم	سم	مخ	لیکه
ضرا لمثل	ضرب المثل	۵۳	۸
ضرا لمثل	ضرب المثل	۵۴	۷
برشت	بر پشت	۵۶	۳
بوجود	برخود	۵۶	۶
خای دی	خای ای	۵۷	۱
ودلیل	وذلیل	۵۸	۵
معشیت	معیشت	۵۹	۵
تنسکه	تنسگه	۷۱	۱
مود	مو	۷۲	۷
میداد	میدارد	»	۸
گنی	گنی	»	۱
رسدلی	رسیدلی	۶۴	۱
بجای	بجدی	۷۴	۷
مدت	مذمت	۱۱۹	۳
ارنمی دارد	ارنمی دارد می باشد	۱۲۶	۶
دپلار	پلار	۱۳۹	۱

نا سم	سم	مخ	لیکه
تهیل	تهیه	۱۴۹	۸
پښی	پښې	۱۵۶	۱
نازی	تازی	۱۶۳	۸
پارجبار	پاجبار	۱۶۷	۴
خاضر	حاضر	۱۷۲	۲
زپاند	زیاداند	۱۷۶	۲
تقبیح	تقبیح	۱۸۱	۳
خوست	خوبست	۱۸۷	۲
انفاق	اتفاق	۱۹۴	۳
«مبر»	«مبری»	۱۹۷	۲
شخصی	شخصی	«	پاورقی
نظاهر	تظاهر	۱۹۸	۷
بیدادگری	بیدادگری	۱۹۹	۶
اید	امید	۲۰۲	۳
پالا	گذشته	۲۰۴	۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناسم	سم	مخ	لیکه
میگفت	او میگفت	۲۱۲	۳
وجیزء	وجیزهٔ	۲۲۱	۳
دراشخاص	درموردشخاص	۲۲۹	۳
خواهد	خواهند	۲۳۳	۲
متوجه	نقص متوجه	۲۴۰	۳
ولدیر	پذیر	«	۵
لیاهت	لیاقت	۲۴۱	۴
دلهل	دل بدل	۲۴۳	۲
درمی گوید	دردری می گوید	«	۷
دبارهٔ	دربارهٔ		۳

ناسم	سم	سخ	لیکه
بخانه	خانه بخانه	۲۰۳	۳
په کوروکی	په کوروکی اوسی	۲۰۰	۱
اشخاصیکه آنها	اشخاصیکه سالها سیر بوده اند اگر	۲۰۹	۶
آنها ازخود	ازخود	۲۰۹	۷
سیر	سیری	»	۸
باب	باب	۲۶۰	۲
بسیازد	بسازد	۲۶۵	۸
دشمن	دبنمن	۲۶۶	۱
پدارن	پدران	۲۶۸	۴
سطر ۴ و ۵ و ۶ زاید است		۲۷۵	
درخدمت	درمذمت	۲۷۶	۳
عرض	غرص	۲۷۷	۱
دنداش	دندانش	۲۷۸	۶
مسلمان	مسلمانان	۲۷۹	۱۱

ناسم	سم	مخ	لیکه	
نکبر	تکبر	۲۸۳	۲	
گریده	گزیده	۲۸۴	۴	
شخض	شخص	۲۸۴	۵	
زیا	زیاد	۲۹۵	۶	
لنگیری	تنگیری	۳۰۲	۱	
اب	آب	۳۰۸ ،	۲ ، ۳	
می ریزاند	نمی ریزاند	۳۰۸	۵	
خد	خدا	۳۰۹	۹	
بعمل	بعلل	۳۱۰	۸	
ما ننند	مانند	۳۱۴	۷	
مینکید	میکند	۳۱۵	۴	
رقیصده	رقصیده	۳۱۸	۲	
می تراشد	می تراشند	۳۱۸	۷	
ازخوربخور	ازخود بخور	۳۱۹	۲	
هچ	هیچ	۳۱۹	۵	

ناسم	سم	۵ خ	لیکه
کنایه	کنایتاً	۳۲۰	۵
گته	گته	۳۲۲	۱
سود	سود	۳۲۲	۲
می‌گرد	می‌گردد	۳۲۷	۵
آیند	«آینده» و	۳۲۹	۸
میخواهی	میخواهد	۳۳۰	۲
زو	زر	۳۳۲	۲
ته	تئی	۳۴۸	۱
کنایه	کنایتاً	۳۴۹	۵
بیشگویی های	پیشگویی‌های	۳۵۲	۳
غوڅی	غورڅی	۳۵۴	۱
لښکری	لښکردی	۳۵۷	۱
مبارزی	مبارز	۳۵۷	۴
څې	چې	۴۴۵	۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

PAGE	CORRECT	INCORRECT	LINE
238	oppose	oppsing	4
247	between	of	3
255	due to	from the	1
266	you	your	3
274	wisdom	widom wishdom	1/3
279	priest's	priest	1
312	to	of	1
313	a hundred	hundred	2
314	danger	loss	3
320	out of	from	1
340	the work	work	3
341	can not be accepted	must not be acepted	4
348	it was his	it is his	2
357	is in	is	1
370	rule in	live in	1
398	tries	try	3
428	spat out	spit out	2
446	torture	tortures	1

(c) ketabton.com: The Digital Library

PAGE	CORRECT	INCORRECT	LINE
108	lengthy	lengthey	4
113	money	monery	5
115	monstrous	massterus	1
134	only	ony	1
151	two	too	3
153	people	peoples	2
158	Add after	line 2:- When there is no modesty or shame in a society	
160	it	its	2
162	to	than	6
165	entrance	entrence	1
170	impressive	impressve	1
200	sows	sow	2
208	eat	east	1
220	there	their	1
223	nature	hature	4
232	blind	blined	3
235	ruin	ruing	3

(c) ketabton.com: The Digital Library

PAGE	CORRECT	INCORRECT	LINE
238	oppose	oppsing	4
247	between	of	3
255	due to	from the	1
266	you	your	3
274	wisdom	widom wishdom	1/3
279	priest's	priest	1
312	to	of	1
313	a hundred	hundred	2
314	danger	loss	3
320	out of	from	1
340	the work	work	3
341	can not be accepted	must not be acepted	4
348	it was his	it is his	2
357	is in	is	1
370	rule in	live in	1
398	tries	try	3
428	spat out	spit out	2
446	torture	tortures	1

(c) ketabton.com: The Digital Library

PASHTO PROVERBS

Selected and

Translated into Dari

By

A. R. Benawa

Translated into English

By

A. M. Shinwari

International Centre for
Pashto Studies
Academy of Sciences
of Afghanistan

Kabul (1979)

PROPERTY OF ACKU 4496

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library